

Vilyam Şekspir

HAMLET

**İngilis dilindən tərcümə edəni:
Sabir Mustafa**

İŞTİRAK EDƏNLƏR:

Klavdi	Danimarka kralı
Hamlet	keçmiş kralın oğlu, indikinın qardaşı
oğlu	
Fortinbras	Norveç şahzadəsi
Horatsio	Hamletin dostu
Poloni	kral sarayının müşaviri
Laert	onun oğlu
Voltimand	saray adamları
Korneli	
Rozentrants	Hamletin keçmiş universitet
yoldaşları	
Qildenstern	
Ozrik	
Zadəgan	
Keşiş	
Marsel	zabitlər
Bernardo	
Fransisko	əsgər
Reynaldo	Poloninin yaxın adamı
Kapitan	

İngilis səfirləri

Aktyorlar

İki məzarçı

Gertruda

Danimarka kraliçası, Hamletin anası

Ofeliya

Poloninin qızı

Lordlar, ledilər, zabitlər, əsgərlər, dənizçilər, carçılar,
xidmətçilər.

Hamletin atasının kölgəsi

Hadisələr Elsinorda cərəyan edir.

BİRİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Elsinor. Qəsrin önündə bir
meydan. Fransisko keşikdə
dayanıb. Bernardo ona
yaxınlaşır.

Bernardo. Orda kim var?

Fransisko. Dayan, sən özün kimsən?

Bernardo. Yaşasın kral!

Fransisko. Bernardo?

Bernardo. Mənəm.

Fransisko. Növbənə gəlmisən lap öz vaxtında.

Bernardo. Gecə yarılıb, get yat, qardaşım.

Fransisko.

Çox sağ ol ki, məni əvəz elədin.

Donmuşdum, qəlbim də bərk

darıxırdı.

Bernardo. Növbən necə oldu, sakit

keçdimi?

Fransisko. Gözə görünmədi bir siçan

belə.

Bernardo.

Yaxşı, xudahafız, di get, əzizim.
Sonə rast gəlsələr Horatsio, Marsel,
Tələsdir, növbəyə gecikməsinlər.

Fransisko. Deyəsən, onlardır. Dayanın, kimdir?
(Horatsio ilə Marsel daxil olurlar).

Horatsio. Vətən oğulları.

Marsel. Kral nökərləri.

Fransisko. Mən getdim,
hələlik.

Marsel.

Yaxşı yol, dostum.
Yerində kim

qaldı?

Fransisko.

Odur, Bernardo.

Sağ olun, gecəniz xeyrə qalsın.

Gedir.

Marsel. Ey

Bernardo!

Bernardo.

Nə var, bir söylə görüm.
Horatsio burdadır?

Horatsio. Deyəsən, burdadır.

Bernardo. Xoş gördük, Horatsio, xoş gördük, Marsel.

Horatsio. Hə, bu gecə o zad yenə gəldimi?

Bernardo. Heç nə görməmişəm.

Marsel.

Horatsio inanmır buna heç cürə.
Deyir: iki dəfə o gördüyümüz
Kölgə yalnız bizim uydurmamızdır.
Odur ki, gətirdim Horatsiomı,
Bu gecə keşikdə qalsın bizimlə.
Yenidən gələrsə o qorxulu ruh,
Onu öz gözüylə görüb inansın,

Həm də bir onunla söhbət eləsin.
H o r a t s i o. Boş şeydir, o gəlməz. "

B e r n a r d o.

Əyləşin bir az,
Bu iki gecədə nə görmüşüksə,
Bir daha birbəbir hamısını biz
Sizə danışaq ki, inanasınız.

H o r a t s i o. Yaxşı, əyləşəyin, danış, Bernardo.
B e r n a r d o.

Dünən gecə göydə qütb ulduzundan
Qərb tərəfdə doğan həməən o ulduz
Yenicə bu cürə nur saçırdı ki,
Marsellə mən idim, saat bu zaman
Bir dəfə vurmuşdu...

Kölgə gəlir.

M a r s e l. Sus bir, kəs səsini, bax, yenə gəlir!

B e r n a r d o. Lap özüdür, mərhum kralımızdır.

M a r s e l.

Horatsio, tez ol, onunla danış,
Axı, oxumusan, sən savadlısan.

B e r n a r d o. Horatsio, bax, krala oxşamayırmı?

H o r a t s i o. Odur! Qorxu, heyrət sarsıdıb məni.

B e r n a r d o. O, sual gözləyir.

M a r s e l. Soruş, Horatsio.

H o r a t s i o.

De kimsən, nəçisən? Danimarkanın
Mərhum kralının əzəmət dolu,
Vüqarlı, möhtəşəm qiyafəsinə
Nə haqla girmisən bu gecəyarı?
Göyə and verirəm səni, cavab ver!

M a r s e l. Söz ona toxundu.

B e r n a r d o. Görürsən, gedir.

H o r a t s i o. Dayan, and verirəm, dayan, cavab ver.

Kölgə gedir.

M a r s e l. O getdi, danışmaq istəmədi heç.

Bernardo.

Nə oldu, Horatsio? Rəngin saralıb,

Əsirsən; bu indi uydurmadımı?

Danış, sözün nədir, hə, fikrin nədir?

H o r a t s i o.

Onu görməsəydim öz gözlərimlə,

Allaha and olsun, inanmazdım heç.

M a r s e l. Oxşayırımı bizim kralımıza?

H o r a t s i o.

Sən özün-özünə oxşadığıntək.

O, xudpəsənd Norveç kralı ilə

Döyüşdəki hərbi paltarındaydı.

Polşa kralını danışmaq vaxtı

Hirslənib xizəkdən buzun üstünə

Atdığı gün kimi qaşqabaqlıydı.

Bu çox qəribədir!

M a r s e l.

O elə bu zaman dünən iki yol

Keçdi yanımızdan əzəmət ilə.

H o r a t s i o.

Mən dəqiq bilmirəm, ümumiyyətlə,

Bunu bilirəm ki, dövlətimizi

Tutacaq bələdan bu xəbər verir.

M a r s e l.

Gəlin əyləşəyin. Kim mənə deyər,

Gecələr hamını incidən, üzən

Eyni ciddiyətlə, böyük diqqətlə

Belə keşik çəkmək nə deməkdir, nə?

Təcili yaranan dəhşətli toplar,

Xaricdən alınan qorxunc silahlar

İşarə deyilmi müharibəyə?

Gəmi hazırlayan ustalar neçin

Bazar günləri də iş günləritək

İşləyir bir an da ara vermədən?

Gecə də, gündüz də qan-tər içində

Tələsik bu cürə hazırlıq nədir?

Bunları kim mənə izah eyləyər?

Horatio.

Mən izah edəyəm. Belə deyirlər,
İndicə surəti bizə görünən,
-Bildiyiniz kimi, bizim kralı
-İxtiyar Hamleti Norveç hakimi
Lovğa Fortinbras qanlı döyüşə
Təhrik eləyibdir. Həmin döyüşdə
Bizim cəsur kral öldürüb onu,
Çatıbdır dünyada şana-şöhrətə.
Şərəf qanunuyla təsdiq olunan
Belə müqavilə bağlanıb əvvəl:
Əgər Fortinbras məğlub olarsa,
Onun həyatı da, torpaqları da
Keçəcək əlinə bizim kralın.
Yox, əgər döyüşdə qalib gəlsə,
Bizim hökmdarın varı-dövləti
Keçəcəkdir onun sərəncamına.
O müqaviləyə uyğun olaraq
Bütün malı-mülkü Fortinbrasın
Verilib Hamletin ixtiyarına.
İndi onun oğlu gənc Fortinbras
Sönməz coşğunluqla alovlanaraq
Gəzib oymaq-oymaq bütün
Norveçi Qanuna-qaydaya tabe olmayan,
Bir qarın yeməkçün başkəsənləri
Başına toplayıb, qoşun düzəldib.
İstəyir, atası qoca kralın
Bir vaxt itirdiyi bütün yerləri
Zor ilə, güc ilə geri qaytarsın.
Bu yaxşı məlumdur bizim dövlətə.
Zənnimcə, ölkədə tələm-tələsik
Əsgər toplamağın, çaxnaşmaların
Əsas səbəbi də elə tək budur.

Bernardo.

Bu ancaq belədir, başqa cür olmaz.
Al qanlara həris, hərblərə bais

Krala bənzəyən o qorxunc kölgə
Belə qəzəb ilə silahlanaraq
Bizim düşərgəni nahaq dolanmır.

Horasio.

Ağlının gözünə o batır qumtək...
Roma dövlətinin ən şanlı vaxtı,
Qüdrətli Sezarm qətlindən əvvəl
Ölülər məzardan çıxıb bayıra,
Gəzib küçələri ağ kəfənlərdə
Qorxunc, anlaşılmaz sözlər deyirmiş.
Quyruqlu ulduzlar göydən od töküüb,
Qanlı yağış yağıb, tutulub günəş.
Dəniz Allahmı - qadir Neptunu
Hər zaman hökmündə saxlayan ay da
Müdhiş qaranlığa qərç olub tamam.
Elə bil ki, çatıb qiyamət günü.
Bəlkə, yerlər, göylər birləşib indi
Bizim yurddaşlara, bizim ellərə
Xəbərlər gətirən carçılar kimi,
Elə dəhşətlərtək dəhşət göstərir,
Sonra da fəlakət baş verəcəkdir.

Kölgə qayıdır.

Dinməyin, bir baxın, o yenə gəlir!
Ölsəm də mən onu saxlayacağam.

Dayan, sən ey xəyal! Səsin vardısı,
Əgər danışmağı bacarırsansa,
Sirrini söylə!
Sənə istirahət, bizə səadət
Gətirə biləcək, bəlkə, bir iş var,
Sirrini söylə!
Ölkənin dərini duyubsan, bəlkə,
Biz onu tez bilsək, dəf eyləyərək,
Tez mənə söylə!
Bəlkə, sağlığında sən bir xəzinə

Zorla əldə edib, zorla qəsb edib
Gizlədibsən onu torpağın altıda.
Belə deyirlər ki el arasında,
Siz ruhlar gəzirsiz xəzinə üçün,

Xoruz banlayır.

Sirrini aç mənə, dayan, bir söylə!

Marsel, saxla onu!

Marsel. Qılıncı vurum?

Horatio. Hə, vur dayanmasa.

Bernardo. Burdadır!

Horatio. Budur!

Marsel. O getdi! (*Kölgə gedir*). Toxunduq şah vüqarına,

Güc göstərib təhqir etdik onu.

O hava kimidir, qılınc kəsməyir,

Hədərdir, gülüncdür zərbələrimiz.

Bernardo. Danışardı, heyf, banladı xoruz.

Horatio.

Bu səsdən diksinib çəkildi dərhal,

Qorxdu günahkartək cavab verməyə.

Belə bir söz var ki, sübhün carçısı

Xoruz zil səsiylə gündüz

Allahı -Günəşi oyadır öz yuxusundan.

Bu səsi eşitcək suda, atəşdə,

Torpaqda, havada dolaşan ruhlar

Tələsik qayıdır qəbirlərinə.

Biz indicə gördük bu həqiqəti.

Marsel.

Xoruz banlayanda qeyb oldu kölgə.

Deyirlər ki, hər il qışdan az əvvəl,

Milad bayramında gecə sübhədək

Banlayır durmadan o səhər quşu.

Onda gəzə bilmir heç yerdə ruhlar,

Onda gecə keçir asıdə, rahat,

Yerə ziyan vurmur səyyarələr də,

Sehr də, cadu da düşür kəsərdən.

Vaxt belə müqəddəs, belə xoş olur!

Horat si o.

Mən də eşitmişəm, az inamım var.
Baxın, səhər geyib qızıl donunu,
Gəlir şərq tərəfdən şəhli zirvəylə.
Keşikdən gedəyin, budur
məsləhət.

Bu gecə burada gördüyümüzü
Tez xəbər verəyin prins Hamletə.
Canım haqqı, bizə lal olan bu ruh
Onu görən kimi danışacaqdır.
Dostluğun, vəfanın hökm etdiyitək,
Deyin, biz bu sirri açaqmı ona?

Mars el.

Gərək mütləq açaq, indi Hamletin
Harda olduğunu bilirəm, dostlar.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Təntənəli musiqi. Kral, kraliça, müşavirlər, Poloni, Laert,
Voltimand, Korneli, Hamlet və başqaları
daxil olurlar.

Kral.

Əziz qardaşımız Hamletin yası
Hələ sona çatıb qurtarmasa da,
Qəlbimiz qalsa da kədər içində,
Matəmə batsa da bütün krallıq,

Gərək biz ağılla dözək bu dərddə.

Ağıl fəlakətlə vuruşub hər vaxt,
Gərək unutmayaq özümüzü biz.

Odur ki, əvvəllər bacımız olan,

İndi hamımızın kraliçamız

-Bu hərbi dövlətin varisi ilə

Biz kəbin kəsdirdik.

Gözlərimizin İndi biri gülür, biri ağlayır.
Dərdimiz birləşib şadlığımızla.
İndi tərəzinin iki gözünün
Birində sevinc var, birində kədər.
Nikah bağlayanda müşavirlərin
Bütün sözlərinə biz əməl etdik.
Siz də yaxşı, müdrik məsləhət üçün
Bizim təşəkkürü qəbul eyləyin.
Sonra da aydındır: gənc Fortinbras
Ya bizi saymayır, ya zənn edir ki,
Əziz və istəkli qardaşımızın
Ölümündən sonra dövlətimizdə
Hərc-mərcilikdir, özbaşınalıqdır.
Aldanıb uyaraq boş xəyallara
Elə düşünür ki, güclüdür bizdən.
Bizi dəng eləyib məktublarıyla,
Qoca atasının itirdiyini
-Cəsur, şücaətli qardaşımızın
Qanunla aldığı bütün yerləri
Bizdən qaytarmağı tələb eyləyir.
Budur müxtəsəri onun haqqında.
İndi həm özümüz, həm də məclisin
Əsl mahiyyəti, məğzi barədə:
Qarşıda görməli çox işimiz var;
Norveç kralına, Fortinbrasın
Əmisinə məktub hazırlamışıq.
O qoca xəstədir, düşüb yatağa.
Qardaşı oğlunun əməllərini,
Yəqin ki, eşitmir zəifliyindən.
Məktubda biz ondan rica edirik,
Alsın qabağım bu dikbaşlığın.
Yazmışıq bilsin ki, bütün qoşunlar
Toplanıbdır onun rəiyyətiindən,
Xərçi də verilir xəzinəsindən.
Mehriban Korneli, əziz Voltimand,
Məktubu sizinlə göndəririk biz.
O qoca krala salam aparın,

Artıq səlahiyyət vermirik sizə.
Nəzakət göstərin danışıq vaxtı,
Qanun sərhədindən kənar çıxmayın.
Gedin, zirək olun, qoy cəldliyiniz
Sədaqətinizi sübut eyləsin.

Korneli, Voltimand.

Yenə də hər zaman olduğu kimi,
Sizə sədaqəti sübut edərik.

Kral.

Bir şübhəmiz yoxdur, sizə yaxşı yol. (*Voltimand və Korneli gedirlər*).

Hə, Laert, danışın, təzə nə xəbər?
Deyirdiniz, bizdən xahişiniz var.
O nədir ki, Laert? Xeyirlidirsə,
Siz öz arzunuzu çatacaqsınız.
Dünyada nə varsa, nə mümkündürsə,
Onu heç vaxt sizdən əsirgəmərəm.
Danimarka taxtı atanız üçün
Əllərin ağıza, başın ürəyə
Xidmət etdiyindən az xidmət etmir.
Deyin arzunuzu!

Laert.

Böyük hökmdar,
Lütf edin, qayıdım mən Fransaya.
Bu şanlı tacqoyma mərasimində
Sizə göstərmək üçün məhəbbətimi
Mən özüm oradan gəldim vətənə.
Etiraf edirəm ki, indi yenidən
Fikirlər, arzular, vəzifə borcu
Məni Fransaya çəkir birbaşa.
Təvəqqe edirəm, icazə verin.

Kral. Atanız nə deyir, razılaşır mı?

Poloni.

Hökmdar, o, sonsuz yalvarışıyla
Məni cana yığdı, təngə gətirdi.
Nəhayət, razılıq verdim mən ona.

Xahiş eyləyirəm, izin veriniz.

Kral.

Uğur olsun, Laert, öz vaxtınızı

Necə istəyirsiniz, elə keçirin.

Hə, indi əzizim, mehriban Hamlet,

Ey mənim qohumum, ey mənim oğlum...

Hamlet (*kənara*). Qohumdan çox yaxın, oğuldan uzaq.

Kral. Yenə qəm buludu alıb üzünü?

Hamlet.

Əksinə, hökmdar, şadlıq günəşi

Onu daha artıq nura qərq edib.

Kraliça.

Ah, Hamlet, gecətək tökmə qaş-qabaq,

Krala səmimi bir dost təki bax.

Gözünü zilləyib sən nə vaxtacan

Atanı torpaqda axtaracaqsan?

Bilirsən, əzəldən dünya belədir.

Canlılar öləcək, bax təbiətə,

Hamı bir-bir köçür əbədiyyətə.

Hamlet. Hə, dünya belədir.

Kraliça.

Bəs nədən sənə

Bu matəm görünür təkcə, yeganə?!

Hamlet.

Görünür! Yox, xanım, düzü belədir.

"Görünür?!" sözünü bilmirəm qəti.

Nə qara pləşım, nə yas paltarım,

Nə acı fəryadım, sonsuz göz yaşım,

Nə də ki üzümü tutan qəm-kədər,

Dünyada əzabı, dərdi əks edən

Heç bir şey, heç bir şey mənim qüssəmi

Heç vaxt həqiqətən göstərə bilməz,

"Görünmək", bu özü bir tamaşadır,

Bunu hər bir adam oynaya bilər.

Mənim qəlbimdədir dərdim, möhnətim,

Göstərmək deyildir onu adətım. Kral.

Atana bu qədər yas saxlamağın

Tərifləyiqdir, gözəldir, Hamlet,
Fəqət bilməlisən, sənın atan da,
Onun atası da atalarını
Taleyn hökmüylə itirib bir vaxt.
Oğulluq borcudur, atamız üçün
Biz gərək bir müddət matəm saxlayaq.
Ancaq ömür boyu qəmə qərq olub
Yas içində qalmaq günahdır, inan.
Kişiyə yaraşmaz belə bir kədər.
Bu kədər iradə zəifliyini,
Ağıl azlığını, qəlb korluğunu,
Avamlığı aydın göstərir, oğlum.
Ən adi, təbii bir hadisətək
Olacaq bir iş zidd çıxıb nədən
Deyinək, biz onun dərdini çəkək?
Yox, yox, bu günahdır göylər önündə,
Təbiət önündə, mərhum önündə,
Dünya yaranandan bu günə kimi
Ölən ataların cənazəsini
"Belə olmalıdır" sözləri ilə
Qəbrə yola salan insan ağılının
Qarşısında böyük bir qəbahətdir.
Bu sonsuz kədəri dəfn et torpağa,
Bu gündən özünə ata say bizi.
Qoy aləm bilsin ki, bu tacın-taxdın
Ən yaxın adamı sənsən dünyada.
Oğluna ən böyük sevgi bəsləyən
Atadan mən səni az sevməyirəm.
Təhsilini davam eyləmək üçün
Vittenberqə getmək niyyətindəsən.
Bu heç cür yatmayır ürəyimizə.
Ey əziz oğlumuz, vəliəhdimiz!
Xahiş eyləyirik, dəyiş fikrini,
Gözümüz önündən getmə uzağa,
Sənin hər qayğını çəkək özümüz.

K r a l i ç a.

Qoyma yerə düşsün ananın sözü,

Getmə, bizimlə qal, burda qal, Hamlet.
Hamlet. Sizə tabe olmaq borcumdur, xanım.
Kral.

Bu necə də həlim, gözəl cavabdır.
Ev sənindir, oğlum. Xanım, gəl gedək.
Hamletin bu zərif, qəşəng sözləri
Mənim ürəyimə sevinc gətirdi.
Bunun şərəfinə bədə içəndə,,
Hər qədəhdən sonra top nərələri
Gərək buludları lərzəyə salsın.
Yerdə çaxan şimşək göylərdə bu gün
Əks-səda versin. Gəlin gedəyin.

(Hamletdən başqa hamı gedir).

Hamlet.

Ah, insan bədəni, necə möhkəmsən!
Əriyib dönmürsən göz yaşlarına.
Ey qadir yaradan, intiharı kaş
Yasaq etməyəydin biz insanlara.
İlahi, ilahi! Mənə bu dünya
Necə də mənasız, miskin görünür.
Hər yanda rəzalət, hər yanda dəhşət!
Baxımsız bağçanı kol-kos basantək,
Əclafliq, alçaqlıq tutub dünyanı.
Bu iş nə tez oldu, nə cür baş verdi!
İki aydır ölüb, iki ay olmaz.
Elə gözəl kral, nəcib bir insan...
O, günəş Allahı Apollon idi,
Bu, içki tanrısı yaramaz Satir.
O mənim anamı elə sevirdi,
Qoymurdu üzünə meh də toxunsun.
Ey yerlər, ey göylər, yada salımmı?
Atamın boynuna sarmaşılıb anam,
Ona məftunluqla baxar, baxardı,
İndisə aradan bircə ay keçmiş...
Bunu düşünməsəm daha yaxşıdır.
Qadınlar, qadınlar, sizin adınız

Etibarsızlıqdır aləmdə yalnız.
Bircə ay! Matəmli Niobeyatək
Göz yaşı içində mərhum atamın
Tabutu dalınca getdiyi zaman
Geydiyi başmaqlar köhnəlməmişdən
O qadın, o anam, aman ilahi...
Ağılsız, duyğusuz vəhşilər belə
Ondan daha artıq yas saxlayardı.
O mənim əmimə ərə gedibdir.
Gör kimə? Atamın öz qardaşına.
Mənim Herkulesə bənzədiyimtək
Onun da atama bənzəri vardı.
Ancaq tək bircə ay! Saxta göz yaşı
Hələ qurumamış yanaqlarında
O ərə gedibdir. Qorxunc sürətlə,
Belə bir tezliklə izdivac etmək!
Yox, yox, xeyir deyil bu işin sonu.
Partla, ey ürəyim, partla, parçalan;
Dilim susmalıdır, mən susum gərək!

Horatsio, Marsel və Bernardo daxil olurlar.

H o r a t s i o. Möhtərəm prinsə salam, ehtiram!

H a m l e t.

Sizi sağ-salamat görməyə şadam.

Horatsio! Bu nədir, səhv görür gözüm?!

H o r a t s i o. Özüdür, ömürlük sizin qulunuz.

H a m l e t.

Horatsio, sən dostum olasan deyə

Mən özüm olardım ömürlük qulun.

Mənim əziz dostum! Vittenberqdən

Səni nə gətirib axı buraya?

O da Marseldirmi?

M a r s e l. Mehriban prins...

H a m l e t.

Mən sizi görməyə ürəkdən şadam...

(Bernardoya).

Axşamınız xeyir.

(Horatsio).

Doğrudan, söylə,

Səni nə gətirdib Vittenberqdən?

H o r a t s i o. Tənbəllik gətirdib, əzizim milord.

H a m l e t.

Düşmən belə deməz sənin haqqında.

Sən özün-özünə böhtan ataraq

Gəl məni boş yerə təngə gətirmə.

Yaxşı bilirəm ki, tənbəl deyilsən.

Düz de, Elsinorda nə işin vardır?

Yoxsa içmək üçün gəldin buraya,

Sənə sərxoşluğu öyrədərək biz.

H o r a t s i o. Milord, atanızın dəfninə gəldim.

H a m l e t.

Məni ələ salma, tələbə dostum,

De ki, ananızın toyuna gəldim.

H o r a t s i o. Doğrudan da, milord, bu iş tez oldu.

H a m l e t.

Qənaət, qənaət gərək, Horatsio!

Qabaqlarda qalmış ehsan yeməyi

Birbaşa verildi toy sürfəsinə.

Qəddar düşmənimi cənnətdə görmək

Bu günü görməkdən yaxşı olardı.

Atamı görürəm, sanki atamı.

H o r a t s i o. Harda, əziz milord?

H a m l e t. Öz xəyalımda.

H o r a t s i o.

Ömrümdə bir dəfə görmüşəm onu,

Gözəl, əzəmətli bir kral idi.

H a m l e t.

İnsanlar içində bir insan idi.

Elə bir insanı görməyəm daha

H o r a t s i o. Milord, dünən gecə mən gördüm onu.

H a m l e t. Gördün? Kimi?

H o r a t s i o.

Milord, şanlı kralı, Sizin atanızı.

H a m l e t. Mənim atam!

Horat sio.

Təəccüb etməyin, dinləyin bir az,
Danışım mən sizə bu möcüzəni.

Qoy bu cənablar da şahid olsunlar.

H a m l e t. Danış, tez ol, tez ol, Allah eşqinə!

Horat sio.

Ötən iki gecə bu iki cənab,
Marsellə Bernardo növbə çəkərkən
Heç vaxt görünməmiş belə iş olub:
Sizin atanıza bənzəyən bir şəxs
Başdan ağayadək silah içində
Onların gözünə görünüb birdən.
Təmkinlə, vüqarla, əzəmət ilə
Üç dəfə onların önündən keçib,
Yazıqların nitqi batıb dəhşətdən,
İldırım vurmuştək donub qalıblar.
Sonra qorxunc sirri açıblar mənə.
Onlarla birlikdə üçüncü gecə
Mən də keşik çəkdim, nə demişdilər
Bir-bir tamamilə təsdiq olundu.
O kölgə həmin vaxt həmin yerdəcə
Gəlib qarşımızdan keçdi bir daha.
Elə oxşayırdı atanıza ki,
İnsan əlləri də biri-birinə
Bu cürə bənzəməz.

H a m l e t. Bu harda olub?

M a r s e l. Keşik çəkdiyimiz meydanda, milord.

H a m l e t. Danışa bilmədikiz bəs siz onunla?

Horatsio.

Danışdım, ancaq o cavab vermədi.
Başını qaldırdı, elə zənn etdim

Danışmaq istəyir, fəqət bu ara
Bir xoruz banladı. Xoruz səsini
Kölgə eşidəntək tez uzaqlaşdı,
Bir anda qeyb oldu.

H a m l e t. Çox qəribədir.

Horatsio.

Canıma and olsun, bu həqiqətdir.

Borc bildik bu sirri açmağı sizə.

Hamlet

Təşəkkür, təşəkkür edirəm, dostlar.

Lakin sözləriniz çaşdırır məni.

Bu axşam növbəyə kim gedəcəkdir?

Marsel və Bernardo. Biz, milord.

Hamlet. Dediniz, o silahlıydı?

Marsel və Bernardo.

Silahlıydı, milord.

Hamlet. Başdan ayağa?

Marsel və Bernardo.

Təpədən dırnağa.

Hamlet

Onun özünü,

Demək, görmədiniz?

Horatsio.

Xeyr, gördük, milord.

Kölgə qaldırmışdı öz niqabını.

Hamlet. Hirsələ tökmüşdümü qaş-qabağını?

Horatsio. Hirsəlidən daha çox kədərli idi.

Hamlet. Çöhrəsi solğundu, yoxsa qırmızı?

Horatsio. Yaman saralmışdı.

Hamlet

Gözünü sizə

Zilləyib baxırdı?

Horatsio. Kirpik çalmırdı.

Hamlet. Kaş orda sizinlə mən də olaydım.

Horatsio. Siz sonsuz heyrətdən şaşırırdınız.

Hamlet. Elədir, elədir. O çox dayandı?

Horatsio. Rahat yüzə qədər saymaq olardı.

Marsel və Bernardo. Daha çox, daha çox.

Horatsio.

Mən görən zaman

Şübhəsiz, o bundan artıq qalmadı.
H a m l e t. Saqqalı ağdımı?
H o r a t s i o.
Sağlığında mən
Gördüyümtək azca qırov düşmüşdü.

H a m l e t
Keşik çəkəcəyəm sizinlə mən də,
Bəlkə, yenə gəldi.

H o r a t s i o. Hökmən gələcək.

H a m l e t
O kölgə bir daha əziz atamın
Əziz surətində gözə görünsə,
Cəhənnəm də yumsa ağızımı həтта,
Onunla mən mütləq danışıcağam.
Mənim hamınızdan bir xahişim var:
Bu sirri siz gizli saxlamısınızsa,
Yenə, yenə onu gizli saxlayın.
Bu gecə orada nə iş baş versə,
Göz qoyun, heç kimə deməyin ancaq.
Sevginizə qarşı borclu qalmaram.
Di gedin, hələlik. Saat on birlə
On iki arası həmin meydana,
Sizin yanınıza gələcəyəm mən.

H a m l e t. Borcumuzdur sizə xidmət etməyə.

H a m l e t.
Yox, yox, sevginizdir arxam, dayağım.
Qəlbimiz eynidir, dostlar, sağ olun.

(Horatsio, Marsel və Bernardo gedirlər).

Atamın kölgəsi, həm də silahlı!
Bunlar fəlakətdən bir nişanədir.
Bəlkə də, hiylədir. Kaş ki, bu gecə
Bircə tez olaydı. Sakit qal, könlüm!
Cinayət girsə də yerin dibinə,
Üzə çıxacaqdır vaxtında yenə.
Gedir.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Poloninin evində bir otaq. Laert və Ofeliya gəlirlər.

Laert.

Artıq gəmidədir bağlamalarım.
Salamat qal, bacım, tənbellik etmə,
Bir imkan, bir fürsət tapan kimi sən
Mənə məktub göndər.

Ofeliya. Şübhən var buna?

Laert.

Hamlet barədəsə... onun eşqini
Qanın coşması bil, boş əyləncə say.
Gənclərə dəb düşüb indi vurulmaq.
İlk bahar gələndə, bənövşə kimi,
Tez açıb, tez solar onun sevgisi,
Ətri, gözəlliyi bir anlıq olar.
Çox çəkməz.

Ofeliya. Çox çəkməz?

Laert.

İnan, çox çəkməz.
Yalnız əzələylə böyümür bədən,
-Bu məbəd böyüyüb yekələndikcə
Ağlın da, qəlbin də artır xidməti.
Bəlkə də, o sevir səni ürəkdən,
Niyyəti təmizdir, məhəbbəti saf,
Fəqət sən hər zaman ehtiyatlı ol.
Unutma, yüksəkdir onun mövqeyi,
Lakin hakim deyil özü özünə.
Hissinin, qəlbinin əsiridir o,
Öz arzusu ilə, öz zövqü ilə
Adi adamlartək hərəkət etmir.
Bütün bu dövlətin müqəddarətı
Asılıdır onun hər bir işindən.
Onun sevgisi də, məhəbbəti də
Dövlətin xeyrini güdməlidir, bil.
Başında öz fikri olmur prinsin,
Başqa bədənələrə o, başdır ancaq.

Hərgah gəlib desə: sevirəm səni,
İnanma, ağılla götür-qoy elə:
Dura biləcəkmə sözlünün üstdə,
Məşhur əyanları Danimarkanın
Razı olacağımı bir gör onunla.
Düşün, hansı bəla gözləyir səni?!
Əgər onun sevgi nəğmələrinə
İnanıb ləkəsiz qəlbini versən,
O boş, zəhlətökən uydurmalara
Açsan saf eşqini xəzinə kimi,
Bil ki, şərəfini itirəcəksən.
Ondan, Ofeliya, qorx, əziz bacım.
Hissini qəlbində boğmağı bacar,
Bu qorxunc sevgidən uzaq ol, uzaq.
Aya göstərirsə gözəlliyini,
Qız üçün bu özü ədəbsizlikdir.
Saflığa həmişə ləkə tez düşür.
Hələ qönçədəykən yaz çiçəkləri,
Onları qurd yeyir hey için-için.
Gəncliyin sübh şəhi şəfəq saçanda
Xəstəliyə düşmək dəhşətdir, dəhşət.
Heç vaxt ehtiyatı buraxma əldən,
Ehtiyat insana gözəl sipərdir.
Bir səbəb olmadan qan dalğalanır,
Gənclik ehtirası od tutub yanır.

Ofeliya.

Bu gözəl öyüdü gözəl mənası
Gözətçi olacaq könlümə hər vaxt.
Ancaq, əziz qardaş, göyə ucalan
Sıldırımly yolu mənə göstərib,
Özü gül-çiçəkli cıdıryla gedən,
Verdiyi öyüddən utanmaz, məlun,
Günahlar törədən bir keşiş olma.

Laert.

Qardaşına inan. Mən çox dayandım.
Aha, atamız da gəlir, odur, bax.

(Poloni daxil olur).

İki dəfə almaq xeyir-duam
Özü də ikiqat bir səadətdir.
Təzədən ayrılmaq qismətmiş bizə.

Poloni.

Hələ də burdasan? Laert, bu nədir!
Yola düş, yola düş, tez ol, ayıbdır!
Yelkənin çiyinə qonubdur külək,
Sənin gəlməyinə mətəldir hamı.
Apar özün ilə xeyir-duamı,
Oğlum, bu sözlərim qalsın yadında:
Sırrını heç kimə açıb söyləmə,
Heç vaxt düşünmədən görmə bir işi.
Sadə, mehriban ol, ancaq heç vədə
İnanıb hamıyla yaxınlıq etmə.
Sınanmış, vəfali dostlarını sən
Polad tellər ilə qəlbinə bağla
Hər nadan tanışla, dönük yoldaşla
Görüşüb əlini qabar eyləmə.
Dalaşmaqdan çəkin, dalaşsan əgər
Möhkəm dur, rəqibin səndən çəkənsin.
Çox eşit, çox dinlə, fəqət az danış.
Hamının birbəbir öyrən fikrini,
Lakin öz fikrini gizlə hamıdan.
Pul kisənə görə sən geyin-kecin,
Fəqət təmtərağa, dəblərə uyma.
Çox vaxt paltarıyla tanınır insan.
Fransada isə necib kübarlar
Bu işdə olduqca tələbkardılar.
Nə borc al, nə borc ver; çünki borc versək,
Həm pulu, həm dostu itirərik biz.
Borc alsaq, heç olar qənaətimiz.
Özünə sadıq ol hər şeydən əvvəl,
-Gecənin dalmca gələn gündüztək
O zaman hamıya sadıq olarsan.

Yaxşı yol, unutma nəsiyyətimi.
L a e r t. Sizdən aynhram istəməsəm də.

Poloni.

Vaxt tələb eləyir, dayanma, oğlum,
Xidmətçilər səni gözləyir çoxdan.

Laert.

Sağ ol, Ofeliya, qulaqlarında
Sözümü sırğa et.

Ofe liya

Qəlbimdə ləltək
Gizləyib, qəlbimi qıfillamışam.
Onun açarını özünlə apar.

L a e r t. Sağ-salamat qalın.

Gedir.

Poloni.

Hə, Ofeliya,
Danış, nə deyirdi qardaşın sənə?

O fe l i y a. Prins Hamlet haqda bir para şeylər...

Poloni.

Mərhaba, ağıllı hərəkət edib!
Deyirlər ki, güya, axır zamanlar
Hamlet tez-tez gəlir sənənin yanına,
Sən də ona qarşı çox mehribansan.
Əgər doğrudursa eşitdiklərim,
Xəbərdarlıq üçün deməliyəm ki,
Sen mənim qızıma, öz namusuna
Yaraşan hərəkət etməsən, bala.

Aranızda nə var? Düzünü söylə.

Ofe liya

Ata, o son vaxtlar çox incəliklə
Mənə öz eşqini izhar eyləyir.

Poloni.

Eşqini! Nə! Tfu! Təcrübəsiz qız!

Sen bu qorxunc işi bilirsən hardan?!

Onun o dediyin incəliyinə,

Söylə, söylə görüm inanırsanmı?

O f e l i y a. Ata, heç bilmirəm nə söyləyim mən?
P o l o n i.

Səni öyrədərəm, uşaqsan hələ,

Hər parlaq dəmiri qızıl sanırsan.

Mənasız sözlərə fikir vermə gəl,

Özünün qədrini-qiymətini bil.

Yoxsa el içində gülünc olarsan.

O f e l i y a.

Ata, mənə o öz məhəbbətini

Hörmətlə, ədəblə bəyan eylədi.

P o l o n i. Bəli də, son dəblə; di qurtar, qurtar.

O f e l i y a.

Dünyadakı bütün müqəddəslərə

And içdi ki, sözü düzdür, doğrudur.

P o l o n i.

Cüllüt tutmaq üçün bir tələdir bu.

Bilirəm, gənclikdə qan alovlanır,

Bolluca and içir dil yana-yana.

Bu göz qamaşdıran parıltıların

İşığı çox olur, istiliyi az,

Bir azdan da sönüb qaralır tamam.

Sən bu şəfəqləri od sayma, qızım.

Bu gündən bir qədər ağrıyana ol,

Çalış, həsrətini çəksinlər sənin.

Çağırılan kimi görüşə qaçma.

Hamletə qalanda təkcə inan ki,

Prinsdir, cavandır, hərəkətində

O səndən sərbəstdir, səndən azaddır.

Sözün müxtəsəri, Ofeliya, sən

Onun andlarına inanma heç vaxt.

Andlar fırıldaqçı dəllal kimidir,

Zahiri yalandır, batini saxta.

Yaxşı aldatmaqçün başqalarını
Mehriban, müqəddəs övliyaların
Paltarını geymiş oğraşa bənzər.
Dediyim bu qədər. Elə bu gündən
Prins Hamlet ilə söhbəti qurtar.
Qoy sənin adına ləkə gəlməsin.
Tapşırıgım budur: öz yolunla get.
O f e l i y a. Sizə tabe olmaq borcumdur, ata.
Gedirlər.

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ

Qəsrin önündə həmin
meydan. Hamlet, Horatsio və
Marsel daxil olurlar.

H a m l e t. Hava kəsib-tökür, yaman soyuqdur.

H o r a t s i o. İliyə işləyir şaxta qılınctək.

H a m l e t. Saat neçə olar?

H o r a t s i o. On ikiyə var.

M a r s e l. Xeyr, kilsə zəngi vuruldu artıq.

H o r a t s i o.

Doğrudan? Mən onu eşitməmişəm.

Əgər elədirsə, həmin o ruhun

Həmişə gəldiyi vaxt yaxınlaşır.

(Səhnə arxasından qısa şən musiqi və top gurultusu eşidilir).

Milord, agah edin, bu nə deməkdir?

H a m l e t.

Hökmdar kef çəkir səhərə qədər,

Sərxoşluq eləyir, atılıb düşür.

Reyn şarabının hər bədəsini

İçib qurtarantək təbil, gərənay

Guruldayıb bunu qələbə kimi

Aləmə bildirir.

H o r a t s i o. Bu bir adətdir?

H a m l e t.

Bəli, təssüf ki, bu bir adətdir.
Burda doğulsam da, burda olsam da,
Buna alışsam da uşaqlığımdan,
Mənə elə gəlir, belə adəti
Atmaq saxlamaqdan çox şərəflidir.
Bu rüsvayçı vərdis şərqdə və qərbdə
Bizim xalqımızı bədnam eləyir,
Orda bizə əyyaş, donuz deyirlər.
Ən uca olsa da ləyaqətimiz,
Onun mənasını, onun məğzini,
Doğrudan, bu ləkə korlayır tamam.
Hərdən görürsən ki, bəzi adamın
Üzü çil-çil olur anadangəlmə,
Bu onun günahı, taksırı deyil.
Heç kəs istəyincə doğula bilməz.
Bir çoxları var ki, tünd xasiyyəti
Ağlını başından çıxarır tez-tez.
Xamırın mayası artıq olanda
Qıvcırıb çörəyi acıtdığıtək,
İnsanda bir cəhət həddi keçəndə
Onun xoş rəftarı ikrah doğurur.
Bir sözlə, dediyim budur ki mənim:
İnsan necə gözəl, təmiz olsa da,
Saya gəlməsə də xeyirxahlığı,
İstər təbiətin, istər taleyin,
İstərsə özünün qüsuru olsun,
Alnıma vurulmuş bir damğa varsa,
Hamının gözündə bir heçdir ancaq.
Ən igid adamı bir damcı zəhər
Öldürə bilir ki.

Kölgə gəlir.

H o r a t s i o. Baxın, o gəlir!

H a m l e t.

Ey müqəddəs göylər, özün kömək ol!..
Sən pak mələkmisən, ya məlun şeytan,
Cənnətin şəfalı səhər nəsimi,

Yoxsa cəhənnəmin qasırgasısan,
Məramın, niyyətin xeyirdir, ya şər?
Gəlişin necə də müəmmalıdır!
Səninlə mən mütləq danışmalıyam.
Sən kimsən? Mən sənə Hamlet deyirəm,
Kralısan, sən mənim doğma atamsan.
Böyük hökmdarı Danimarkanın,

H a m l e t. Fikrim səndədir.

Kölgə.

Cəhənnəm odunda, zillət içində
Əzab çəkəcəyim vaxt çatıb artıq.

H a m l e t. Heyf, yazıq kölgə!

Kölgə.

Halıma yanma,
Fəqət sözlərimə yaxşı diqqət ver.

H a m l e t. Sənə qulaq asmaq borcumdur mənim.

Kölgə.

Elə ki eşitdin dediklərimi,
İntiqam almaq da borcundur sənin.

Hamlet. Nə?

Kölgə.

Sənin atanın öz ruhuyam mən.
Müəyyən müddətə - bütün günahım
Cəhənnəm odunda kül olanadək
Gecələr gəzməyə, gündüzlər isə
Alovda yanmağa məhkum olmuşam.
Gizli sirlərini dustaqxananın
Açmaq qadağandır, açə bilsəydim,
Bircə hekayətin bircə sözündən
Ürəyin soyuyar, qanın donardı.
Orbitindən çıxan ulduzlar kimi,
Gözlərin çıxardı hədəqəsindən.
Dolaşmış, yapıxmış saçın bir anda
Tamam ayrılardı biri-birindən,
Qudurmuş kirpinin tikanlarıtək
Başının üstündə biz-biz durardı.
Ancaq əbədiyyət ətdən və qandan

Yaranmış qulağa sirrini açmaz.
Əgər sevmisənsə atanı bir vaxt,
Dinlə, dinlə, oğlum, sən məni dinlə!

Hamlet. Aman Allah!

Kölgə.

Onun dəhşətli, rəzil,
Ən çirkin qətliliyin intiqam al sən.

Hamlet. Qətl?

Kölgə.

Bəli, alçaq, ən iyrənc qətl,
Bu bir vəhşilikdir, vicdansızlıqdır.

Hamlet

Tez danış, tez söylə, bir xəyal kimi,
Qisas almaq üçün qanad açım mən.

Kölgə.

Görürəm, hazırsan.
Zülmət dünyada
Suları mürgülü Leta çayının
Sahilində çürük bir ot da olsan,
Hazır olmalıydın. Qulaq as,

Hamlet: Deyirlər ki, məni bağda yatarkən

Əfi ilan çalıb. Yalandır, yalan.
Danimarkalılar saxtakarlıqla
Həyasızcasına təhqir olunub.
Bunu bilməlisən, nəçib gənc oğlum,
Atanı öldürən o əfi ilan
Qoyub öz başına onun tacını.

Hamlet. Ah, həssas ürəyim! Demək, öz əmim?

Kölgə.

Bəli, o qurumsaq, o dəyyus heyvan.
Ağlın əfsunuyla, hədiyyələrlə
-Ah, çirkin olanda ağıl, hədiyyə
Günahlar törənir dünyada ancaq!
-Mənim çox istəkli kraliçamı
İyrənc şəhvətinin toruna saldı.
Hamlet, heç belə də rəzalət olar!
Ananla biz nigah bağlayan günü,

And içib söz verdik bir-birimizə.
Sədaqət göstərdim əhdimə hər vaxt,
Mən ondan heç nəyi əsirgəmədim.
O mənim əvəzsiz məhəbbətimi
Alçağın dəyərsiz bəxşislərinə
Qurban eylədi.
Şəhvət nazlansa da bir mələk kimi,
Ləyaqət sarsılıb toruna düşməz.
Fəqət bir mələyin cənnət qoynunda
Çirgiyi dünyanın səadətindən
Şəhvət leş yeyər.
Sakit ol, deyəsən, sübh mehi əsir.
Gərək kəsə deyim. Nahardan sonra
Adətimə görə, bağda yatarkən
Əmin oğurlanıb gəldi yanıma.
O məlun bəngotu cövhərini tez
Tökdü qulağıma. Elə zəhər ki,
Qorxunc düşmənidir insan qanının.
Bir anda bədənə axıb civətək,
Bütün damarları yandırır tamam.
Tünd sirkə qatılıb çürüyən südtək,
Bir göz qırpımında çürüyür qan da.
Bax, mənim həyatım məhv oldu bu cür.
Cüzama tutulmuş bir adam kimi,
Canımı бүrүdü göz-göz yaralar
Bir an içində.
Mən yuxuda ikən doğma qardaşım
Həyatdan, taxt-tacdan, kralıçadan
Qəflətən, əbədi ayırdı məni.
Dua oxumadan, tövbə etmədən
Üzü qara getdim haqq dərgahına.
Bütün günahlarım boynumda qaldı,
Zülmət cəhənnəmin oduna düşdüm.
Dəhşətdir, dəhşətdir, olduqca dəhşət!
Qəlbində atana məhəbbət varsa,
Bu alçaq təhqirə sən dözmə, oğlum.
Qoyma Danimarka hökmdarlığı

Çirkin yataq olsun əxlaqsızlığa.
Lakin sən intiqam aldığın zaman
Çalış ki, saf ruhun ləkələnməsin.
Ananla bir işin olmasın heç vaxt,
Allahın hökmünə burax sən onu.
Qoy onun qəlbin dolmuş ilanlar
Ona əzab versin. Əlvida, oğlum.
İşıldaquşunun solur şöləsi,
Demək, yaxınlaşır sübh şəfəqləri.
Əlvida, əlvida, məni unutma!

Gedir.

Hamlet

Ey göylər! Ey yerlər! Daha mən nəyi
Köməyə çağırım? Cəhənnəməmi?
Çırpınma ürəyim, əsmə dizlərim,
Bədənim, qocalma bir an içində,
Mətanətlə dözüün bu işgəncəyə.
Səni unutmayım, zavallı kölgə?
Bu sarsaq dünyada saf yaddaş varsa,
Axı, səni necə unutmaq olar?
Səni unutmayım? Mən yaddaşımdan
Bütün hissələrimin həkk elədiyi
Arzunu, duyğunu, düşüncələri;
Bütün kitabların kəlamlarını,
Bütün surətləri, bütün sözləri;
Uşaqlıq vaxtından bu günə qədər
Eşidib, bildiyim xatirələri
-Hər şeyi, hər şeyi silib ataram.
Beyin kitabımın hər bir sətrinə
Zinalıq, əclafıq qatışdırmadan
Tək sənin hökmünü yazaram, ata,
Tək sənin hökmünü, əmin ol buna.
Oh, fəsad cövhəri, oh, rəzil qadın!
Oh, zərif təbəssüm, məlun rəzalət!
Qələmim-dəftərçəm hardadır mənim?!
Bu mənfur dəhşəti qeyd edim gərək:

Təbəssüm, rəzalət birgə olarmış!
Heç yanda, heç yerdə bu olmasa da,
İnanıram, vardır Danimarkada.

(*Yazır*).

Hə, əmi, möhkəm dur indi yerində.
İndi şüarımdır mənim bu sözlər:
"Əlvida, əlvida, məni unutma!"
And içirəm, səni unutmaram mən.

H o r a t s i o (*səhnə arxasından*). Prins, əziz prins!

M a r s e l (*səhnə arxasından*). Prins Hamlet!

H o r a t s i o (*səhnə arxasından*). Allah pənahında saxlasın onu!

H a m l e t. Amin, ulu göylər!

H o r a t s i o (*səhnə arxasından*). Hey, ey-ey, milord!

H a m l e t. Ehey, ey-ey, dostlar, gəlin, burdayam!

Horatsio və Marsel daxil olurlar.

M a r s e l. Hə, nə oldu, prins?

H o r a t s i o. Nə xəbər, milord?

H a m l e t. Əcaib möcüzə!

H o r a t s i o. Danışın, milord.

H a m l e t. Yox, yox, deyərsiniz bunu hamıya.

H o r a t s i o. Vallah, mən demərəm.

M a r s e l. Mən də, inanın.

H a m l e t.

Yaxşı, heç ağıla gələrdimi ki...

Ancaq siz bu sirri açmayınız ha!

Horatsio və Marsel. Göylərə and olsun, açmarıq, milord.

H a m l e t.

Yoxdur belə canı Danimarkada,

O həm də ən qəddar bir yaramazdır.

H o r a t s i o.

Bir bunu deməkçün məzardan çıxıb

Ruhun gəlməsinə axı nə hacət!

H a m l e t.

Doğrudur, doğrudur. Gəlin əl verib,

Artıq danışmadan ayrılağın biz.

Siz öz işinizə, mən öz işimə,

Hər kəsin dünyada bir arzusu var.
Taleyim ümüdsiz, zavallı, miskin,
Gedim məşğul olum ibadətimlə.

H o r a t s i o . Bu sözlər bulanlıq girdabdır ancaq.

H a m l e t . Qəlbinizə dəydi, bağışlayınız.

H o r a t s i o . Burda qəlbə dəyən bir təhqir yoxdur.

H a m l e t .

Müqəddəs Patrikə and olsun, vardır,
Özü də ən böyük, ən dəhşətli.
Kölgə barəsində, Horatsio, mən
Deyə bilərəm ki, o namusludur.
Bizim aramızda olan söhbəti
Bilmək arzunuzu boğun bir təhər.
İndisə mehriban, əziz dostlarım,
Sizdən məktəb, qılinc dostlarım kimi,
Mənim acizanə bir xahişim var.

H o r a t s i o . Buyurunuz, milord!

H a m l e t .

Bu əhvalatı

Heç zaman heç kimə danışmayın.

H o r a t s i o , M a r s e l . Danışmaq, milord.

H a m l e t . Yox, yox, and için.

H o r a t s i o . Milord, danışmam, vicdanım haqqı!

M a r s e l . Mən də and içirəm öz vicdanına.

H a m l e t . Mənim qılincıma and için, dostlar.

M a r s e l . Biz artıq and içdik, mehriban milord.

H a m l e t . Yalnız qılincıma and için mənim.

K ö l g ə (*yer altından*). And için!

H a m l e t .

Ordasan, sədaqətli dost?

Sen də şəriksənmi dediklərimə?

Onu yer altından eşitdinizmi?

Di gəlin, and için!

H o r a t s i o . Necə and içək?

H a m l e t .

Mənim qılincıma and için ki, siz

Bu gecə burada gördüyünüzü

Heç yanda heç kimə söyləməzsınız.

And için.

K ö l g ə (*yer altından*). And için!

Hamlet

Hic et ubique? -

Hər yerdə dolanır, hər yerdə gəzir.

Gəlin dəyişdirək yerlərimizi.

Keçin bu tərəfə, keçin, cənablar,

Basıb qılıncıma əllərinizi

And için: burada eşitdiyiniz

Hamıdan hər zaman gizli qalacaq.

K ö l g ə (*yer altından*). And için!

Hamlet

Ah, səni, qoca köstəbək,

Nə bərk işləyirsən torpağın altda?

Gözəl lağım atan istehkamçısan!

Yenə yerimizi dəyişək, dostlar.

H o r a t s i o. İlahi, ilahi, bu möcüzədir!

Hamlet

Elə siz də onu möcüzə sayın.

Horatsio, bir çox sirr var dünyada

Hələ aydın deyil fəlsəfenizə.

Gəlin işə keçək.

Bugünden sonra

Özümü mən necə, nə cür aparsam,

Qəribə, əcaib hallara düşsəm,

Arabir dəlilik, təlxəklik etsəm,

Siz məni görəndə heç vaxt, heç vədə

Əlinizi belə çarpazlayaraq,

Başımızı belə yırğalayaraq

"Hə, hə, biz bilirik", ya "arzu etsək",

Ya "deyə bilirik", ya "bacararıq"

Kimi ikibaşlı sözlər deməyin.

And için ki, bunu bildiyinizə

Bir eyham-işarə olmayacaqdır.

Mənim dediyimə əməl etsəniz,
Çətində yaradan sizə yar olar.
And için!

K ö l g ə (*yer atından*). And için!
Hamlet
Ey üsyankar ruh,
Sakit ol, sakit ol!
(*And içirlər*).
Artıq, cənablar,
Özümü mən bütün məhəbbətimlə
Sizə tapşırıram.
Biçarə Hamlet
Nə qədər miskin bir insan olsa da,

Haqqın köməyiylə öz sevgisini,

Dostluğunu sizə sübut
eyləyər.

Gəlin birgə gedək. Xahişim budur,

Barmaqlar dayansın dodaqlar üstə.

Zaman ayrı düşüb öz mehvərindən,

Onu düzəltməkçün doğulmuşam mən.

Gəlin birgə gedək.

Gedirlər.

İKİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Poloninin evində bir otaq.

Poloni və Reynaldo daxil
olurlar.

Poloni.

Bu pulu, məktubu, əziz Reynaldo,
Ona verərsiniz.

Reynaldo. Can-başla, milord.

Poloni.

Çox əla olardı, gözəl olardı,
Onu görməmişdən öyrənsəydiniz,
Orada

özünü necə aparır.

Reynaldo. Mən bu niyyətdəydim.

Poloni.

Əhsən, min əhsən!
Əvvəlcə soruşun, mehriban dostum,
Parisdə nə qədər daniyalı var.
Onlar nəçidirlər, harda qalırlar?
Əsil-nəcabəti, dostları kimdir?
Nə məqsəd güdürlər, nə xərcləyirlər?
Elə ki, oğlumu tanıyan oldu,
Dolayı, dolanbac bu suallardan
Siz keçin birbaşa mətləbin üstə.
Yaxın tanışlıqdan söhbət salaraq
Təbəssümlə deyin: "Tanıyıram mən
Onun atasını, qohumlarını,
Bir az da özünü".
Bunlar, Reynaldo,
Sizə aydındır mı?

Reynaldo. Əlbəttə, milord.

Poloni.

"Bir az da özünü, - tez davam edin,
-Özünü olduqca az tanıyıram.
Əgər mən bildiyim o dəcəldirsə,
Yaman özbaşnadır", sair və sair.
Bu yerə çatanda onun haqqında
Siz nə istəsəniz, uydurarsınız.
Lakin ağılsız söz quraşdırmayın,

Bu, ləkə gətirər onun adına.
Ehtiyatlı olun, elə ümumi
Qüsurdan, nöqsandan, söhbət açın ki,
Qayğısız gəncliyin, asudəliyin
Yol yoldaşı olsun.

Reyna l d o. Məsələn, qumar.

Poloni.

Bəli, içki, söyüş, dava-qalmaqal,
Qadınlar barədə söz salarsınız.

Reyna l d o. Bunlar bir ləkədir insana, milord.

Poloni.

İnanın, düz deyil; sözün təsiri
Asılıdır sözü necə deməkdən.
Onu həddən artıq rüsvay etməyin,
Doğrudan sırtılıb korlana bilər.
Bu cür istəmirəm, mənim əzizim.
Onun səhvlərini elə deyin ki,
Guya sərbəstlikdən törəyib onlar;
Qanın coşqunluğu, qəlbin atəşi
Gəncliyin cilovsuz şiltaqlığıdır.
Bağışlana bilər hər vaxt hamıya.

Reyna l d o. Lakin, əziz milord...

Poloni.

Deyəcəksiniz

Bunlar nəyə gərək?

Reyna l d o.

Elədir, milord, Bilmək
istəyərdim.

Poloni.

Planım budur:

Yaxşı bir tələdir belə sorğular.
İş vaxtı bilmədən öz paltarına
Azca ləkə salan bir fəhlə kimi,
Oğluma siz azca ləkə vursanız,
İnanın, görübsə mü sahibiniz
Oğlumun bu cürə günahlarını,
Sizlə söhbətə qoşulacaqdır.

"İltifatlı ağa", ya "dost", ya "cənab"
Deyə öz elinə, tərbiyəsinə
Görə başlayacaq.

Reynaldo. Çox düzdür, milord.

Poloni.

Onda belə etdi, bax, etdi belə...
Mən nə deyəcəkdim? Din haqqı, nəşə
Demək istəyirdim. Mən harda qaldım?

Reynaldo. "Sizinlə söhbətə qoşulacaqdır"

Poloni.

"Sizinlə söhbətə qoşulacaqdır".
Hə, hə, hə, bu sayaq qoşulacaqdır:
"Həmin o cənabı tanıyıram mən.
Onu ya ötən gün, ya srağagün
Axşam filan yerdə filanla gördüm.
Qumar oynayırdı, lül-qəmbər idi,
Yaman dava saldı axırda, yaman".
Yaxud söyləyəcək: "Özüm şahidəm,
O gedir arabir şübhəli evə",
Lap elə deyəcək: "qəhbəxanaya".
Və sair və sair. Beləliklə, siz
Yalanın sehrli qarmağı ilə
Həqiqət balığı tutacaqsınız.
Biz ağıllı, uzaqgörən adamlar
Dolayı, dolanbac, əyri yollarla
Çıxırıq həqiqi, əsl yollara.
Siz də bu üsulla oğlum barədə
Bir xəbər öyrənin, xəbər gətirin.
Fikrim aydındırmı?

Reynaldo. Aydındır, milord.

Poloni. Allah amanında, gedin, yaxşı yol.

Reynaldo. Sağ-salamat qalın, mehriban milord.

Poloni. Onu elə güdün, özü bilməsin.

Reynaldo. Mütləq, mütləq milord.

Poloni.

Öz havasını
Qoy çalsın yenə də.

Reynaldo. Baş üstə, milord.

Poloni.

Gedin, uğur olsun!
(*Reynaldo gedir, Ofeliya gəlir*).
Hə, Ofeliya,
Nə var belə, qızım!

Ofeliya.

Aman, ilahi,
Hələ də qorxudan əsir bədənim!

Poloni. Nə üçün? Tez söylə Allah eşqinə!

Ofeliya.

Mən tikiş tikirdim öz otağında,
Birdən prins Hamlet girdi içəri.
Az qalırdı düşsün köynək əynindən,
Başı açıq idi, saçı pərişan.
Palçığa bulaşmış bağısız corablar
Qandaltək keçmişdi topuqlarına.
Rəngi köynəyitək avazı olmuşdu,
Dizləri dəyirdi biri-birinə.
Elə qorxuluydu onun görkəmi,
Çəkdiyi dəhşəti danışmaq üçün
Sanki cəhənnəmdən qaçıb gəlmişdi.

Poloni. Yoxsa dəli olub sənin eşqindən?

Ofeliya.

Bilmirəm, doğrusu, qorxuram, ata,
Birdən elə olsun.

Poloni. Yaxşı, nə dedi?

Ofeliya.

Biləyimdən tutub sıxdı möhkəmcə,
Əlini açmadan çəkildi geri.
O biri əlini qoyub qaşına,
Beləcə diqqətlə üzümə baxdı,
Guya çəkəcəkdə mənim şəklimi.
Bu halda dayandı bir xeyli müddət.
Sonra silkələyib əlimi bir az,
Üç dəfə qarşımda təzim etdi.
Dərindən yanıqlı bir ah çəkdi ki,
Sanki parçalanıb bütün varlığı,
Həyatı ordaca məhv olacaqdır.

Nəhayət, əlimi buraxdı, getdi.
Başını çevirib çiyini üstündən,
Geriyə boylandı heyrət içində,
Önünə baxmadan axıra kimi,
Gözünü qırpmadan yeridi o cür,
Bir an da gözünü çəkmədi məndən.

Polon i,

Gəl gedək, axtaraq, tapaq kralı.
Bu əsl məhəbbət tutmasıdır ki,
Çox zaman məhv edir özü özünü,
Ağlı, iradəni sarsıdır tamam.
Başqa dərdlər kimi, göylərin altıda
Eşq do bizə tez-tez işgəncə verir.
Təəssüf, təəssüf! Son vaxtlar, qızım,
Sən ona sort bir söz deməmişən ki?

Ofe l i y a.

Xeyr, lakin əmr etdiyiniztək,
Qaytarmışam onun məktublarını,
Onunla bir daha görüşməmişəm.

Polon i,

Fikirdən başına hava gəlibdir.
Heyf, bu ağılımla, bu dərrakəmlə
Ona düzgün qiymət verməmişəm mən.
Elə zənn etmişəm, yüngül adamdır
Sənin həyatım korlaya bilər.
Boş yerə, havayı şübhələnməmişəm.
Görüm, şübhələri lənətə gəlsin!
Göylər şahiddir ki, bu cavanlara
Qayğısızlıq bəla olduğu kimi,
Yersiz qayğılar da biz qocalara
Artıq əzab verir, əziyyət verir.
Kralın yanma gəl gedək indi,
Bu işi biz ona bildirməliyik.
Bədbəxtliyi demək pissə de, ancaq
Onu daha pisdirdi gizli saxlamaq.
Gedək.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə bir otaq.
Təntənəli musiqi. Kral, kraliça, Rozenkrans,
Qildenstern və məyyəət daxil olurlar.

Kral.

Əziz Rozenkrans, Qildenstern, siz
Bizim bu saraya xoş gəlmisiniz.
Yaman istəyirdik sizi görməyi,
Təcili gətirdib sizi ehtiyac.
Hamletin son vaxtlar, yəqin ki, bu cür
Dəyişməsi haqda eşitmisiniz.
Dəyişməsi dedim, çünki dünyada
Zahirən, daxilən hələ heç bir kəs
Onuntək bu sayaq başqalaşmayıb.
Mən başa düşürəm, hansı qəm-qüssə
Onun atasının ölümündən çox
Onda belə dönüş yarada bilər.
Siz ki onun gənclik dostları kimi
Yaxşı bələdsiniz xasiyyətinə.
Rica eyləyirəm hər ikinizdən,
Bir azcana qalın sarayımızda,
Hamleti bir qədər əyləndirin siz.
Arayın, axtarın imkan düşüncə,
Ona əzab verən bu möhnət nədir?
Dərdin səbəbini öyrənə bilsək,
Öyrənə bilərik çarəsini də.

Kraliça.

Möhtərəm cənablar, Hamlet çox vaxtı
Sizdən danışır, sizdən deyirdi.
İnanıram, yoxdur elə bir kəs ki,
Ona o bu qədər vəfalı olsun.

Əgər lütf eləyib razılaşsanız,
Doğrultsanız bizim ümidimizi, -
Bir azca müddətə sarayda qalıb,
Dərdimizə şerik olsanız, sizə
Mükafat verərik krala layiq.

Rozenkrans.

Siz əlahəzrətlər, hər ikiniz də
Üstümüzdə sahib-ixtiyarsınız,
Bizdən xahiş deyil, bizə əmr edin.

Qildensterndən.

Sizə tabe olmaq bir səadətdir,
Sizin qədəmlərə baş qoyuruq biz.
Bütün gücümüzlə, qüvvətimizlə
Hazırq durmağa xidmətinizdə.

Kral. Əhsən, Rozenkrans, mərd Qildensterndən.

Kraliçə.

Əhsən, Qildensterndən, mərd Rozenkrans,
Xahiş eyləyirəm, zəhmət olmasa,
Mənim dəyişilib tanınmaz olan
Oğlumun yanına gedin bu saat.
Sizdən bir neçəniz bu cənabları
Hamletin yanına aparın indi.

Qildensterndən.

Allah eləsin ki, ünsiyyətimiz
Ona kömək olsun!

Kraliçə. Kaş, amin, amin!

Rozenkrans, Qildensterndən və bir neçə məiyyətdən gedirlər.

Poloni gəlir.

Poloni.

Gözəl müjdələrlə, böyük hökmdar,
Norveçdən qayıdıb elçilərimiz.

Kral. Hər vaxt atasısan xoş xəbərlərin.

Poloni.

Doğrudan beləyəm, böyük hökmdar?

İnanın, Allahın yanında mənim

Qəlbim necədirsə, borcumu o cür

Əziz kralıma ödəyəcəyəm.
İndi düşünürdüm: ya mənim beynim
İtirib iybilmə bacarığını,
Ya da ki Hamletin dəliliyinin
Əsl səbəbini öyrənmişəm mən.

K r a l. Ah, necə! Tez söylə, o nədir, axı?

P o l o n i.
Əvvəl elçiləri qəbul eyləyin,
Sonra mənim kəşfim - bu təzə xəbər
Böyük qonaqlıqda bir çərəz olsun.
K r a l.
Lütf elə, içəri gətir onları.

(Poloni gedir).

Əziz Gertruda, bax, o deyir ki,
Oğlunuzun bütün şaşqınlığının
Əsas səbəbini axtarıb, tapıb.
K r a l i ç a.
Əminəm ki, bunun bir səbəbi var:
Əziz atasının qəfil ölümü,
Bizim tez-tələsik evlənməyimiz.
K r a l.
Yaxşı, öyrənərik.

(Poloni Voltimand və Korneliya ilə birlikdə qayıdır).

Xoş gördük, dostlar!
Bir danış, Voltimand, o qardaşımız -
Norveç kralından nə gətirmisən?
V o l t i m a n d.
Səmimi arzular, çoxlu salamlar.
Səadət dilədi sizə ürəkdən.
Biz ağız açantək ölkədə dərhəl
Dayandırdı əsgər toplanışını.
O elə bilib ki, qardaşı oğlu
Hazırlıq aparır Polşaya qarşı.

Diqqət yetirdikdə gördü, doğradan
Siz əlahəzrətə qarşısıdır bunlar.
Yaşı, xəstəliyi, zəifliyindən
Belə istifadə edib, onu
Aldatdığı üçün gənc Fortinbras
Yaman kədərləndi qocaman kral.
Tezəcə çağırtdı Fortinbrası,
O gəldi, yamanca tənbeh olundu,
Aldı əmisindən şiddətli töhmət
Kralın önündə baş endirərək,
And içib söz verdi, bir də heç zaman
Sizə qarşı silah qaldırmayacaq.
Bundan çox sevindi qoca hökmdar.
Bir illik gəlirin düz üç minini,
Yığılmış qoşunu ona verdi ki,
Polşanın üstünə hücumə keçsin.
Sonu göstərilib xahişnamədə.

(Bir kağız verir).

Rica edirik ki, hərbi qoşuna
Keçib getmək üçün torpağınızdan
İzn verəsiniz. Həmin yerlərin
Toxunmazlığına zəmin durur o.
Məktubda yazılıb lazımı şərtlər.

Kral.

Olduqca razıyıq bu xoş xəbərdən,
Boş vaxtı məktubu oxuyarıq biz,
Ətraflı düşünüb cavab yazarıq.
Zəhmətiniz üçün sizə səmimi
Təşəkkür edirik. Gedin, dincəlin.
Axşam qonaqlığa buyurun mütləq,
İndidən deyirəm, xoş gəlmisiniz!
(Voltimandla Korneli gedirlər).

Poloni.

Çox yaxşı qurtardı bu işin sonu
-Ey möhtərəm kral, hörmətli xanım!
Hakimin bir hakim, nökrin nökr,
Gündüzün bir gündüz, gecənin gecə,

Vaxtın vaxt olduğun isbat etməkçün
Mübahisə etmək, bəhsə girişmək
Gecəni, gündüzü, vaxtı boş yerə
İtirmək deməkdir ömürdən ancaq.
Müxtəsər danışmaq aqlın ürəyi,
Uzunçuluq etmək aqlın bədəni,
Onun libasıdır, bər-bəzəyidir.
Kəsə deyəcəyəm. Sizin o nəcib
Oğlunuz dəlidir. Dəlidir dedim,
Çünkü dəliliyi müəyyən etmək...
Dəli dəli olur, başqa nədir ki?
Qoy bu iş hələlik bir yana dursun.

K r a l i ç a. Sözün məgzini aç, boyasız danış.
P o l o n i.

Xanım, and içirəm, yoxdur bir boyam.
Onun dəliliyi bir həqiqətdir.
Bu bir həqiqətdir, əfsuslar olsun,
Əfsuslar olsun ki, bu həqiqətdir.
Axmaq ifadədir, yetər bu sözlər,
Heç vaxt işlətmərəm bir rəng, bir boya.
Belə fərz edək ki, o dəli olub,
İndi səbəbini gərək tapaq biz,
Bunun bir səbəbi vardı, şübhəsiz.
Dünyada hər işin bir səbəbi var.
Budur indi qalan, qalan tək budur.

Ətraflı düşünün.

Mənim bir qızım var, mənim
qızımdır.

O qızlıq borcuna itaət edib,
Bunu mənə verdi. Diqqət yetirin,
Nəticə çıxarın indi özünüz.

Oxuyur.

"Ruhumun məlikəsi, qəlbimin ilahəsi, gözəl Ofeliyaya..."
Bu pis ifadədir, köhnəlmiş ifadədir. "Gözəl" sözü
köhnəlmiş ifadədir. Nə isə gerisinə qulaq asın (*Oxuyur*).
"Sənin füsunkar ağ sinəndə..." və sair, və sair.

K r a l i ç a. Ona bu sözləri Hamlet yazıbdır?

P o l o n i.

Bir az səbir eləyin, mehriban xanım,
Hamısını sizə oxuyum bir-bir (*Oxuyur*).
"İnanma ki, gün dolanır səmada,
İnanma ki, ulduz saçır şəfəq, nur.
İnanma ki, həqiqət var dünyada,
Ancaq inan, mənim eşqim doğrudur.

Ah, əziz Ofeliya, mən şər yazmağı bacarmıram. Könlümün fəryad-larını qafiyələrlə qəşəng deyə bilmirəm. Fəqət səni çox sevirəm, lap çox sevirəm, buna inan. Əlvida, sevimli dilbər! Ürəyi köksündə çırpındıqca əbədi sənin olan Hamlet.

Övladlıq borcuna əməl edib,
Qızım bu kağızı mənə gətirdi.,
O hətta dedi ki, nə zaman, harda,
Necə açıb ona eşqini Hamlet.

K r a l. Qız onun eşqinə nə cavab verib?

P o l o n i. Necədir fikriniz mənim haqqımda?

K r a l. Siz namus, sədaqət timsalisınız.

P o l o n i.

Canla-başla sübut edərdəm bunu.
Nə düşünərdiniz, bu odlu eşqin
İlk qılgıcımı gördüyüm halda -
Mən hiss eləyirdim, deməliyəm ki,
Hələ qızım bunu mənə açmamış -
Nə düşünərdiniz, sevimli kral,
Əziz kraliça! Lal-dinməz qalıb
Yazı masasitək, qələm-kağıztək,
Qəlbimin gözünü qapasaydım mən,
Bu eşqə baxsaydım barmaqarası,
Nə düşünərdiniz? Yox, qətiyyətlə
Cavan süsənimə belə dedim ki:
"Lord Hamlet prinsdir, sənə tay deyil,
Bu iş ola bilməz". Tapşırıdım ona,
Hamletin gözünə görünməsin heç,

Nə məktub, nə bəxşiş almasın ondan.

Qızım əməl etdi məsləhətimə.

Eşqi rədd edilən, qısa deyirəm,

Hamlet qərq olundu qəm dəryasına.

Sonra ac dayandı, sonra yatmadı,

Sonra zəiflədi, sonra şaşırdı,

Nəhayət, aqlını itirdi tamam.

İndi dəliliyi şiddət eyləyib,

Bizim hamımızı kədərləndirir.

K r a l. Bunlar doğrudumu?

K r a l i ç a. Ağlabatandır.

P o l o n i.

Elə vaxt olubmu, lütfən, söyləyin,

Mən inamla deyim: bu iş "belədir",

O başqa cür olsun.

K r a l. Yadıma gəlmir.

P o l o n i.

(Başını və bədənini göstərərək)

Kəsin bunu bundan, səhv deyirəmsə.

Bir işin izinə düşdümsə əgər,

Lap yerin dibində olsa da belə

Əsl həqiqəti tapmalıyam mən.

K r a l. Bəs bunun əslini necə öyrənək?

P o l o n i.

Bəzən saatlarla bu aynabənddə

Hamlet tək gəzişir.

K r a l i ç a. Elədir, düzdür.

P o l o n i.

Elə həmin o vaxt onun yanına

Qızı göndərəm. Gəlib xəlvətcə

Xalçanın dalında dayanarıq biz.

Görərsiniz necə görüşür onlar.

Əgər o sevmirsə mənə qızımı,

Əgər onun dərdi sevgi deyilsə,

Onda sarayda mən müşavir deyil,

Karvansaraçıyam, karvansaraçı.

K r a l. Mütləq biz bu işi yoxlamalıyıq.

K r a l i ç a.

Odur o zavallı əlində kitab
Gəlir dərd içində, kədər içində.

Poloni.

Gedin, hər ikiniz kənara
gedin,
İzn verin onu yoxlayım
indi.

Kral, kraliça və məiyyət gedirlər.

Hamlet kitab oxuya-oxuya gəlir.

Əzizim Hamletin kefi necədir?

Hamlet. Yaxşıdır, şükür Allaha.

Poloni. Məni tanıyırsınız, milord?

Hamlet. Çox əla, siz balıqçısınız.

Poloni. Mən yox, milord.

Hamlet. Kaş ki, siz onun kimi elə namuslu olaydınız.

Poloni. Namuslumu, milord?

Hamlet. Bəli, ser. Bu dünyada namuslu olmaq on min nəfərdən seçilmək deməkdir.

Poloni. Bu əsl həqiqətdir, milord.

Hamlet. Zira gözəllik tanrısı günəş öz şəfəqləri ilə gəbərmiş itin leşini öpərək onda iyərəc qurdlar törədirsə... sizin qızınız varmı?

Poloni. Var, milord.

Hamlet. Onu günəşin altında qalmağa qoymayın. Bar vermək səadətdir, ancaq sizin qızınız kimi yox. Dostum, onu qoruyun.

Poloni (*kənara*). Buna nə deyəsən? Sözü elə hey qızımın üstünə gətirib çıxardır. Əvvəlcə məni tanımadı. Dedi ki, balıqçısan. Çox uzaq getdi, çox uzaq. Həqiqətən, gəncliyimdə mən də məhəbbət elindən çox bəlalər, həddindən artıq əzab-əziyyət çəkmişəm. Mən də lap elə bunun kimi sərsəmləmişdim. Onu yenə danışdıracağam (*Ucadan*). Nə oxuyursunuz, milord?

Hamlet. Sözlər, sözlər, sözlər...

Poloni. Nə olub ki, milord?

H a m l e t. Kiminlə kimin arasında?

P o l o n i. Mən demək istəyirəm ki, kitabda nə yazılıb, milord?

H a m l e t. Böhtanlar, ser. Bir ədəbsiz ədib burada deyir ki, qocaların saqqalı ağ, üzü qırıq-qırıq olur. Onların gözlərindən qatı qatran və albalı yapışqanı axır. Bu zavallıların başında ağıl qalmadığı kimi, zəif çıxlarında da güc qalmır. Bütün bunlara, ser, mən tamamilə inanıram, lakin bunları bu cür yazmağı vicdansızlıq hesab edirəm. Çünki siz özünüz də, ser, xərçəng kimi daldalı geriyyə gedə bilsəniz, bir vaxt mənim təkin bir ixtiyar olarsınız.

P o l o n i (*kənara*). Bu sözlər dəlilik əlaməti olsa da, deyilişində bırıq qayda, bir ardıcılıq vardır (*Ucadan*). Siz bu açıq havadan bir kənara gedəcəksinizmi, milord?

H a m l e t. Haraya? Məzaramı?

P o l o n i. Doğrudan ha, məzar açıq havadan kənardır (*öz-özünə*). Onun cavabları hər dəfə necə də mənalı olur! Dəlillər tez-tez elə hazır cavablıq göstərir ki, ağıllılar bunu çox vaxt bacarmırlar. Artıq bəsdir. İndi mən tez fikirləşməliyəm ki, onu qızım ilə necə görüşdürüm (*Ucadan*). Hörmətli prins, lütf edin, getmək üçün sizdən icazə alım.

H a m l e t. Mən çox məmnuniyyətlə ayrılmaq istədiyim elə bir varmı yoxdur ki, ser, siz onu məndən ala bilərsiniz, yalnız bir şeydən baş-qa, o mənim həyatımdır, həyatımdır, həyatım.

P o l o n i. Sağ olun, milord.

H a m l e t. Ah, çərənçi qoca sarsaqlar!

Rozenkrans və Qildenstern daxil olurlar.

P o i o n i. Siz prins Hamleti axtarırsınız? Baxın, oradadır.

K o z e n k r a n s (*Poloniyə*).

Allah sizi saxlasın, ser!

Poloni gedir.

Q i l d e n s t e r n. Möhtərəm prins!

R o z e n k r a n s. Sevimli prins!

H a m l e t.

Mənim əziz dostlarım! Qildenstern! Ah,
Rozenkrans! Alicənab gənclər, necəsiniz?

Rozenkrans. Yer üzünün adı övladları necədirsə, biz də elə.

Qildenstern. Xoşbəxtik ki, həddindən artıq xoşbəxt deyilik. Biz bəxt ilahəsinin tacının lələyi deyilik.

H a m l e t. Başmaqlarımın dabanı da deyilsiniz?

Rozenkrans. Nə ondaniq, nə bundan, milord.

H a m l e t. Onda siz onun qurşağının ətrafında dolanırsınız, yaxud səadət mərkəzindəsiniz?

Qildenstern. And içirəm ki, biz onun istəklisiyik.

H a m l e t. Gizli yerinin? Oh, çox doğrudur. Bəxt ilahəsi qəhbədir. Yaxşı, nə yenilik var?

Rozenkrans. Heç nə, milord yalnız bir xəbər var ki, dünya vicdanlı olmağa başlayır.

H a m l e t. Deməli, dünyanın sonu yaxınlaşır. Yox, sizin məlumatınız düz deyil. Mən sualımı daha müfəssəl verim. Deyin görüm, siz bəxt ilahəsinin başına nə iş açmışınız ki, o sizi buraya, dustaqxanaya göndərib?

Qildenstern. Dustaqxanaya, milord?

H a m l e t. Bəli, Danimarka dustaqxanadır.

Rozenkrans. Onda bütün dünya dustaqxanadır.

H a m l e t. Bəli, dünya ən böyük dustaqxanadır. Onun çoxlu məhbusları, zindanlan, qaranlıq zirzəmiləri vardır. Ən pis, qorxunc yeri Danimarkadır.

Rozenkrans. Biz belə fikirləşmirik, milord.

H a m l e t. Deməli, sizin üçün Danimarka dustaqxana deyil.

Çünki əşyaların özü yaxşı, yaman olmur, biz onları yalnız öz fikirlərimizə

uyğun olaraq bəzən yaxşı, bəzən də yaman təsəvvür edirik. Danimar-

ka mənim üçün dustaqxanadır.

Rozenkrans. Deməli, şöhrətpərəstliyiniz Danimarkanı sizə dustaqxana kimi göstərir. O sizin istəklərinizə görə çox dardır.

H a m l e t. Aman Allah, mən qoz qabığına yerləşə

bilsəydim, özümü sonsuz fəzaların kralı sanardım. Kaş, bu sərsəm yuxularım olma-yaydı.

Qildenstern. Bu yuxular şöhrətpərəstlikdən əmələ gəlir. Şöhrətpərəstlər əsl olmayan xəyallarla yaşayırlar. Onlar sadəcə olaraq öz yuxularının kölgəsidirlər.

Hamlet. Yuxunun özü kölgədən başqa bir şey deyil.

Rozenkrans. Doğrudan da, belədir. Görünür ki, şöhrətpərəstlik əsassız, mənasız, boş bir şeydir. O, əşyanın kölgəsi ola bilməz, yalnız kölgənin kölgəsidir.

Hamlet. Onda dilənçilər həqiqi varlıq, hökmdarlar və şişirdilmiş qəhrəmanlarsa dilənçilərin kölgəsidirlər. Saraya gedəkmi? Vəcdan haqqı, düşünə bilmirəm. Bu gün aqlım hədərən-pədən çalır.

Rozenkrans və Qildenstern. Biz sizi müşayiət etməyə hazırıq.

Hamlet. Yox, bu nəyə lazımdır. Onsuz da xidmətçilərim məni çox yaxşı müşayiət edirlər. Bura baxm, mən sizinlə namuslu bir adam kimi danışırım. Bir dost kimi, açıq deyin, Elsinorda nə gəzirsiniz?

Rozenkrans. Sizi görməyə gəlmişik, milord. Başqa işimiz yoxdur.

Hamlet. Mənim özüm kimi təşəkkürlərim də kasıbdır. Buna baxmayaraq sizə təşəkkür edirəm. İnanıram ki, əziz dostlar, təşəkkürlərim yarım quruşdan çox-çox qiymətlidir. Yaxşı, sizi göndərməyiblər? Öz arzunuzla gəlmisiniz? Ürəyiniz belə istəyib? Gəlin, mənə düzünü söyləyin. Hə, hə, danışın.

Qildenstern. Biz nə deyə bilərik, milord?

Hamlet. Həqiqətdən başqa hər şey. Ancaq mətləb üstə gəlin Sizi buraya göndəriblər. Sizin gözlərinizdə elə bir etiraf var ki, təmkininiz onun üstünə pərdə çəkə bilməz. Bilirəm ki, sizi mərhəmətli kralla kraliçaya göndərib.

Rozenkrans. Nə məqsədlə, milord?

Hamlet. Bunu siz mənə deməlisiniz. Sizi and verirəm səmimi dostluğumuza, saf gəncliyimizə, doğru və əbədi məhəbbətimizə, dünyada sizə ən əziz və müqəddəs olan hər şeyə mənimlə açıq və düz danışın. Sizi buraya göndəriblər, ya yox?

R o z e n k r a n s (*Qildensterə*). Nə deyəcəksən?

H a m l e t (*kənara*). Deyəsən, quşu gözündən vurmuşam (*Ucadan*). Əgər məni sevirsinizsə, həqiqəti gizlətməyin.

Q i l d e n s t e r n . Milord, bizi sizin yanınıza göndəriblər.

H a m l e t . Mən deyərəm nə üçün? Bununla da sizi xəbərçi olmaq təhlükəsindən qurtararam. Kral və kraliçaya bu sirri açmamaq barədə sizin içdiyiniz and öz qorxusundan bir tük belə salmaz. Son vaxtları bilmirəm nədənsə bütün şadlığımı itirmişəm. Bütün əyləncələrə olan həvəsim qeyb olub. Ürəyim həqiqətən elə darıxır ki, bu gözəl dünya mülkü, yer üzü mənə çılpaq qayalıq kimi görünür. Bu əsrarəngiz təxti-rəvan, bax, bu möhtəşəm göy qübbəsi, qızıl məşəllərlə bəzənmiş əzəmətli səma mənim üçün üfunətli, zəhərli buxar yığınınından başqa bir şey deyil. Varlığı möcüzə olan təbiətin şah əsəri insan! Ah, onun ağı necə də xeyirxahdır! Qabiliyyəti necə də hədsiz-hüduzsuzdur! Bədən quruluşu, hərəkəti necə də mütənasibdir, valehedicidir! Rəftarı ilə mələklərə, kamalı ilə Allaha bənzəyən insan! Kainatın yaraşığı! Bütün canlıların tacı! Bununla belə o mənim üçün bir ovuc məzar tozundan başqa nədir, axı? İnsanlar mənim ürəyimi açmır, kişilər də, qadınlar da könlümü oxşamırlar. Təbəssümünüz göstərir ki, siz mənə inanmırsınız, ancaq inanın.

R o z e n k r a n s . Milord, mənim fikrimə heç belə şey gəlməyib.

H a m l e t . Bəs mən deyəndə ki, "insanlar mənim ürəyimi açmır" siz niyə gülümsədiniz?

R o z e n k r a n s . Siz elə deyəndə, milord, mən düşündüm ki, bu əhval-ruhiyyəylə aktyorları necə qəbul edəcəksiniz? Biz onları yolda gördük. Buraya gəldilər, sizə tamaşa göstərmək istəyirdilər.

H a m l e t . Kral rolunu oynayan xoş gəlir. O əlahəzrətə xərac verməyə hazırım. Səyahətə çıxmış cəngavər burada öz qılınc və qalxanına bir iş tapa bilər. Aşiq boş yerə ahlalə çəkməz. Qaraqabaq - narazı adamlar dincəlib rahatlanar, taxtası yüngüllər təlxəyin məzhəkələrinə qarmları yırtılınca gülürlər. Məşuqə öz qəlbini sərbəstcə boşaldar, yaxud uzun-uzadı şeirləri hıqqana-hıqqana söyləyər.

Yaxşı, gələnlər hansı aktyorlardı?

R o z e n k r a n s . Bir vaxtlar sizin xoşunuza gələn həmin aktyorlardı, paytaxtımızın faciə ustaları.

H a m l e t . Bəs necə olub ki, belə gəzirlər. Öz yerlərində qalsaydılar, daha yaxşı şöhrət tapar, daha yaxşı mənfəət əldə edərdilər.

R o z e n k r a n s . Məncə, onları səyyahlığa məcbur edən son zamanlar yaranmış yenilikdir.

H a m l e t . Mən şəhərdə olanda onlar böyük hörmət qazanmışdılar. O hörməti yenə saxlayırlarmı?

R o z e n k r a n s . Yox, həqiqətən, işləri pisdir.

H a m l e t . Nəyə görə? Məgər onlar pas atıblar?

R o z e n k r a n s . Xeyr, yenə də əvvəlki kimi öz sənətlərində parlayırlar. Fəqət öz yuvalarından təzəcə uçmuş qartal balalarına bənzəyən uşaqlar elə ucadan qışqırırlar ki, başqalarını ağız açmağa belə qoymur, ağlagəlməz dərəcədə təmtəraqlı alqışlar qazanırlar. İndi bu dəbdir. Beləliklə də, xalq teatrlarını hörmətdən salırlar. Hətta qılınc qurşamış hərbcilər də xalq teatrlarına getməyə cəsəət etmir, uşaq teatrları üçün yazanlar qaz lələyindən qorxur, rüsvay olunmaqdan ehtiyat edirlər.

H a m l e t . Doğrudan, onlar uşaqdır? Onları kim saxlayır? Onlar nə qədər əmək haqqı alırlar? O balacalar səsləri tutulmaymca bu sənəti davam etdirə biləcəklərmi? Bəs onlar böüyəndə nə olacaq? Əgər ayrı peşə seçməyə bir imkan tapılmasa, xalq teatrlarının aktyoru olanda deməyəcəklərmi ki, onları öz gələcəklərinə qarşı qaldırmaqla böyüklər səhv ediblər?

R o z e n k r a n s . Düzünü desək, hər iki tərəfdə çoxlu səs-küy olur. Camaat onları bir-biri ilə salışdırmağı günah saymır. Bir müddət bu teatr münaqişələri yumruq davasına gəlib çıxmasaydı, heç kəs pyeslərin tamaşasına pul vermirdi.

H a m l e t . Məgər belə şey mümkündür?

Q i l d e n s t e r n . Oh, bu cür mübahisələrdə nə qədər baş sındırıblar.

H a m l e t . Uşaqlar üstün gəlir, eləmi?

R o z e n k r a n s . Bəli, milord, peşəkar aktyorlara da, yer kürəsini çiyinlərində saxlamış Herkulisə də.

H a m l e t . Düzünə qalsa, bu çox da təəccüblü deyil. Daha qərribə işlər var. Məsələn, əmim Danimarkanın kralıdır... Atamın sağlığında ona ağız büzənlər indi onun kiçik bir şəklinə belə iyirmi, qırx, əlli, yüz qızıl verirlər. Lənət sənə kor şeytan, əgər fəlsəfə bunu açə bilsə, bu-rada çox gizli sirlər var.

Səhnə arxasından şeypur səsi eşidilir.

Q i l d e n s t e r n . Odur, aktyorlar gəlirlər.

H a m l e t . Cənablar, siz Elsinora xoş gəlmisiniz. Yaxın gəlin, əlinizi verin. Lütfkarlıq və incə nəvaziş mehribanlıq əlamətidir. Qoy mən sizi bu tərzdə qarşılıyım ki, sonra deməyəsınız: mən aktyorları sizdən yaxşı qəbul elədim. Xoş gəlmisiniz, dostlar. Fəqət mənim əmim atam, əmidostum - anam yanılırlar.

Q i l d e n s t e r n . Nədə, milord?

H a m l e t . Mən yalnız şimal, şimal-qərb küləkləri əsəndə dəli oluram. Cənub küləyi əsəndə isə qırğını göyərçindən seçə bilirəm.

Poloni qayıdır.

P o l o n i . Xoş gördük, cənablar!

H a m l e t . Dinlə, Qildenstern, sən də, Rozenkrans, diqqətlə qulaq asın. Bu gördüyünüz nəhəng körpə hələ öz bələyindən çıxmayıb.

R o z e n k r a n s . Bəlkə, təzədən bələyə girib. Deyirlər ki, adam qocalanda yenidən uşaqlaşır.

H a m l e t . Qabaqcadan deyə bilərəm ki, o mənə aktyorların gəl-məsini xəbər verməyə tələsir. Baxarsınız. - Düz buyurursunuz, ser. Bazar ertəsi, səhər həqiqətən belə olmuşdur.

P o l o n i . Milord, sizə təzə xəbər gətirmişəm.

H a m l e t

Milord, sizə təzə xəbər gətirmişəm.

Rossi Romada aktyor olanda...

P o l o n i. Aktyorlar buraya gəlib, milord.

H a m l e t. Yox, a! Uydurmaya bax!

P o l o n i. And olsun mənim
vicdanıma ki...

H a m l e t. Hərəsi minibdir bir
uzunqulaq...

P o l o n i. Dünyanın ən yaxşı aktyorlarıdır. Həm faciə, komediya, tarixi əsərləri, həm də çobannamələri, çoban məzhəkələri, tarixi çobannamələri, faciəvi-tarixi, faciəvi-məzəli-tarixi çobannamələri gözəl oynayırlar. İstər bu tamaşalar fasiləli olsun, istər fasiləsiz, onlar üçün eynidir. Faciə ustası Seneka belə kədərli, komediya ustası Plavt belə gülməli ola bilməz. Əzbər söyləməkdə, bədahətən deməkdə onların tayı-bərabəri yoxdur.

H a m l e t. Oho, İeffay, İsrail hakimi, sənın nə böyük xəzinən vardı!

P o l o n i. Onun hansı xəzinəsi vardı,
milord? H a m l e t.

Bəs necə! Çox sevirdi
qızırı, Nurlu, tək
ulduzunu.

P o l o n i (*kənara*). Yenə qızrını haqqında danışır.

H a m l e t. Məgər düz demirəm, qoca İeffay?

P o l o n i. Əgər dediyiniz o İeffay mənəmsə, milord, doğru buyurursunuz. Bir qızım var, mən onu çox sevirəm.

H a m l e t. Xeyr, uyğun gəlmir.

P o l o n i. Bəs nə uyğun gəlir, milord?

H a m l e t.

Baxın, belə: "Bəxt nə olacaq,

Haqq bilir ancaq".

Sonra da özünüz bilirsiniz.

"Tale yaydan çıxan oxdur,

Olacağı çarə yoxdur".

Bağışlayın, qalanını, özünüz oxuyarsınız. Bu dini nəğmənin birinci bəndi sizə çox şey öyrədə bilər. Baxın. Artıq mənim əyləncəm başlanır.

Dörd, ya beş aktyor daxil olur.

Xoş gəlmisiniz, ağalar, hamınız xoş gəlmisiniz! Sizi sağ-salamat gördüyümə ürəkdən şadam. Xoş gəlmisiniz, əziz dostlar! - Ba, köhnə dost! Bu nədir belə, son görüşümüzdən bəri sənın saqqalın əməlli-başlı uzanıb ki! Yoxsa saqqalına bürünüb Danimarkada mənı ələ salmağa gəlmisən? Kimi görürəm, mənım gənc xanımm, mənım gözəlım! Mələklərə and olsun ki, axırınıcı dəfə görəndən indiyədək sən göyə bir daban da ucalmısan. Allah eləsin, səsin də, sürtülüb işə yara-mayan qızıl pul kimi, öz gözəlliyini itirməsin. -Ağalar, buyurun! Vaxtı hədə keçirməyək. Fransız şahinbazları kimi, ilk gördüyümüz şıkarın üstünə şığıyaq. Tez bir monoloq deyin. Bizə öz məharət və istedadınızdən bir nümunə göstərin. Cəld olun, coşqun bir monoloq başlayın.

Birinci aktyor. Hansı monoloqu, mehriban prins?

H a m l e t. Yadımdadır, sən mənə bir dəfə bir pyesdən monoloq oxudun. Əsər səhnəyə heç qoyulmamışdı, yox, deyəsən, bir kərə oynanılmışdı. Yaxşı xatirimdədir ki, tamaşa çoxunun xoşuna gəlmədi. O, camaat üçün bir müəmma idi. Amma mənım və bu işi məndən daha yaxşı bilənlərin mülahizəsinə görə, o, ələ əsərdi. Səhnələrə yaxşı bö-lünmüşdü. Çox sadə və çox məharətlə qələmə alınmışdı. Yadımdadır, bəziləri deyirdilər ki, məzmunə rəvnəq vermək üçün şerlərdə incəlik çatışmır. Müəllifin üslubunda təmtəraq, ifadələrində həyəcan yoxdur. Lakin təsdiq edirdilər ki, qarşıya qoyulan fikirlər doğrudur, sağlamdır. Əsər gözəl yazılıb, süni boyalardan uzaqdır. Bu əsərdə bir monoloq mənım daha artıq xoşuma gəlirdi. Burada Eney özü barədə Didonaya olduqca maraqlı bir hekayət danışdı. Xüsusən də Priamın ölümünü dediği yer çox təsirli idi. Əgər yadımdadırsa, bu misradan başla: -dayan görüm, dayan görüm: -

"Quduz Pırr yırtıcı bir pələng kimi", -

Yox, belə deyil, ancaq Pırlə başlayır: -

"Quduz Pırr gizlənmiş atın qarnında,

Qara silahları qara qəlbitək
Qaranlıq gecədən seçilməyirmiş.
Heybətli, qarqara döyüş paltarı
Elə ki boyanıb qırmızı rəngə,
Daha da heybətli, qorxunc görünmüş,
O, başdan-ayağa batıb al qana.
Atalar, analar, qızlar, oğullar
Qanına qəltanmış onun zərbindən,
Atəş yandırırmiş cəsədlərini.
Küçələr dəhşətlə alovlanaraq
Qatilin yoluna işıq saçırmiş.
Kin-qəzəb, od-alov, al qan içində
Odlana-odlana sürünürmüş Pirr,
Cəhənnəm içində bir ilan kimi,
Gözü bərəlirmiş bir çiban kimi.
Gəzirmiş Priami".
Hə, beləcə davam eləyin.

P o l o n i. Vallah, milord, yaxşı dediniz! Aydın dillə,
gözəl ifadəylə söylədiniz.

Birinci aktyor.

"Pirr tapır onu.
Qılıncı göyə qaldırır Priam,
Qılınc tabe olmur onun əmrinə,
Taqətsiz əlindən sürüşüb düşür.
Priamın üstünə cumur azğın Pirr,
Qılıncı qəzəblə elə çəkir ki,
Onun bir yelindən, bir küləyindən
Torpağa sərilir üzülmüş qoca.
Bu vaxt İlionun daş sarayları,
Sanki bu ağrını hiss eyləyərek,
Əyib ayağına odlu başını,
Qorxunc, vahiməli gurultularla
Pirrin kar eləyir qulaqlarını.
Pirr baxır dəhşətlə əlində qılınc,
Ağsaçlı Priamın başının üstə
Sancılıb havaya sanki qılıncı.
Unudub özünü, bəd niyyətini,

Şəkildə dayanmış bir cani kimi,
Durur hərəkətsiz.
Tez-tez görürsən ki, tufandan qabaq
Göylər sakit olur, getmir buludlar.
Dəlisov küləklər at oynatmayıır,
Yer üzü ölütk durur lal, dinməz.
Bir azdan qəfildən od tökür şimsək,
Dəhşətlə torpağın yarır köksünü.
Beləcə bir müddət sükutdan sonra
Qəzəblə ayılıb qanlar içən Pirr,
Qanlı qılıncı ildirir kimi,
Endirir Priamın köksünün üstə.
Təpəgöz nəhənglər heç vaxt, heç vədə
Marsın - o amansız hər b Allahının
Polad libasını düzəldən zaman
Belə ağır gürzü belə zərb ilə
Endirməmişlər.
Utan, utan, qəhbə, bəxt ilahəsi!
Ey bütün Allahlar, birgə hökm edin,
Alın təkərini bu əxlaqsızın,
Qırın millərini, çənbərini siz,
Boş təkər topunu uca göylərdən
Atın cəhənnəmə".

P o l o n i. Bu çox
uzundur.

H a m l e t. Onu sizin saqqalmızla bir yerdə göndərərik
bərbərxanaya, bir az kəsib gödəldərlər. Təvəqqe edirəm,
davam eləyin. Bu qocaya ancaq rəqqasələrin oyunu, ya da
şit lətifələr xoş gəlir. Başqa şey olanda o saat mürgü vurur.
Davam eləyin. Keçin Hequbaya.

1 - c i a k t y o r. "O bədnam, yarım lüt kraliçanın..."

H a m l e t. "Yarım lüt kraliçanın?"

P o l o n i. Bəh, bəh, əladır. "Yarım lüt kraliçanın"...

Doğrudan, gözəldir.

Birinci aktyor.

"Ayaqları yalın, görkəmi müdhiş,
Vurnuxur, çırpır dəhşət içində,

Odlu göz yaşları söndürür odu.
Qızıl tac qoyardı başına bir vaxt, -
O bədbəxt bir əski bağlamış indi.
Şahanə libasdan yoxdur bir nişan,
Bədəni quruyub dərddən, əzabdan.
İncəlib üzülmüş tüktək belinə
Bir köhnə, bir nimdaş örtük dolamış.
Kim görsə bu qəmi, bu müsibəti
Üsyan qaldırardı taleyə qarşı,
Amansız fələyi lənətləyərdi.
Allahların özü görsəydi əgər
Talesiz, uğursuz, yazıq qadını,
O qudurmuş Pirrin ələ salaraq,
Gözləri önündə onun ərinin
Qanlı cəsədini öz qılıncıyla
Necə qıyma-qıyma doğradığını

İnsan ah-naləsi, insan göz yaşı
Təsir etməsə də o Allahlara
-Bu dərddən qəlbləri matəmə batır,
Gözlərindən daim sellər axardı".

P o l o n i.

Baxın üzünü necə saralıb, gözlərindən yaş necə
axır! Bəsdir, Allah xatirinə bəsdir!

H a m l e t. Yaxşı, qalanını sonra mənə söyləyərsən.
Hörmətli milord, gözdə-qulaqda olun, aktyorlara yaxşı
xidmət etsinlər. Eşidirsiniz, qoy onlara yaxşı qulluq
göstərsinlər, çünki aktyorlar zəmanəmizin güzgüsü,
əsrimizin qısa salnaməsidirlər. Onların haqqımızda dediyi
yaman sözlər biz öləndən sonra başdaşımıza həkk olunacaq
pis yazı-lardan daha pisdür.

P o l o n i. Prins, mən onlara öz ləyaqətlərinə görə hörmət
edəcəyəm.

H a m l e t. Lənət sənə kor şeytan! Kişi, daha diqqətli olun!
Əgər hər adama öz ləyaqətinə görə hörmət edilsə, onda
dünyada kötəkdən heç kim yaxa qurtara bilməz. Siz öz
şərəfinizə və alicənablığınıza görə hörmət edin. Onların
ləyaqəti nə qədər az olsa, sizin səxavətiniz bir o qədər çox

olsun. Aparın onları.
P o l o n i . Gəlin, cənablar.

H a m l e t . Onunla gedin, dostlar. Unutmayın, sabah tamaşa verəcəksiniz.

Birinci aktyordan başqa, bütün aktyorlar Poloni ilə gedirlər.

De görüm, köhnə dost, siz "Qonzaqonun qətl"ini oynaya bilərsinizmi?

Birinci aktyor. Bəli, milord.

H a m l e t . Yaxşı, sabah axşam oynayarsınız. Əgər lazım gəlsə, mən on iki-on altı misra şer yazıb ona əlavə eləsəm, öyrənib deyə bilərsinizmi?

Birinci aktyor. Bəli, milord.

H a m l e t . Çox gözəl. Bu cənabla gedin. Ancaq ona sataşmayın ha! (*Birinci aktyor gedir*). Mənim əziz dostlarım, axşama qədər sizdən ayrılmalı olacağam. Yenə deyirəm, siz Elsinora xoş gəlmişsiniz.

R o z e n k r a n s . Mehriban milord, sağ olun.

H a m l e t . Allah amanında!

Rozenkrans və Qildensterndə gedirlər

İndi mən təkəm.

Of, necə yaramaz, aciz qulam mən!

Dəhşətli deyilmi, diyarbədiyar

Gəzən o aktyor saxta hissləri,

Saxta duyğuları əks etmək üçün

Ürəyini elə məcbur etdi ki,

Rəngi avazıdı, halı dəyişdi,

Yaş tutdu gözünü, qırıldı səsi,

Əzabdan titrədi bütün varlığı.

Axı, nəyə görə, nədən ötəri?

Hequba üçün?

Yaxşı, bəs nəyidir o, Hequbanm?

Və yaxud Hequba onun nəyidir?

Niyə ağlayırdı hiçqırtırlarla?

Mənim sonsuz dərdim, ağır kədər

Əgər onun olsa, nə eyləyərdi?
Sel kimi çağlayıb acı göz yaşı
Alardı qoynuna bütün səhnəni.
Çəkdiyi heybetli ahdan-amandan
Tamam kar olardı tamaşaçılar.
Bütün günahkarlar dəli olardı,
Dəhşətə gələrdi qəlbi təmizlər,
Cahillər qalardı təşviş içində,
Heyrətə gələrdi ağıllı kəslər.
Fəqət mən,
Başıküt, ölüvay, rəzil bir məxluq,
Daim yuxulutek veyllənərək
Bir kəlmə, bircə söz deyə bilmirəm.
Atamın, şöhrətli bir hökmdarı
Taxt-tacı, həyatı alçaqcasına
Bu cür məhv edildi. Mən qorxağammı?
Kim mənə sataşır, rişxənd eyləyir,
Ağzımın üstünə vurur yumruqla,
Çəkir qulağımdan, dartır bumumdan,
Mənə alçaq deyir, yalançı deyir,
Baxır gözlərimə? Varmı elə kəs?
Hə!
Lənət kor şeytana, dözərdim buna?!
Heç vədə, heç vədə bu ola bilməz!
Göyərçin qəlbidir üreyim fəqət,
Kin, qəzəb coşdurmur büllur qanımı.
Yoxsa bu cəlladın bağırsağını
Çoxdan qarğalara yem eləmişdim.
Of, qəddar, qaniçən, vicdansız əclaf!
Xain, haramzadə, əxlaqsız oğraş!
Ah, ey intiqam!
Gör necə eşşəyəm!
Artıq nə deyim?!
Qətl olan atamın bir övladitək
Göylər intiqama səsləyir məni,
Mənsə bir xəlvətdə fahişə kimi,
Təsəlli tapıram hərzə sözlərlə.

Deyinib söylürəm bütün gün boyu
Pinti qabyuyantək! Tfu! Ayıb olsun!
Oyan, ey beynim!
Mən eşitmişəm ki, hər hansı canı
Qətl səhnəsinə baxdığı zaman
Elə sarsılır ki, onun varlığı
Tez bürüzə verir cinayətini.
Cinayətin dili yoxsa da, ancaq
Danışır qəribə işarələrlə.
Gedib tapşıraram aktyorlara,
Atamın qətlinə bənzər səhnəni
Əmimin önündə canlandırırsınlar.
Əmim dəhşət ilə ona baxanda
Mən de diqqət ilə izlərəm onu.
Özünü itirib şaşırsa əgər,
Onda mən bilirəm nə edəcəyəm.
Bəlkə də, gördüyüm həmin o kölgə
Qorxulu şeytandır. Şeytan ən gözəl
Cildlərə girməyi bacarır, axı.
Bəli, ola bilsin, ruhumu əzən
Ağır sarsıntıdan, sonsuz kədərdən
Sui-istifadə edir o məlun.
Əziz görkəmində əziz atamın
Gəlib çəkir məni fəlakətlərə.
Təsdiq etmək üçün şübhələrimi
Mənə daha möhkəm bir əsas gərək.
Bu əsas - bu güzgü yalnız səhnədir,
Göstərər kralın vicdanı nədir.

Гедир.

ÜÇÜNCÜ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə bir otaq

Kral, kraliça, Poloni, Ofeliya, Rozenkrans və Qildenstern daxil olurlar.

Kral.

Dolanbac, dolayı suallarla siz
Öyrənə bilmədiz dinc həyatım
Bu cür təhlükəli əsəbiliklə,
Qorxunc dəliliklə keçirir nədən?

Rozenkrans.

Etiraf edir ki, pozulub halı,
Ancaq səbəbini demək istəmir.

Qildenstern.

Heç vaxtlə söz ala bilmədik ondan
Biz əsl mətləbi hər soruşanda
Qoyub dəliliyə özünü bu vaxt
Sözü sapdınrdı çox məharətlə.

Kraliça. O sizi yaxşımı qəbul eylədi?

Rozenkrans. Lütfgar, mehriban centlmen kimi

Qildenstern. Fəqət danışdı yaman könülsüz.

Rozenkrans.

Olduqca xəsisdi sual verməkdə,
Cavab verməkdəsə səxavətliydi.

Kraliça. Onu əylənməyə razı saldınız?

Rozenkrans.

Xanım, iş düzəldi özü-özünə
Biz yolda rast gəldik aktyorlara,
Ona deyən kimi sevindi qəlbən.
Yəqin saraydadır o aktyorlar.
Prins əmr elədi, mənəcə, bu axşam
Tamaşa versinlər.

Poloni.

Bu çox doğrudur.
O mənə tapşırıdı, zati-alilər,
Dəvət edim sizin hər ikinizi.
Lütf edin, gəlin!

Kral.

Məmnuniyyətlə!

Onun belə işlə maraqlanmağı
Mənim ürəyimi çox sevindirir.
Cavan centlmenlər, həvəsləndirin
Onu daim bu cür əyləncələrə.

R o z e n k r a n s . Biz öz canımızı əsirgəmərik.

Rozenkransla Qildenstem gedirler.

Kral.

Əziz Gertruda, gülüm, sən də get.
Hamletin dalınca gizlicə, xəlvət
Adam göndərmişik, dilə tutaraq
Hamleti buraya gətirəcəkdir.
Prins təsadüfən görürmüş kimi.
Ofelyam burda görəcək indi.
Qızın atasıyla mən də bir yanda
Qanuni casustək gizlənib onun
İzləyərək hər bir hərəkətini,
Öyrənib bilərik onu üzən dərd
Məhəbbət qəmidir, yaxud başqa şey.

Kraliça.

Bu saat gedirəm. Ah, Ofeliya,
Arzu edirəm ki ulu göylərdən,
Hamletin bu ağır xəstəliyinə
Sənin gözəlliyin səbəb olaydı.
Ümid edirəm ki, təmiz ismətin
Onu qaytarardı adi yoluna,
Ona da, sənə de şərəf olardı
O f e l i y a . Kaş Allah eləsin!

Kraliça gedir.

Poloni,

Ofeliya, sən
Qızım, hərlən burda. Siz əlahəzrət,
Lütf edin, buyurun biz də gizlənək.

(Ofeliyaya).

Bu kitabı oxu, onda tək-tənha
Gəzməyin heç kəsdə şübhə oymaz.
Əzəldən belədir dünyada insan.
Mömin görkəmində, pir libasında
Hətta şeytani da aldada bilir.

K r a l (*kənarə*).

Oh, necə də düzdür! Bu sözlərlə o
Mənim vicdanımı qamçılıyır ki!
Ənlik, kirşan altda qəhbənin üzü
Qəşəng sözlər altda gözə çarpmayan
İyrənc əməlimtək çirkin deyildir.
Dəhşətdir daşımaq bu ağır yükü!

P o l o n i. O gəlir, bir yana çəkək, milord.

Kral və Poloni gedirler. Hamlet gəlir.

H a m l e t.

Olum, ya ölüm, budur məsələ.
Hansı şərəflidir? Azgın taleyin
Müdhiş oxlarına susub dözməkmi,
Yoxsa fəlakətlər nəhrinə qarşı
Silaha sarılıb üsyanı etmək?
Ya qələbə çalmaq, ya həlak olmaq?
Ölmək - yuxulamaq, yalnız budur, bu!
Bununla ürəyin ağrılarını,
Əzəldən insanın nəsibi olan
Minlərlə dərdləri, iztirabları
Bir anın içində unuduruq biz.
Bumu gecə-gündüz dua oxuyub
Arzu etdiyimiz gözəl aqibət?
Ölmək- yuxulamaq, əbədi yatmaq,
Sonra yuxu görmək! Bax, budur əngəl.
Biz canı qurtarıb işgəncələrdən
Ölüm yuxusunda nə görəcəyik?
Budur yolu kəsən. Bu səbəb bizi
Məcbur edir çəkək ömrümüz boyu
Bütün zillətləri, müsibətləri.
Yoxsa kim dözərdi, kim dözərdi, kim

Zamanın cövrünə, həqarətinə,
Zalımın zülmünə, haqsızlığına,
Lovğa əyanların təkəbbürünə,
Tapdanmış sevginin əzablarına,
Açgöz hakimlərin əclafılığına,
Qansız nazirlərin sırtıqlığına,
Hər cür şərəfsizin şərəfliləri
İyrənc təhqirinə, istehzasına?
Bunlardan əbədi qurtarmaq üçün
Bir xəncər zərbəsi kifayət ikən
Həyatın rəzalət yükü altında
Neçin sürünürük inildəyərək?
Bizi vadar edən buna nədir, nə?
Yalnız bircə qorxu, bircə vahimə:
Biz dərdədən qurtarıb öləndən sonra
O məchul aləmdə nə olacaqdır?
Ordan qayıtmayıb hələ heç bir kəs.
Bu fikir sarsıdır iradəmizi,
Bizi məcbur edir daim, həmişə
Çəkək bu tükənməz məşəqqətləri,
Məlum əzablardan yaxa qurtarıb
Naməlum dərdlərə can atmayaq biz.
Bu dəhşət qorxağa çevirir bizi,
Puç olur ağlımız, qətiyyətimiz,
Solur cürətimiz bir çiçək kimi.
O böyük təşəbbüs, o ali məqsəd
İtirir adını, öz mənasını.
Sus... sus! Ofeliya?
Ey qəşəng pəri,
Hər zaman özünün dualarında
Xatırla mənim də günahlarımı.

O f e l i y a .

Milord, çoxdandır ki, görmürəm sizi,

Bu müddət ərzində

yaxşıydınız mı?

H a m l e t . Təşəkkür edirəm, yaxşı, lap

yaxşı.

Ofeliy a.

Milord, yadigardır töhfəniz məndə.
Xeyli var, onları istəyirəm ki,
Geriyə qaytarım,

buyurun, alın.

Hamlet.

Yox, yox, nə deyirsən, ömrümdə sənə
Heç vədə heç bir şey verməmişəm

mən.

Ofeliy a.

Yaxşı bilirsiniz, möhtərəm prins,
Mənə verdiyiniz hədiyyələri.
Qəşəng sözləriniz açdıqca qanad
Artdı bəxşişlərin qiyməti qat-qat.
Onlar dəyərini artıq itirmiş,
Namuslu qızlara aydındır bu iş:
Kim ki dönük olur, mürvətsiz olur,
Qiyəmətli bəxşişi qiymətsiz olur.
Buyurun.

Hamlet. Ha, ha, ha! Sən namuslusan?

Ofeliya. Milord!

Hamlet. Sən gözəlsən?

Ofeliya.

Siz cənabınız,

Nə demək istəyir, bilmirəm, düzü?!

Hamlet. Onu demək istəyirəm ki, əgər sən namuslu və
gözəl qızsansa, sənin namusun sənin gözəlliyinlə danışmağa
heç kimə icazə verməməlidir.

Ofeliya. Milord, gözəlliyin namusdan yaxşı rəfiqəsi ola
bilməz.

Hamlet. Bəli, doğrudur! Fəqət bəla burasmdadır ki, namus
gözəlliyi özü kimi bakir və büllur etməkdənsə, tezliklə
gözəllik namusu aradüzəldənə, oğraşa çevirir. Əvvəllər bu
mənə qeyri-adi görünürdü. İndi isə bizim dövr, zamanə
bunu təsdiq eləyir. Bir vaxtlar mən səni sevirdim.

Ofeliya. Həqiqətən, milord, mən sizin eşqinizə

inanırdım.

H a m l e t. Lap nahaq yerə. Çünki insan xilqəti qoca ağac gövdə-sidir, ləyaqət çiçəyi ona peyvənd tuta bilmir. Mən səni sevmirdim.

O f e l i y a. Deməli, mənim aldanmağım daha dəhşətlidir.

H a m l e t. Get monastıra. Nə üçün sən günahkarların sayını artırmağa can atırsan? Mən özüm də ala-babat təmiz adamam. Lakin özümü onda günahlandıra bilərəm ki, anam məni doğmasa daha yaxşı olardı. Mən çox lovğa, kinli, xudpəsəndəm. Daxilimdə o qədər eybəcərliklər var ki, onları fikirləşməyə düşüncəm, müəyyən bir şəklə salmağa təsəvvürüm, həyata keçirməyə vaxtım çatışmır. Göylə yer arasında vurnuxan mənim kimi belə məxluqlardan nə gözləmək olar? Biz hamımız həqiqi fırıldaqçılarıq. Bizim heç birimizə inanma. Hələ ki bakirəsən, insanlardan uzaqlaş. Birbaşa monastıra get. Atan hardadır?

O f e l i y a. Evdədir, milord.

H a m l e t. Qapıları onun üzünə möhkəm bağla ki, o yalnız öz evində özünü ələ salsın. Əlvida.

O f e l i y a. Ah, müqəddəs göylər, siz ona kömək olun!

H a m l e t. Əgər ərə getsən, qoy mənim lənətlərim sənin cehizin olsun. Buz kimi şəffaf, qar kimi təmiz olsan da, yenə böhtanlardan qur-tara bilməyəcəksən. Monastıra tələs, dayanma, əlvida. Hərgah mütləq ərə getmək istəsən, onda bir axmağa get. Çünki ağıllılar çox yaxşı bilirlər ki, siz onlardan necə buynuzlu vəhşilər düzəldirsiniz. Monastıra get, cəld ol. Əlvida!

O f e l i y a. Ey ulu qüvvələr, siz ona şəfa verin!

H a m l e t. Üz-gözünə rəng çəkdiyini də eşitmişəm. Allah-taala sizə bir sifət verir, siz onu boyayıb başqa şəkllə salırımsız. Qərribə oyunlar, hərəkətlər çıxardır, danışığıqlar icad edir, tanrının yaratdıqlarına yeni-yeni adlar verirsiniz, öz əxlaqsızlığına sadələvlük donu geyindirirsiniz. Get, get, mən artıq bunu istəmirəm. Məni dəli eyləyən də elə bax budur. Sənə deyirəm, daha heç kəs evlənməyəcək. İndiyə qədər evlənənlərin hamısı, bir nəfərdən başqa, qoy birgə yaşasınlar. Qalan-ları necə var elə də qalsınlar. Monastıra

get, rahibə ol.

Gedir.

O feliya.

Ah, necə məhv oldu böyük bir zəka,
Comərdlik, igidlik mücəssəməsi,
Ağlın, dərrakənin ülvi timsalı,

Vətənin ümidi, şöhrəti, şanı,
Ləyaqət güzgüsü, gözəllik rəmzi,
Ellərin əzizi, ellərin gözü,
Hamısı, hamısı məhv oldu, getdi!
Mənəm qadınların ən bədbəxti, mən!
Əvvəl musiqitək gözəl səsiylə
Gəlib and içərdi mənim eşqimə,
İndi cingildəyir qırıq zəng kimi.
Hanı o qüdrətli, o nadir kamal?
Onun o qənirsiz gözəl üzünü
Dəlilik dəyişib nə günə salmış!
İlahi, bu nədir, mən taleyi kəm
Ah, nələr görmüşdüm, nələr görürəm!

Kral və Poloni qayıdırlar.

Kral.

Məhəbbət? Bu deyil onun mərəzi.
Sözləri dolaşmaq olsa da bir az,
Dəli sözlərinə bənzəmir əsla.
Onu belə ağır qəmə qərq edən
Nəsə qorxunc bir sirr yatır qəlbində.
Onun qalması da, açılması da,
Dəhşətli fəlakət törədə bilər.
Dərhal qarşısım almaqdan ötrü
Belə bir qərara gəlmişəm ki, mən
Onu tez göndərəm İngiltərəyə,
Yığsın ödənməmiş bacı-xəraci.
Bəlkə de, dənizlər, müxtəlif yerlər,
Müxtəlif adamlar onun bu təhər

Üstündə əzabla baş sındırdığı
Dərdi ürəyindən çıxara bildi.
Sizin bu barədə fikriniz nədir?

Poloni.

Çox gözəl, qoy getsin, fayda verəcək,
Fəqət inanıram mən əvvəlkitək
Bu qəmin səbəbi uğursuz eşqdir.
-Qızım! Danışmağa yoxdur ehtiyac
Eşitdik Hamletin dediklərini.
İxtiyar sizindir, adil hökmdar,
Ancaq istəsəniz, budur məsləhət:
Tamaşadan sonra prins Hamleti
Kraliçə görsün tamam təkliddə.
Onunla danışsın açıq, səmimi,
Dərdini deməyi xahiş eləsin.
Siz lazım bilsəniz, gizlənib mən də
Dinlərəm onların söhbətlərini.
Öyrənə bilməsək sırımı əger,
Təcili göndərin İngiltərəyə,
Ya da hökm verin dustaq etsinlər
Etibarlı yerdə.

Kral.

Yaxşı, razıyam.
Böyük təbiətlər dəli olsa da,
Azad yaşamasın gərək dünyada.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə bir salon.
Hamlet və bir neçə
aktyor daxil olurlar.

Hamlet. Təvəqqe edirəm, sizə necə demişdimsə, eləcə də
təbii və aydın danışın. Əgər siz öz nitqinizi, aktyorların
əksəriyyəti kimi, bağıra-bağıra söyləyəcəksinizsə, yaxşı olardı
ki, mən öz şerimi şəhər carçısına verəydim. Havanı mişarla
doğrayırmış kimi, əl-qolunuzu ölçməyin, hər şeyin öz həddini

gözləyin. Hiss və həyəcanınızın ən daşqın, ən coşqun vaxtında, mən deyərdim ki, fırtınalı, qasırgalı məqamında təmkinli olun. Bu sizin nitqinizə rəvanlıq və gözəllik verir. Ah, başına parik qoymuş bir nataraz heyvərə hiss və həyəcanlarını sağa-sola səpələyərək, anlaşılmaz lal səhnələrdən və hay-küydən başqa, heç nə bilməyən tamaşaçıların qulaqlarını kar edəndə necə əsəbiləşməyəsən! Mən qəzəb dolu gurultulu nitq söyləməkdə Termaqantı keçən belə kələkbazları nə kötəklərdim! Bu, dəhşətlə ağız-burnunu əyib, ədəbsiz hərəkətlərlə tamaşaçıları qorxuya salan İrodun özünü belə keçmək deməkdir. Xahiş edirəm, belə şeylərdən uzaq olasınız.

Birinci aktyor. Arxayın olun, prins.

H a m l e t. Qətiyyənlə sızılma, öz qəlbinizin səsinə dinləyin, qoy hissini-duyğunuz öz məsləhətçiniz olsun. Hərəkətiniz sözlərinizə, sözləriniz də hərəkətinizə yaraşsın. Təbiiliyə xüsusi diqqət yetirin. Çünki qeyri-təbiilik teatr sənətinə ziddir. Teatrın məqsədi, bütün za-manlarda olduğu kimi, indi də həyatın güzgüsü olmaqdır. Teatr ləyaqət-li adamlara öz simasını, nifrətə layiqlərə isə öz iç üzünü açıb göstərməli, hər dövrün həqiqi tarixini, əsl mahiyyətini əks etməlidir. Həddən artıq qızıışmaq və ya həddən artıq ləng tərpnəmək nadanları güldürsə də, arif-ləri kədərləndirməyə bilməz. Ağıllı adamların fikri sizin üçün teatrın bütün başqa tamaşaçıları rəyindən qiymətli olmalıdır. Oh, mən elə aktyorların oynunu gönnüşəm ki, onların təriflərini göylərə qaldırıblar. Allaha acıq getməsin, bu məşhur oyunbazlar damşığı, hərəkətləri ilə tanrı bəndəsinə oxşamırdılar. Elə qəribə hərəkətlər edir, elə böyürdü-lər ki, istər-istəməz düşünürdüm: yəqin, onları təbiətin muzdurları yaradıb, özü də yaxşı yarada bilməyib, bəşər övladlarını çox pis şəkildə yamsılayıblar.

Birinci aktyor. Mənə elə gəlir ki, ser, biz bu qüsurların çoxunu aradan qaldırmışıq.

H a m l e t. Oh, tamamilə aradan qaldırın. Qoy sizin təlxək rolunu aparınlar özlərindən söz uydurmasınlar, onlar üçün nə yazılıbsa, ancaq onu desinlər. Elə təlxəklər var ki, pyesin ciddi yerində qəhqəhə çəkib gülür və bir para avam tamaşaçıları da güldürürlər. Belə iş yaramaz. Bu, həmin oyunbazların

mənliyinin necə də kasıb olduğunu göstərir. Gedin, hazırlaşın.

Aktyorlar gedirlər. Poloni, Rozenkrans və Qildenstern gəlirlər.

Nə oldu, milord, kral pyesə baxmaq istəyirmi?

P o l o n i. Bəli, kral da, kraliça da. Özü də indicə gəlirlər.

Hamlet.

Elə isə aktyorlara deyin,
tələssinlər. (*Poloni gedir*).

Siz ikiniz də gedib onları tələsdirə
bilməzsiz?! Rozenkrans və Qildenstern. Bu saat,
milord.

Rozenkransla

Qildenstern gedirlər.

H a m l e t. Ey, ey, Horatsio!

Horatsio daxil olur.

Horatsio.

Burdayam, milord,
Həmişə hazırım xidmətinizdə.

Hatnlet.

Mənim tanıdığım bəşər nəslinin, Horatsio, sənsən
ən vəfalısı.

Horatsio. Ah, nə deyirsiniz, mehribanmilord!

H a m l e t

Yox, yox, düşünmə ki, yaltaqlanıram.
Yaltaqlıq eyləyim mən nəyə görə?
Sənin bu dünyada bütün dövlətin,
Yeganə sərvətin təmiz könlüdür.
Kim quyruq bulayar kasıb önündə?
Varlı qarşısında dördqat bükülüb
Dil açır, dil tökür yalnız yaltaqlar.
Qoy yaltaqlıq qazanc gətirən yerdə
Vurnuxsun, şırvansın qarıngüdənlər.
Sən mənə qulaq as, sən məni dinlə,
Ürəyim özünə hakim olandan

İnsanlar içindən səni tac seçib.
Çünki əvəzsizsən bu qəm mülkündə,
Bütün əzablara sinə gərirkən
Üzündə görünmür nə dərd, nə əzab.
Ən ağır gündə də, ən şad gündə də,
Birdir qətiyyətin, birdir məramın.
Narazı deyilsən öz taleyindən.
Xoşbəxt o kəsdir ki, hissiylə ağı
Belə gözəl olub, gözəl qovuşub.
Taleyin əlində tütək deyil ki,
Tale istədiyi havam çalsın.
Elə adam göstər mənə həyatda
Ehtirasın qulu olmasın, dostum,
Onu sənin kimi ölən günədək
Daim ürəyimin başında tutub,
Qəlbimin qəlbində gəzdirim hər vaxt.
Bu haqda danışmaq kifayət edər.
İndi bir tamaşa göstərəcəklər;
Onun bir yerində mənim atamın
Ölümünə bənzər bir səhnə vardır.
Atamın qətlini demişəm senə.
Təşrif gətirəcək kral bu saat.
Rica eyləyirəm, həmin səhnəyə
Əmim baxan vaxtı ona diqqət ver.
Əgər o sözüylə, hərəkətiylə
Bürüzə verməsə gizli suçunu,
Demək, gördüyümüz o qorxunc kölgə
Cəhənnəmdən gələn bir iblis imiş.
O menim beynimi, təsəvvürümü
Vulkanın dəmirçixanası kimi,
Tamam, başdan-başa hissə qərç edib.
Dostum, sən kralı qoyma gözündən,
Ona baxacağam dördgözlə mən də.
Sonra ikimiz də gördüyümüzü
Birgə yoxlayarıq.

Horatsio.

Lap yaxşı, milord.

Oğrutək o məndən bir şey aparsa,
Özüüm verəcəyəm cəriməsini.

Hamlet.

Gəlirlər, mən çılgın görünməliyəm,
Sən isə get əyləş.

Danimarka marşı. Şeypurlar çalınır. Kral, kraliça, Poloni,
Ofeliya, Rozenkrans,
Qildenstern və başqa yüksək vəzifəli əyanlar əllərində məşəl
tutmuş keşikçilərin
müsayətiylə daxil olurlar.

K r a l. Bizim vəliəhdimiz Hamletin kefi necədir?

H a m l e t. Əladır, vicdanıma and olsun, lap buqələmun
kimi dolanıram, hava yeyirəm. Bol-bol vədlərlə yaşayıram.
Heç axta xoruzu belə bəsləməzlər.

Kral. Mən bu cavabdan heç nə anlamıram, Hamlet. Bu
mənim sözlərim deyil.

H a m l e t. Xeyr, indi mənim də deyil (*Poloniyə*). Milord,
siz nə vaxtsa universitetdə səhnədə çıxış eləmişiniz, elə
deyilmi?

P o l o n i. Bəli, prins. Mən yaxşı aktyor sayılırdım.

H a m l e t. Kimin rolunu oynamısınız?

P o l o n i. Yuli Sezarın rolunu oynamışam. Kapitol
təpəsində məni öldürüblər. Brut məni öldürüb.

H a m l e t. Əhsən! Bir qurd belə gönü bol dananı
öldürüb. - Aktyorlar hazırdırmı?

Rozenkrans. Bəli, milord, sizin əmrinizi
gözləyirlər.

K r a l i ç a. Yaxına gəl, Hamlet, mənim əziz oğlum,
yanımda əyləş.

H a m l e t. Yox, mehriban anacığım, buradakı maqnit
məni daha çox cəzb edir.

P o l o n i (*krala*). Oho, fikir verdinizmi?

H a m l e t. Sizin dizlərinizə toxunmaq olarmı, xanım?

Ofeliyanın ayaqları altında uzanır.

O f e l i y a. Xeyr, milord.

H a m l e t. Demək istəyirəm ki, başımı sizin dizlərinizə
söykəyə bilərəmmi?

O f e l i y a. Bəli, mīlord.

H a m l e t. Allah bilir, siz nələr düşündünüz?

O f e l i y a. Mən heç nə düşünmədim, mīlord.

H a m l e t. Gözəl bir qızın ağışında uzanmaq gözəl bir
arzudur.

O f e l i y a. Nə dediniz, mīlord?

H a m l e t. Heç nə.

O f e l i y a. Bu gün çox şənsiniz, mīlord.

H a m l e t.

Kim, mən?

O f e l i y a.

Bəli, mīlord.

H a m l e t. Aman Allah, deməli, mən sizin yeganə, misilsiz
təlxəyinizəm. Nə etməli? Bizim şənlnənməkdən başqa ayrı
çarəmiz varmı?

Bir mənim anama baxın, o necə də şaddır! Halbuki atam iki
saat bundan əvvəl ölmüşdür.

O f e l i y a. Keyr, mīlord, düz iki ay bundan əvvəl.

H a m l e t. Necə, necə! Belə çox? Elə isə qoy yas paltarını
cəhənnəm olsun. Mən xəzli bayram libası geyəcəyəm. Ey ulu
göylər! O iki aydır ölüb, hələ də unudulmayıb? Deməli, ümid
etmək olar ki, böyük I bir adamın xatirəsi dünyada özündən
yarım il artıq yaşaya bilər, ancaq o, məbədler tikdirməlidir,
yoxsa heç kim onu yada salmayacaq. O zavallı qəbrinin üstünə
bu sözlər yazılmış oyuncaq, çubuq at kimi tamamilə yaddan
çıxacaqdır.

"Bir tərəfə atdılar,

Atdılar, unutdular".

Qaboylar çalınır.

Lal-səhnə başlanır. Kral və kraliça rolunu oynayan
aktyorlar daxil olub bir-birinə nəvaziş göstərirlər. Əvvəlcə
kraliça kralı, sonra isə kral kraliçanı qucaqlayır. Kraliça
kralın qarşısında dizi üstə çöküb öz məhəbbətini izhar edir.
Kral onu ayağa qaldırır və başını onun çiyinə qoyur. Sonra

çiçəklərin arasında uzanır. Kraliça onun yatdığını görüb gedir. Bu vaxt bir nəfər gəlir, kralın tacını başından çıxarıb öpür və onun qulağına zəhər töküb gedir. Kraliça geri qaydır, kralı ölmüş görüb kədərli və çilgün hərəkətlər edir. Qatil bir neçə dəfn mərasimi xidmətçiləri ilə yenidən gəlir, kraliçanın qəminə şerik olduğumu bildirir. Cənazəni aparırlar. Qatil hədiyyələrlə kraliçanın rəğbətini qazanır. Kraliça əvvəlcə onunla könülsüz və həvəssiz davranır, axırda onun məhəbbətini qəbul edir.

Gedirlər.

O f e l i y a. Bu nə deməkdir, milord?

H a m l e t. Bir çirkin cinayətin, alçaq rəzalətin təsviridir.

O f e l i y a. Yəqin, bu lal-səhnə oynanılacaq əsərin məzmununu göstərir?

Bir aktyor daxil olur.

H a m l e t. Bu qoçaq bizə hamısını danışacaq. Aktyorlar sırr saxla-ya bilmirlər, hər şeyi töküb üyüdürlər.

O f e l i y a. İndi bu göstərilənlərin mənasını o bizə deyəcəkmi?

H a m l e t. Bəli, ona nə göstərsəniz, mənasını sizə deyəcək. Siz göstərməyə utanmayın, o mənasını deməyə utanmayacaq.

O f e l i y a. Siz xarab olmusunuz, siz xarab olmusunuz. Mən pyesə baxacağam.

Aktyor.

Gəlmişik xoş niyyətlə,

Bir xeyirxah sənətlə.

Baxın tamaşamıza

Siz səbirlə, diqqətlə.

Gedir.

H a m l e t. Bu müqəddimədir, yoxsa üzüyə həkk olunmuş şer?

O f e l i y a. Bu lap qısa oldu, milord.

H a m l e t. Qadınların məhəbbəti kimi.

Kral və kraliça rollarımda çıxış edən iki aktyor daxil olur.

Aktyor-kral.

Saf məhəbbət könlümüzü, ülvi nikah əlimizi
Bir-birinə bağlayaraq daim xoşbəxt etmiş bizi.
Odlu günəş Allahı Fəb furqonunda həmin
gündən
Otuz dəfə dənizləri, torpaqları gəzib şən-şən.
Günəşdən nur alan ay da eşq oduna qalanıbdı,
Bu dünyanın ətrafına düz otuz il dolanıbdı.

Aktrisa-kraliça.

Qoy beləcə pak eşqimiz qızılgül-tək çiçək açsın,
Qoy yenə də günəşlə ay seyrə çıxıb şəfəq saçsın.
Fəqət sənsiz mən məhv olum, sənsiz ömrüm nə
bədbəxtdir,
Üzün gülmür, kefin yoxdur, sən xəstəsən neçə
vaxtdır.
Sənin üçün qorxuram bərk, gedib əldən ixtiyarım.
Buna görə kədərlənmə, heç nə yoxdur, hökmdarım.
Qadınların məhəbbəti qorxusuyla əkiz olur,
Ya onlar heç yaranmayı, ya da onlar hədsiz olur.
Sarsılmazdır məhəbbətim, sınımışam həyatda çox,
Sevgim- dərya, qorxum- dərya, sahili yox, hüdudu
yox.
Ürəkdə eşq odu varsa, şübhə ağır bir yük olur,
Eşqi böyük olanların qorxusu da böyük olur.

Aktyor-kral.

Gəl ayrılmaq, vidalaşmaq, ay sevgilim, mənə baxtım,
Gücüm-qüvvəm tükəni bədir, artıq çatıb köçmək
vaxtım.
Məndən sonra sən bu gözəl dünyamızda xoşbəxt
yaşa,
Şan-şöhrətlə, məhəbbətlə ömrü-günü yetir başa.
Bəlkə, birdən ərə getdin...

Aktrisa-kraliça.

Ah, danışma, bu dəhşətdir!
Belə sevgi qeyrətə də, vicdana da
xəyanətdir.
İkinci yol ərə getsəm, gəlim min bir
lənətlərə!

Öz ərini öldürənlər ikinci yol gedər ərə.

Hamlet (*kənara*). Bu sözlər onlara zəhərdir, zəhər!

Aktrisa-kraliça.

İkinci yol ərə gedən nə eşq bilir, nə də ürək,
Alçaq, çirkin tamahına namusunu satır, demək.
İkinci ər yatağında üzüm gülsə öpüşlərdən,
İkinci yol öldürürəm ilk ərimi, deməli, mən.

Aktyor-kral.

İnanıram, bu sözlərin səmimidir, həqiqətdir,
Fəqət bizdə əhdimizi tez-tez qırmaq bir adətdir.
Hər bir arzu hər insanda yaddaşının köləsidir,
O, vüsətdən doğulsa da, zəiflikdən öləsidir.
Kal meyvətək tufan onu budağından sala bilməz,
Yetişdimi tufansız da budağında qala bilməz.
Söz veririk, vəd edirik, düşünürük suçumuzu,
Unuduruq özümüzün özümüzdə borcumuzu.
Ehtirasla can atırıq bir məqsədə zaman-zaman,
O ehtiras soyudumu o məqsəddən qalmır nişan.
Kədərimiz, sevincimiz dalğalanır ümman kimi,
Biz qururuq, biz tikirik, məhv edirik tufan kimi.
Harda sevinc qanad açır, orda coşur kədər-möhnət,
Qəm sevinir, qəm şadlanır, sevinc tapır dərd-əziyyəət.
Biri gəlir, biri gedir, bu qərribə deyil bizdə,
Taleyimiz dəyişdikcə hey deyisir sevgimiz də.
Hələ də bu bir sualdır, dərk etmərik bunu niyə:
Sevgi bəxtə hökm eləyir, yoxsa, yoxsa bəxt sevgiyə?
Şöhrətlilər kasıblasa, dönük çıxar sevənləri,
Zavallılar dövlətlənsə, həmdəm olar düşmənləri.
Sevgi bəxtdən asılıdır, ta qədimdən bilir hər kəs,
Ehtiyacı olmayanın dost-tanışı saya gəlməz.

Kim yoxlayır, kim sınaıır dəyanətsiz dostlarını,
Düşməninin nəzərində artırır öz vüqarını.
Sözü necə başlamışdım qurtarıram elə də mən,
İstəyimiz, taleyimiz zidd yaranıb əzəl gündən.
Xoş arzular diləyirik, lakin sonu yaman olur,
Arzu-dilək bizimdirsə, hökm verən zaman olur.
İkinci ər istəmirsən, fəqət bir gün gələcəkdir,
Elə ki ilk ərin öldü, bu istəyin öləcəkdir.

Aktrisa-kraliça.

Eşqimizə dönük çıxsam, bütün aləm viran
qalsın,
Yer yarılsın, göy dağılsın, günəş sönsün, ay
qaralsın!
Gecə-gündüz qəm-qüssədən dincəlməyim bir an
belə,
Ahım-naləm duman olsun, göz yaşlarım dönsün
selə!
Ümid yeri, bir təsəlli tapmayım bu cahanda
mən,
Tərki-dünya zahid kimi, can çürüdüm zindanda
mən.
Arzum kədər, sevincim dərd, gülüşlərim qubar
olsun,
Səndən sonra ərə getsəm, ərim ancaq məzar
olsun.

H a m l e t. Bəs bütün bu sözlər yalan çıxarsa?

Aktyor-kral.

Nə dəhşətli and içirsən! İndi sən get, ey
həyatım,
Bu gün yaman yorulmuşam, mən dincəlim, bir
az yatım. Yatır.

Aktrisa-kraliça.

Yat, əzizim, şirin yuxu diləyirəm
təbiətdən, Ulu tanrım, özün qoru
eşqimizi fəlakətdən.

Gedir.

H a m l e t. Xanım, pyes xoşunuza gəlirmi?

K r a l i ç a. Məncə, ledinin vədləri həddindən artıq idi.

H a m l e t. O..., ancaq ledi öz sözünün üstündə duracaqdır.

K r a l. Əsərin məzmununu bilirsiniz? Onda təhqiredici bir şey yoxdur ki?

H a m l e t. Xeyr, xeyr, hamısı yalnız zarafatdır. Zarafatla yalandan zəhərləyirlər. Təhqiredici heç nə yoxdur.

K r a l. Pyesin adı nədir?

H a m l e t. "Siçan tələsi". Fəqət nə mənada? Ancaq məcazi mənada. Bu tamaşada Vena şəhərində baş vermiş bir qətl təsvir olunur. Hökmdarın adı Qonzaqo, onun arvadının adı isə Baptistadır. Bu saat özünüz görəcəksiniz. Bu hadisə dünyada ən çirkin bir rəzalət-dir. Lakin bizə nə? Siz əlahəzrətlə bizim vicdanımız ki təmizdir. Bunun bizə nə dəxli? Qoy ilan vurmuş yabılar ala çatıdan şəklənsinlər, bizə ki heç nə olmayıb.

Bir aktyor Lusian rolunda

səhnəyə çıxır. Bu adamın adı Lusiandır,

kralın qardaşı oğludur.

O f e l i y a. Siz esərin məzmununu yaxşı bilirsiniz, milord.

H a m l e t. Mən oyuncaq əlaltıların məhəbbət komediyalarını görə bilsəydim, sizinlə aşmanız arasında vasitəçi ola bilərdim.

O f e l i y a. Siz yaman kəskinsiniz, milord, yaman kəskinsiniz.

H a m l e t. Mənim kəskinliyimi kütləşdirmək üçün sizin bir adınız kifayət edərdi.

O f e l i y a. Sizi başa düşmək çətindir.

H a m l e t.

Qadınlar öz ərlərini başa düşə bilmirlər. -

Başla, qatil!

Tez ol, taun, göstər öz iblis sifətini! Başla!

Hə, gəl! "İntiqama səsleyir qarılacaq qarğalar".

L u s i a n.

Niyyət qara, əllər çirkin, zəhər kəskin, məkan
xəlvət,
Nə gələn var, nə də gedən, çatıb məqam,
düşüb fürsət.
Ölüm şahı Hekatanın lənətiylə zəhərlənən
Bu otları gecəyarı bircə-bircə yığmışam mən.
Ax, ey zəhər! Öz heybətli, öz dəhşətli sehrin ilə
Möhkəm, sağlam bu həyatı tez məhv elə, tez
məhv elə!

Zəhəri yatan adamın qulağına tökülür.

H a m l e t. O, kralı bağda yatdığı yerdə zəhərləyir ki,
taxt-tacı ələ keçirsin. Kralın adı Qonzaqodur. Bu əhvalat
olmuş hadisədir. İtalyanca çox gözəl qələmə alınıb. İndi
siz görəcəksiniz ki, qatil Qonzaqonun zövcəsinin
məhəbbətini necə qazanır.

O f e l i y a. Kral öz yerindən qalxır.

H a m l e t. Necə, alovun şərtisindən qorxdu?

K r a l i ç a. Mənim hökmdarıma nə oldu?

P o l o n i. Tamaşam dayandırın!

K r a l. Işıqları yandırın! Gedəyin burdan!

H a m l e t. Işıq verin, işıq, işıq!

Hamlet və Horatsiodan başqa, hamı gedir.

H a m l e t.

Köksü qanlı maral ağlar, qan

ağlar,

Bir yanda əylənər, oynayar tülkü.

Biri şadlıq edər, biri yas saxlar,

Əzəldən belədir bu dünya mülkü.

Bu cürə şer söyləməyimə görə, ser, şlyapama çoxlu bəzəkli
lələklər taxsam, naxışlı başmaqlarıma bantdan bir cüt qızılgül
yapışdırsam, -əgər taleyim gələcəkdə bəd gətirsə, - mənə
aktyorluğa qəbul edərlərmi?

Horatsio. Ancaq yarım donluğa.

Hamlet.

Xeyr, bütün donluğa. Mənim

sadiq dostum, sənə agahdır,
Aslan öz taxtından gedibdir,
bişəkk.

Bilirsən, yerine kim padşahdır,
Həqiqi, həqiqi, əsl bir tovuz.

H o r a t s i o . "Bişəkk" in qafiyəsi "tovuz" deyil, prins.

H a m l e t . Ah, əziz Horatsio, indi mən kölgənin hər sözünü
min tümən qızıla almağa hazırım. Sən gördünmü?

H o r a t s i o . Əlbəttə, milord.

H a m l e t . Zəhərləmə səhnəsini necə?

H o r a t s i o . Mən lap diqqətlə baxırdım.

H a m l e t . Ha, ha, ha! Gəlin, bir az musiqi çalın.

Gəlin, ey fleytaçılar.

Kralın oyundan qaraldı

qanı,

Deməli, o sevmir

komediyam.

Musiqi, musiqi, ey

çalğıçılar.!

Rozenkrants və Qildenstern qayıdırlar.

Q i l d e n s t e r n . Mehriban prins, lütf edin, sizə bir söz
deyim.

H a m l e t . Ser, buyurun, istəyirsiniz bütün bir tarix danışın.

Q i l d e n s t e r n . Kral, ser...

H a m l e t . Hə, ser, ona nə olub?

Q i l d e n s t e r n . Burdan gedən kimi otağına çəkilib,
özünü də çox pis hiss edir.

H a m l e t . İtkidən, ser?

Q i l d e n s t e r n . Xeyr, milord, doğrusu, qanı bərk qaralıb.

H a m l e t . Siz bunu onun həkiminə desəydiniz, çox ağıllı
iş görmüş olardınız. Mən onun qanını durultmaq üçün dərman
yazsam, qorxuram, qanı daha bərk qaralsın.

Q i l d e n s t e r n . Mehriban prins, öz sözlərinizə müəyyən
bir hədd qoyun, mənə tapşırılan iş çərçivəsindən çox da belə
kənara çıxmayın.

H a m l e t. Mən tabe, ser, buyurun.

Qildenstern. Kraliça, sizin ananız, yaman məyus halda məni sizin yanınıza göndərdi.

H a m l e t. Xoş gəlmisiniz!

Qildenstern. Xeyr, mehriban prins, bu nəvazişin indi yeri deyil. Əgər mənə lazımı cavabı versəniz, ananızın əmrini sizə yetirəcəyəm. Yoxsa sizdən icazə alıb gedəcəyəm, bununla da vəzifəm bitmiş olacaqdır.

H a m l e t. Ser, bacarmıram.

Qildenstern. Nəyi, milord?

H a m l e t. Sizə lazımı cavabı verməyi. Mənim aqlım xarab olub. Lakin, ser, bacardığım cavablar sizin, yaxud daha doğrusu, siz dediyiniz kimi, anamın qulluğunda həmişə hazırdır. Odur ki, artıq danışmayaq, birbaşa mətləbə keçək. Deyirsiniz ki, mənim anam...

Rozenkrans. İndiki belə oldu, qulaq asın, ananız dedi ki, sizin rəftarınız onu bərk təəccübləndirmiş və olduqca heyrətə salmışdır.

Hamlet. O... hə... Öz anasını belə təəccübləndirməyi bacaran oğul, doğrudan da, təəccüblüdür! Yaxşı, anamı heyrətə salan başqa bir şey olmamışdır ki? Hə, bunu deyin!

Rozenkrans. Ananız öz otağında sizinlə danışmaq istəyir. Bu-yurdu ki, yatmamışdan qabaq onun yanına gedəsiniz.

H a m l e t. Mən anama bütün həyatımla itaət edərəm. Elə fərz edərəm ki, o məni on dəfə doğub. Mənimlə başqa bir haqq-hesabınız varmı?

Rozenkrans. Milord, siz əvvəllər mənim xatirimi istəyirdiniz!

H a m l e t (*əllərini göstərərək*). Bu oğurluq vasitələrinə and olsun ki, mən yenə də sizin xətrinizi istəyirəm.

Rozenkrans. Mehriban prins, sizin pərişanlığınızın səbəbi nədir? Siz dərдинizi dostunuzdan gizlətməklə şəfa qapılarını öz üzünüə bağlayırsınız.

H a m l e t. Ser, işlərim irəli getmir.

Rozenkrans. Bu necə ola bilər? Kral özü sizi

Danimarka taxt-tacının vəliəhdi təyin etdi ki!

H a m l e t. Elədir, ser, fəqət "ölmə, eşşəyim, ölmə, yaz gələr, yonca bitər". Bu zərbi-məsəl bir az köhnəlib.

Fleytaçılar geri qayıdılar.

Aha, fleytaçılar! O fleytanın birini mənə verin görüm. (*Qildensternə*) Mənim sizə gizli bir sözüm var. Nə üçün məndən əl çəkmirsiniz? Elə bil, məni qova-qova qəfildən tələyə salmaq istəyirsiniz.

Qildenstern. Ah, milord, əgər mən sizi həddən artıq tənqə gətirəmsə, bu mənim sizə bəslədiyim məhəbbətin həddən artıq olmasından irəli gəlir.

H a m l e t. Bunu yaxşı başa düşmədim. Zərər yoxdur. Bir bu fleytanı çalın!

Qildensterin. Bacarmıram, milord.

H a m l e t. Xahiş edirəm.

Qildenstern. İnanın, bacarmıram.

H a m l e t. Siz Allah, çalın!

Qildenstern. Mən heç onu əlimdə tutmağı da bilmirəm.

H a m l e t. Bu yalan danışmaq kimi asan bir şeydir. Barmaqlarınızı bu klapanların üstünə qoyun, dodaqlarınızı buraya yapışdırıb üfürün, gözəl bir musiqi çıxacaq. Baxın, bu da klapanlar.

Qildenstern. Yox, yox, heç nə çıxmaz. Mən fleyta çalmağı bacarmıram. Axı, heç vaxt onu çalmağı öyrənməmişəm.

H a m l e t. İndi özünüz baxın, görün siz məni necə dəyərsiz bir şey sanırsınız. Bu adi fleytam çala bilmirsiniz, amma mənim könlümü çalmaq istəyirsiniz. Siz elə zənn edirsiniz ki, mənim qəlbimin səs tellərini dilə gətirəcəksiniz. İnanırsınız ki, sirlərimi danışdıracaqsınız. Əminsiz ki, həyatının bütün notlarını bilirsiniz. Bu balaca alət ancaq çalmaq üçün yaradılıb, onun çoxlu gözəl musiqisi, məlahətli səsi vardır. Onu səsləndirməyi bacarmırsınız. Lənət sənə kor şeytan, siz nə düşünürsünüz, məni çalmaq fleytam çalmaqdan asandır? Məni hansı çalğı aləti adlandırırırsınız

adlandırın, siz mənə işgəncə verə bilərsiniz, lakin məni çala bilməzsiniz.

Poloni qayıdır.

Allah nə yaxşı sizi rast saldı, ser!

P o l o n i. Milord, kraliça sizinlə danışmaq istəyir, özü də bu saat.

H a m l e t. Siz o tərəfdəki dövəyə oxşayan buludu görürsünüzmü?

P o l o n i. Sübh ibadətinə and olsun ki, görürəm. Doğrudan da, elə bilirsən dövədir, orada dayanıb.

H a m l e t. Məncə, o, dələyə oxşayır.

P o l o n i. Vay sənin, bir ona bax a, beli eynən dələ belidir.

H a m l e t. Yox, o, balınaya oxşayır.

P o l o n i. Elədir, elədir lap balınanın özüdür ki var.

H a m l e t. Anama de ki, mən bu saat gəlirəm (*Kənarə*).

Onlar məni həqiqətən dəli edəcəklər- " Mən bu saat gəlirəm-

P o l o n i. Belə də deyəcəyəm.

Gedir.

Hamlet.

"Bu saat" söyləmək dildə asandır.

Yaxşı, siz də gedin, sağ olun, dostlar.

(*Hamletdən başqa ha mı gedir*).

Gecənin sehrli vaxtıdır indi,

Ölülər çıxırlar məzarlarından,

Dərd illət püiskürür qorxunc cəhənnəm.

İndi qan içərdim, isti-isti qan,

Mən elə dəhşətlər törədərdim ki,

Cürətim çatmazdı gündüz baxmağa.

Ah, yanar ürəyim, sakit *ol*, sakit!

Unutma öz gözəl təbiətini.

Anamın yanına getməliyəm mən.

O ana qatili Neronun qəlbi

Qoyma qərar tutsun polad köksümdə.
Qoy amansız (olum, cəllad olmayım:
Sözlərim adamı kəssin xəncərtək,
Xəncərim qınından çıxmasın fəqət.
Tənə oxlarım yağdırsın dilim,
Anamın üstünə qalxmasın əlim.

Gedir.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Qəsrdə bir otaq.
Kral Rozenkrants və
Qildenstern daxil olurlar.

Kral.

Ondan xoşum gəlmir, həm də bizimçün
Onun dəliliyi təhlükəlidir.
Bu işə heç cürə göz yummaq olmaz.

Yola hazırlaşın, onu sizinlə
Gərək tez göndərim İngiltərəyə.
Dövlət asayışı buna dözməz ki,
İlanı bəsləyək qoynumuzda biz.

Qildenstern.

Hökmdar, hazırıq hər əmrinizə.
Siz əlahəzrətin himayəsində
Yaşayan, dolanan bu qədər xalqın
Qayğısına qalmaq, fikrini çəkmək
Ən çətin, müqəddəs işdir dünyada.

Rozenkrants.

Həyatın hökmüdür: hər adi insan
Bütün qüvvəsiylə, bütün ağıllıya
Özünü bələdan qormalıdır.
Fəqət elə böyük şəxsiyyət var ki,
Onun sağlığından, səadətindən

Ömrü asılıdır bir çoxlarının.
Beləsi daha çox qorunmalıdır.
Adi ölüm deyil kral ölümü;
Bu ölüm ən güclü girdaba bənzər,
Özüylə aparar yaxın kəsləri.
Dövlət maşınına hərəkət verən
Ən nəhəng təkərdir kral elə bil.
O sanki dayanıb uca zirvədə,
Tək ona bağlıdır minlərlə kiçik
Qaya da, təpə de, daş da, ağac da.
Ele ki, o təkər qopdu yerindən,
Onunla birlikdə dağda nə varsa,
Qorxulu, dəhşətli gurultularla
Tökülür yarığa bir an içində.
Heç vaxt tək sönməyir kralın şamı,
Kral ah çəkdimi ah çəkir hamı.

Kral.

Təvəqqe edirəm, vaxt itirmədən
Təcili səfərə hazırlaşın siz.
İndi azad gözən bu fəlakətin
Gərək qandal vuraq ayaqlarına.

Rozenkrants və Qildenstern. Hətta itirmərik bircə an belə.

Rozenkrans ve Qildestern gedirler. Poloni gəlir.

P o l o n i .

Hökmdar, o gəldi öz anasının
Yataq otağına. Bu saat gedib
Divar xalçasının arxasında mən
Gizlənilib dinlərəm söhbətlərini.
Buna inamram, anası onu
Danlayıb suçunu başa salacaq.
Dediyiniz kimi, siz düz dediniz
Ana övladına hakimlik etməz,
Ana övladına tərəfgir olur.
Onların sözünü kənar adamın
Xəlvət dinləməsi ağıllı işdir.
Hələlik, hələlik, böyük hökmdar,

Mən geri qayıdıb siz yatmamışdan
Sizə danışaram bildiklərimi.

Kral.

Təşəkkür edirəm, mehriban dostum.
(Poloni gədir).

Eyvah, üfunətdir bu cinayətim,
Yeri də, göyü də tutub qoxusu.
Qədim zamanlardan qalmış bu adət
Qardaş qatilinin qara damğası
Mənim vicdanıma basılıb indi.
Bütün varlığımla arzulasam da,
Dua eyləməyi bacarmıram mən.
Qırr ağır suçum qətiyyətimi.
Tərəddüd içində qalan adamtək
Bilmirəm, nə edim, nədən başlayım.
Heç nə də, heç nə də gəlmir əlimdən
Qardaş qanı töküüb məlun əllərim
Qana daha artıq bulansa idi,
Onları qar kimi ağartmaq üçün
Məgər göydə yağış tapılmazdı
Əgər cinayəti bağışlamırsa,
Bəs nəyə gərəkdir Allahın rəhmi?

Dua nə üçündür? İki iş üçün:

Ya tanrı hifz etsin bizi günahdan,

Ya da bağışlasın günahımızı.

Artıq törədilib bu çirkin günah.

Üz tutum göylərə, fəqət, ah, necə,

Mən dua eyləyim: "Pərvərdigara,

Bu iyrenc qətli mənə bağışla!"

Beləmi yalvarım? Yox, mümkün deyil.

Ölkə, kraliça, taxt-tac, şan-şöhrət -

Bu mənfur qənimət hələ məndədir.

Varmı elə canı əfv eləsinlər,

Qalsın cinayətin bəhrəsi onda?

Bu satqın dünyada görürsən tez-tez:

Qızıla tutulmuş canı əlləri

Haqqın, ədalətin tutur ağzını.

Oğurluq sərvəti, oğurluq varı
Hakimlərdən satın alır qanunu.
Lakin yuxarıda belə deyildir.
Orda nə hiylə var, nə də bir yalan.
Hər iş, hər hərəkət olduğu kimi,
Tapır doğru, düzgün əksini orda.
Cavab verməliyik biz bircə-bircə
Bütün taqsırımız, günahımızçün.
Onda neyləməli? Hanı bir çarə?
Tövbəmi etməli? Bir xeyri varmı?
Əgər biri tövbə edə bilmirsə,
Onda necə olsun? Ah, müdhiş əzab!
Ah, ölümtək zalım, amansız qəlbim!
Ah, çirkin günahın bataqlığından
Azad olmaq üçün çapaladıqca
Daha çox qərq olan ləkəli ruhum!
Mənə kömək edin, siz ey mələklər!
Əyilməz dizlərim, əyilin yerə.
Sən ey daş ürəyim, təzə doğulmuş
Körpə ürəyitək yumşal, zərif ol!
Hər şey yaxşı olar.

Bir kənara çəkilib dizi üstə çökür. Hamlet gəlir.
Hamlet

İndi nə fürsətdir! O, dua edir.
(Qılıncı qınından sıyrır).
Mən onu öldürüm, beləliklə, o
Qovuşsun əbədi, uca göylərə,
Beləliklə, mən də intiqam alım.
Yox, dayan, ətraflı düşünmək gərək:
Bir əclaf öldürsün mənim atamı,
Bunun əvəzində mən, fərsiz oğul,
O alçaq canını öz əllərimlə
Göndərim cənnətə!
Oh, bu mükafatdır, intiqam deyil.
O mənim atamı qanı coşarkən,
Şövqə gələn vaxtı may ayı kimi,
Günahlar içində həlak eylədi.

Təkcə xaliq bilir, atam nə çəkir?!
Dini etiqada, inama görə,
O, ağır əzaba düşərdi indi.
Bu yaramaz iblis günahlarını
Duayla, tövbəylə təmizləyərək
Gedər-gəlməz yola tamam hazırkən
Onu məhv eləmək məgər qisasdır?
Xeyr!

Qayıt öz qınına, qayıt, qılincim!
Gözlə en dəhşətli, qorxunc məqamı.
O sərxoş yatanda, ya hirslənəndə,
Ya azğın şəhvətlə xumarlananda,
Qumar oynayanda, söyüş söyəndə,
Ya da pis niyyətlə alovlananda
Elə şaqqala ki onun başını,
O öz qəlbi kimi zülmət, qaranlıq
Cəhənnəmə getsin kəllə-mayallaq.

(Qılncı qınına qoyur).

Məni otağında gözləyir anam. -
Hələlik sən yaşa, möhlət məlhəmdir,
Bu məlhəm güldürər xəstə çöhrəni,
Ancaq xilas etməz ölümdən səni *(Gedir).*

K r a l *(ayağa qalxaraq).*

Sözüm göylərdədir, fikrim yerdə, ah!
Fikirsiz sözləri eşitmir Allah.

Gedir.

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ

Kraliçanın otağı. Kraliça və
Poloni daxil olurlar.

Poloni.

O indi gələcək, bərk sıxışdırın.
Sən qoysun dözülməz hoqqalarına.
Deyin ki, siz onu əlahəzrətin
Hədsiz qəzəbindən qorumusunuz.
Mən elə burdaca gizlənəcəyəm.

Onunla sərt olun, xahiş edirəm
. H a m l e t (*səhnə arxasından*). Ana, ana, ana!
K r a l i ç a.

Arxayın olun.
Bir yana çəkilin, odur, o gəlir.

Poloni xalçanın arxasında gizlənir. Hamlet gəlir.

H a m l e t. Hə, ana, buyurun, arzunuz nədir?
K r a l i ç a. Niyə təhqir etdin atanı, Hamlet?
H a m l e t. Niyə təhqir etdiz atamı, ana?
K r a l i ç a. Sən bir nadan kimi cavab verirsən.
H a m l e t. Siz bir riyakartək soruşursunuz.
K r a l i ç a. Nə deyirsən, oğlum!
H a m l e t. Nə olub, ana?
K r a l i ç a. Sən məni unuttun?
H a m l e t.

Yox, yox, xaç haqqı! Kraliçasınız, öz ərinizin
Doğma qardaşının arvadısınız.
Həm də, təəssüf ki, siz anamsınız.

K r a l i ç a.
Seninlə heç cürə bacarmıram mən,
Səninlə danışsın qoy başqaları.

H a m l e t.
Dayanın, dayanın, əyləşin hələ,
Heç yana, heç yerə tərpənməyiniz.
İndi elə güzgü düzəldim ki mən,
O sizə göstərsin iç üzünüzü.

K r a l i ç a.
Fikrin nədir? Məni öldürəcəksən?
Kömək edin, kömək!

P o l o n i (*xalça arxasından*). Haray, ay haray!

H a m l e t (*qılncı sıyraraq*).
Bu nədir, burada siçovulmu var!
Yoxdur, mərc gəlirəm, gəbərdi artıq!

Qılncı xalçaya sancır.

P o l o n i (*xalça arxasından*). Oh, oh, mən ölürəm! *{Yıxılıb ölüür}*.

K r a l i ç a. Ah, sən neylədin?

H a m l e t. Heç özüm bilmirəm, kraldır məgər?

K r a l i ç a. Bu necə dəhşətli, qanlı bir işdir!

H a m l e t.

Bu qanlı bir işdir! Bu, əziz anam,
Bir kral öldürüb, sonra da onun
Doğma qardaşına ərə getməkdən
Məgər daha qorxunc, daha müdhişdir?!

K r a l i ç a. Bir kral öldürüb?

H a m l e t. Hə, miledi, hə.

Xalçanı yuxarı qaldırır və Poloninin cəsədini görür

Bağışla, yelbeyin, zavallı axmaq!
Mən elə bildim ki, vacib adamsan.....
Günah qismətində, taleyindədir.
Gördün, təhlükəli olur yaltaqlıq.
Siz sakit eyləsin, qəmə qarq olub,
Əlinizi hədəv ovuşdurmayın.
Əgər qəlbinizdə zəriflik varsa,
Əgər pis əməllər, fitnə-fəsadlar
Bərkidərək daşa döndərməyibsə,
Qəlbinizi özüm ovuşduraram.

K r a l i ç a.

Mən nə etmişəm ki, mənimlə belə Kobud, nəzakətsiz
rəftar edirsən?

H a m l e t

Siz elə hərəkət etmisiniz ki, Həya həyasından xəcalət
çəkir. Bu bəla namusa lekədir, ləkə; Saflığı, paklığı
riyakar edib, Məsum məhəbbətin gözəl alınına Qara
damğa vurub silinməz, getməz. Bakir izdivacın əhd-
peymanını Çevirib andına qumarbazların. Siz elə
hərəkət etmisiniz ki, Qəlsiz bədən olub müqəddəs
nikah, Boş sözə çevrilib dini ayinlər. Yanır abrından
göylərin üzü, Qalib dünya mülkü kədər içində, Sanki
qopacaqdır qiyamət günü.

Kraliça.

Belə dəhşət ilə, belə ucadan, Axı, danışmağın
mənası nədir?

Hamlet.

Baxın diqqət ilə bu şəkillərə,
Bunlar surətidir iki qardaşın.
Görün, nə qəşəngdir bunun siması,
Sanki başındakı qıvrım saçları
Gözəllik tanrısı Appolonundur.
Elə bil, nur yağan şəfqətli üzü
Allahlar atası Yupiterindir.
Ürəyi titrədən qartal gözləri
Ona hər b Allahı Mars bağışlayıb.
Allahlar carçısı Merkuri kimi,
Necə də ucadır boyu-qaməti.
Göylərin üzündən busələr alan
Pənbə buludların zərif qoynunda
Yerlərə enibdir guya indicə.
Bəşər övladına bütün dünyada
Əsl kişiliyi sübut etməkçün
Onun hər xəttində, hər cizgisində
Qadir Allahların möhürü vardır.
Əvvəllər bu sizin əriniz idi.
İndisə əriniz, baxın, budur, bu.
Bu qardaş qatili, sağlam sünbülü
Məhv edən zədəli sünbüldür sanki.
Sizin gözünüz var? Çiçəkli dağdan
Çirkin bataqlığa yuvarlandınız?
Sizin gözünüz var? Hə, deyin görüm?
Mənə məhəbbətdən söhbət açmayın.
Sizin yaşınızda insan qanında
Alov dalğaları səngiyib sönür,
Əqlə tabe olur coşqun duyğular.
Bu işi tutdunuz hansı ağılla?
Sizin hissiniz var, bu şübhəsizdir,
Yoxsa siz tərپənə bilməzdiniz ki.
Ancaq iflic olub hissiniz tamam.

Dəli də bu təhər səhv eyləməzdı.
Hətta huşsuzlar da, bayılmışlar da
Belə itirməzdı hissiyyatım,
Görə bilərdilər bu cürə fərqi.
Hansı mənfür iblis gözübağlıca
Oynunda bu sayaq aldatdı sizi?
Gözləri görməyən, qulaqları kar,
Bütün duyğulardan məhrum olan da
Belə yanılmazdı.
Ey həya, hardasan, hardadır abrın?
Cəhənnəmtək yanan ehtiras odu
Odlara yaxırsa yaşlı ananı,
Ağlı şəhvətinə vasitəçisə,
Bəs onda şövqündən yanan gənc qızlar
Mumtək əriməzmi bu od içində?!
Onlardan biz necə həya gözləyək?

K r a l i ç a.
Ah, Hamlet, ah, oğlum, bəsdır, danışma.
Sən mənə göstərdin bütün qəlbimi.

Orda heç nə ilə silinməyəcək
Qapqara, qan saçan ləkələr vardır.
H a m l e t.

Murdar tər içində çirkin yataqda
Çevirmək müqəddəs eşq dünyasını
Donuz tövləsinə...

K r a l i ç a.
Ah, yetər, sus, sus!
Sözlerin xəncərtək dəlir köksümü.
Mənə rəhmin gəlsin, mehriban Hamlet.

H a m l e t.
Atamın kəsilmiş bir dırnağına
Dəyməyən rəzil qul, miskin oyunbaz,
Qatil, haramzada, cib kəsən alçaq,
Ən qiymətli tacı oğurlayaraq
Cibində gizlədən...

K r a l i ç a. Danışma, oğlum!

Hamlet.

Belə bir cır-cındır kralına siz *-(Kölgə gəlir).*

Ey ulu göylərin pak məlekləri,
Qanadınız altda qoruyun məni!

-Siz əlahəzrətə nə lazımdır, nə?

Kraliça. Aman, dəliliyi başladı onun!

Hamlet.

Yoxsa gəlmisiniz ləng oğlunuzu
Vaxtı hədə yerə keçirdiyimçün
Məzəmmət etməyə, qınamağa siz.
Qorxunc hökmünüzə əməl etməyə
Vaxtıdır, eləmi?

Kölgə.

Unutma. Hamlet. Korşalıb kütləşən qətiyyətini
Gəlmişəm mən yalnız itiləməkcün.
Sən bir anana bax, donub dəhşətdən,
Onu işgəncədən, əzabdan qurtar.
Zəiflər daha çox əziyyət çəkir.
Ona xoş bir söz de.

Hamlet. Nə olub, ledi?

Kraliça.

Yox, sənə nə olub? Neçin gözlərin
Zillənib, dikilib o boşluqlara?
Danışsən cansız hava ilə sən? '
Qorxunc gözlərində çırpır qəlbin.
Dəhşətlə oyanmış əsgərlər kimi,
Saçların başında dayanıb dümdüz.
Xəstəlik odunu soyuq səbirlə
Söndürmək lazımdır, mehriban oğlum.
Sən belə diqqətlə nəyə baxırsan?

Hamlet

Ona, ona! Baxın, necə solğundur!
O qəmli görkəmi, qəmin səbəbi
Həyəcana salar daşları hətta.
-Siz elə baxmayın, parçalayır, ah,
Məhzun baxışınız məhzun könlümü.
Möhkəm qətiyyətim yumşalar birdən,

Göz yaşı tökərəm qan əvəzinə.
K r a l i ç a. Oğlum, bu sözləri kimə deyirsən?
H a m l e t. Məgər görmürsünüz?
K r a l i ç a.
Əsla heç neyi,
Orda nə vardırısa, gördüklərimdir.
H a m l e t. Doğrudan, heç bir səs eşitmirsiniz?
K r a l i ç a. Yalnız eşidirəm öz səsimizi.
H a m l e t
Nə üçün, bir baxın, oraya baxın,
Atamdır, özüdür, diridir sanki!
Baxın, yavaş-yavaş çıxır qapıdan!

Kölgə gedir.

Kraliça.

Pozulmuş əsəbin illətidir bu,
Səni qara basır, bu xəstəlikdə
İnsanın gözünə görünür hər şey.

H a m l e t

Məni qara basır? Yanılırsınız,
Mənim nəbzim vurur sizinki kimi,
Ağlım da, huşum da öz yerindədir.
Yoxdur dəlilikdən sözümdə əsər.
Bir şübhəniz varsa, sınağın məni,
Sizə təkrar edirəm, nə demişəmsə.
Dəli deyə bilməz dediklərini.
Bir Allah eşqinə düşünün, ana,
Elə zənn etməyin qədimə səbəb
Sizin günahınız, suçunuz deyil,
Yalnız, yalnız mənim dəliliyimdir.
Bu yalançı inam - yalançı məlhəm
Sizin qəlbinizin yaralarım
Qərtməklə bağlayar, sağalda bilməz.
Yaralar gizlicə irinləyərək
İçəridən yeyib məhv edər sizi.
Allaha yalvarın, tövbə əyləyin,

Yuyun keçmişdəki günahınızı,
Çəkinin gələcək qəbahətlərdən.
Gübrə verməzlər ki alağ otuna,
Onu köklərindən yolub atarlar.
Bağışlayın, dedim mən həqiqəti.
Çünki bu qudurğan, harın zamanda
Şərə bir yaxşılıq eyləmək üçün
Şərə xeyirxahlıq minnət eyləyir.

K r a l i ç a. Ah, Hamlet, qəlbimi parçaladın sən.
H a m l e t

Çürük parçasını atın bir yana,
Təmiz parçasıyla yaşayın onun.
Hə, xanım, gecəniz xeyrə qalsın,
Əmimin yanma getməyin ancaq.
Əxlaqlı, ismətli olmasanız da,
Əxlaqlı, ismətli görünün hər vaxt.
Hər şeyə qadırdır vərdiş əzəldən:
O, bakir hissləri yeyir iblistək,
Gözəllik yaradır bir mələk kimi.
Paltara, geyimə bənzəyir vərdiş,
Həya pərdəsinə bürünsəniz siz,
Həyalı olmağı öyrənərsiniz.
Bu gecə dözsəniz, sonra get-geda
İşlər daha yüngül, asan olacaq.
Vərdiş təbiətin, demək olar ki,
Ən möhkəm möhrünü dəyişə bilir.
Xeyirxah vərdişlər, gözəl adətlər
Ya tabe eyləyir mənfur şeytani,
Ya da qovur onu min bir dəhşətlə.
Bir daha gecəniz xeyrə qalsın.
Gedib xeyir-dua istəyən zaman
Mənə də istəyin pərvərdigardan.
(Polonini göstərərək).
Mənim bu cənaba yazığım gəlir.
Görünür, beləymiş taleyin hökmü:
O məni, mən onu cəzalandıraq.
Mən olum taleyin cəza qırmancı.

Onun cəsədini aparıb, özüm
Cavab verəcəyəm bu ölüm üçün. -
Yenə də gecəniz xeyrə qalsın.
Qəddar olmalıyam mərhəmətimdən,
Sizin halınıza acıyıram mən.
Bununla fəlakət başlandı artıq,
Hələ qarşıdadır müdhiş bədbaxlıq.
Bircə söz də deyim, mehriban ledi.

Kraliça. Söylə, söylə görüm, neyləməliyəm?
Hamlet.

Heç nə, gedin mənə məhəl qoymadan,
Girin yatağına lovğa kralın,
Yenə sığallasın üz-gözünüzü,
Sizə quzum desin, maralım desin.
O, lənətə gəlmiş qolları ilə
Sizin boynunuzu qucaqlayaraq
Bir cüt öpüş alsın yanağımızdan.
Bunun əvəzində, təşəkkür kimi,
Siz də sirri açıb ona deyin ki,

Hamlet dəli deyil həqiqətən də,
Dəliliyə vurub özünü qəsdən.
Bu iş onun üçün əla olacaq,
Çünki belə gözəl, belə ağıllı,
Belə fərasətli bir kraliça
Onuntək bir paza, bir yarasaya
Bu cürə qiymətli bir sirr açacaq.
Bunu kim eyləyər?
Əlbəttə, heç kim!
Hətta nağıldakı məşhur meymun da
Ən uca binanın çıxıb damına,
Xəlvətcə, gizlicə orda saxlanan
Səbəti açaraq göyərçinləri
Havaya buraxmaz heç vaxt, heç vədə.
Səbətə girməz ki təcrübə üçün,
Səbətlə birlikdə yıxılar birdən,

Boynu yerə dəyib qırıla bilər.

Kraliça.

Arxayın ol, oğlum, ölərəm ancaq
Heç zaman heç kimə satmaram səni.

Hamlet

Məni göndərirlər İngiltərəyə,
Bunu bilirsiniz?

Kraliça.

Bəli, çox əfsus,
Mən tamam unutdum, bu qət olunub.

Hamlet.

Əmr möhürlənib, hazırdır artıq.
Mənimplədir iki məktəb yoldaşım
Bu uzaq səfərdə, inanıram mən
Onlara gürzəyə inandığımtək.
Məni salmalıdır onlar tələyə.
Yaxşı, belə olsun, görək kim kimi
Bu gizli yarışda məğlub edəcək.
Düzü, gülməlidir quyu qazan kəs
Yıxılıb düşəndə öz quyusuna.
Qalanı əlinə keçirmək üçün
Onlar lağım atıb, qurğu quracaq
Mənsə lağım atıb daha dərinədən
Qurğu quracağam qurğuya qarşı,
Göyə sovrulacaq bütün qurğular.
Həngamə qopacaq eyni zamanda
Yer altı hiylələr qarşılaşanda. -
Aparım, gizlədim bu içəliyi,
Mənim səfərimi sürətləndirdi. :
Anacan, gecəniz xeyrə qalsın.
Doğrudan, nə yaman susdu müşavir!
Çərənci, gicbəsər bu haramzada
Nə ciddi, təmkinli olub dünyada! -
Gəl, cənab, səninlə çürüdək işi. —
Gecəniz xeyrə qalsın, anacan.

Hərəsi bir yana gedir. Hamlet Poloninin cəsədini sürüyərək
aparır.

DÖRDÜNCÜ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə bir otaq. Kral, kraliça, Rozenkrants və Qildenstern daxil olurlar.

Kral.

Bu dərin ahlarda nəşə bir sirr var.
Bunun səbəbini öyrəndinizmi?
Oğlunuz hardadır?

Kraliça.

Bizi tək buraxın beş-on dəqiqə.
(*Rozenkrants, Qildenstern gedirlər*).
Ah, mehriban ərim, mən nələr gördüm!

Kral. Nə var, Gertruda? Hamlet necədir?

Kraliça.

Hiddətlə çarpışıb tufan qoparan
Dəniztək, küləktək ağılsız idi.
Xalça arxasından elə bu vaxtı
Şıqqıltı eşidib şaşırdı tamam.
"Siçovul, siçovul!" deyə qışqırdı,
Qılıncı sıyrıb sancdı xalçaya,
Öldürdü bilmədən yazıq qocanı.

Kral.

Necə də qorxulu, dəhşətlidir bu!
Orda gizlənsəydik, biz də ölərdik.
Onun belə sərbəst, azad gəzməsi
Sizinçün, bizimçün, hər bir kəs üçün,
Bütün hamı üçün təhlükəlidir.
İndi bəs bu qana kimdir cavabdeh?
Əfsus ki, özümüz. Çünki vaxtında
Nəzarət etmədik bu dəli gəncə,
Onu ayırmadıq başqalarından.
Tükənməyən Övlad məhəbbətimiz
Aldı başımızdan ağılımızı,
Düşünüb seçmədik yaxşını pisdən.
Hamıdan biz onun dəliliyini
Gizlədik ayıblı xəstəlik kimi.
İndi içimizdə şiddət eyləyib

Yeyir qəlbimizi. O hara getdi?

Kraliça.

Harasa ölünü çəkib apardı.
Mədəndə yöndəmsiz daşlar içində
Qızıl zərrələri parıldayantək,
Dəlilikdən coşub sayıqladıqca
Onun da ağıllı, gözəl sözləri
Adamın qəlbinə şəfəq saçırdı.
Göz yaşı töküdü öz əməliyçün.

Kral.

Gedək, Gertruda. Günəş nurunu
Dağların başına hələ saçmamış,
O yola düşəcək səhər gəmiylə.
Bu mənfur qətlə ustalıqla biz
Gərək səbəb tapaq. Ey! Qildenstern?
(Rozenkrants və Qildenstern qayıdırlar).
Köməkçi götürün, tez gedin, dostlar.
Dəliliyi tutub çılğınlaşaraq,
Yataq otağında kraliçanın
Fağır Polonini öldürüb Hamlet,
Harasa sürüyüb cənazəsini.
Gəzin, tapın onu, ancaq prinslə
Mehriban danışın, mülayim
olun,
Gətirin kilsəyə cəsədi dərhal.
Rica eyləyirəm sizdən, tələsin!
*(Rozenkrants və Qildenstern
gedirlər).*
Gedək, Gertruda, yığaq dostları,
Onlara bildirək həm bu ölümü,
Həm də ki gələcək
məqsədimizi.
Beləliklə, birbaşa hədəfə uçan
Qorxunc, zəhərli top gülləsi
kimi,
Dünyanın bağrını yaran
böhtanlar,

Bəlkə, toxunmadı, dəymədi
bizə.
Ah, gedək birlikdə, mənim
mələyim,
Təşvişlə, qorxuyla dolub
ürəyim.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə başqa bir otaq. Hamlet daxil olur.

H a m l e t.

Çatdı təhlükəsiz mənzilinə o.
Rozenkrants və Qildenstern (*səhnə arxasından*).

Hamlet! Prins Hamlet!
Hamlet.

Sus, bu nə səsdir?
Kim məni çağırır? Budur, gəlirlər.
(*Rozenkrants və Qildenstern gəlirlər*).

Rozenkrants. Milord, neylədiniz o
cənazəni?

H a m l e t. Tapşırıdım torpağa - öz anasına.

Rozenkrants.

Deyiniz, hardadır, biz gedib ordan
Götürək, aparaq onu

kilsəyə.

H a m l e t. Buna inanmayın.

Rozenkrants. Nəyə
inanmayaq?

H a m l e t. Buna ki, mən sizin sirrinizi saxlaya bilərəm,
ancaq öz sirrimi yox. Bir de axı gənə özü nədir ki, onun sual-
sorgusu da nə olsun. Bir kral oğlu ona nə cavab verməlidir?

Rozenkrants. Siz məni gənə sayırsınız, milord?

H a m l e t. Bəli, ser, kral mərhəmətinin, səxavətinin,

hakimiyyətinin bütün şirəsini soran bir gənə. Fəqət belə qarınqulular krala daha yaxşı qulluq göstərirlər. Kral onları, meymun ağzının bir küncündə dadlı tikə saxladığı kimi, saxlayır. Ağzına birinci alıb axırda udur. Şirəniz ona lazım gəldikdə o sizi sıxır. Siz, gənələr yenidən quru qalırsınız.

R o z e n k r a n t s . Mən sizi başa düşmürəm, milord.

H a m l e t . Mən buna sevinirəm. Ağıllı sözü axmaq qulaq eşitməz.

R o z e n k r a n t s . Milord, siz cənazənin yerini deməli və bizimle kralın hüzuruna getməlisiniz.

H a m l e t . Cənazə kralın yanındadır, ancaq kral cənazənin yanında deyil. Kral elə şeydir ki...

Q i l d e n s t e r n . "Elə şeydir ki", milord?

H a m l e t . Heç şeydir. Aparın məni onun hüzuruna. Gizlə, tülkü, cüssəni, hamı axtarır səni.

Gedirlər.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Qəsrdə başqa bir otaq.
Kral əyanların müşayiəti
ilə daxil olur.

Kral.

Mən əmr etmişəm, gəzsinlər
onu,
Axtarıb tapsınlar cənazəni də.
Bu adamın azad, sərbəst
qalması
Necə də dəhşətli,
təhlükəlidir!
Onunla sərt olmaq bizə
yaramaz,
Onu çox istəyir qara camaat.
Avam xalqın ağıl gözlərindədir.
Verilən cəzanı görürlər ancaq,
Heç vaxt düşünmürlər cinayət

haqda.
Hər şey ehtiyatla düzəlsin
gərək.
Onun bu səfəri təcili, vacib
Dövlət işi kimi görünməlidir.
Qorxulu dərdləri dünyada bəşər
Qorxulu dermanla sağalda
bilər,
Ya da əlac
tapmaz.
(*Rozenkrants daxil
olur*).

Nə var! Nə
oldu?
Rozenkrants.
Meyiti harada gizlətdiyini,
Nə qədər çalışdıq, öyrənəmmədik.
Kral.

Bəs özü hardadır?
Rozenkrants.
Özü bayırda,
Nəzarət altında durur,
hökmdar.
Sizin əmrinizi gözləyirik
biz.

Kral. Prinsi gətirin!

Rozenkrants.

Ey, Qildenster!

Prinsi gətirin tez içəriyə.

(*Hamlet və Qildenster daxil olurlar*).

Kral. Hə, Hamlet, bir danış, hanı Poloni?

Hamlet. Axşam yeməyində.

Kral. Axşam yeməyində?

Hamlet. Belə, lakin o yemir, onu yeyirlər. Siyasi qurdların ona həsr olunmuş ümumi yığıncağı yenicə başlanıb. Məzar qurdu yeməyinin əlvanlığına görə yer üzünün bütün imperatorlarından üstündür. Biz dünyada olan, əti yeyilən hər

bir canlıyı saxlayıb kökəldirik ki, özümüz yeyib kökələk, özümüzü isə qurdlar üçün bəsləyirik. İstər piy basmış kral olsun, istərsə arıq dilənçi, qurdlar üçün fərq eləməz. İkisi də bir süfrədə eynidir, iki cürə, müxtəlif yeməkdir. Budur həyatın sonu.

Kral. Əfsus, əfsus!

H a m l e t. İnsan, kralı yemiş qurdla balıq tutur, sonra da həmin qurdu yeyən balığı özü yeyir.

K r a l. Bununla sən nə demək istəyirsən?

H a m l e t. Heç nə, mən sizə yalnız onu göstərmək istəyirəm ki, bir kral bir dilənçinin bağırsaqlarında necə təntənə ilə səyahətə çıxa bilər.

K r a l. Poloni hardadır?

H a m l e t. Göylərdə, adam göndərin baxsın. Hərgah orada tapma-sa, onda cəhənnəmdə onu özünüz axtarın. Əgər heç yerdə tapılmasa, bir aydan sonra şüşəbəndin pillekəni ilə yuxarı qalxanda burnunuz onun yerini sizə deyər.

K r a l (*bəzi xidmətçilər*). Gedin, tez oranı axtarın!

H a m l e t. Tələsməyin, siz gələndək o heç yana getməyəcək.

Xidmətçilər gedirlər.

Kral.

Hamlet, törətdiyin ağır cinayət
Bizi həddən artıq kədərləndirir.
Sənin sağ-salamat qalmağın üçün
Təklif edirik ki, təcili, dərhal
Burdan, bu ölkədən çıxıb gedəsən.
Odur ki, ləngimə, yola hazırlaş.
Əsir səmt küləyi, hazırkı gəmi.
Yoldaşlar gözləyir, açın yelkəni
Düz

İngiltərəyə.

H a m l e t. İngiltərəyə?

K r a l. Bəli, tələs,

Hamlet.

H a m l e t. Yaxşı, çox
yaxşı.
Kral.

Əgər sən bilsəydin məqsədimizi,
Yəqin ki, onda da belə deyərdin.

H a m l e t. Mən sizin məqsədinizi görən mələyi görürəm.
Qoy belə olsun, gedirəm İngiltərəyə!
- Salamat qalın, əziz anam.

K r a l. Əziz atam, Hamlet.

H a m l e t. Xeyr, anam. Ata və ana ər-arvad deməkdir.

Ər-arvadsa bir can, bir bədəndir.

Deməli, heç bir fərqi yoxdur.

Deməli, anam deyirəm.

- Gedirəm İngiltərəyə.

Gedir.

Kral.

İzləyin siz onu qarabaqara,
Tələsdirin, gedib minsin
gəmiyə.

Bu gecə o burda qalmasın gərək,

İşi yubatmayın.

Sizə uğurlar!

Məktubda yazılıb hər şey
bərbəbir.

Təvəqqe edirəm, tez düşün yola.

*{Rozenkrants və Qildenstern
gedirlər}.*

Sənsə, İngiltərə, qəlbində əgər

Mənə qarşı bir az məhəbbət

varsa, -

Yadından çıxarma, bu məhəbbəti

Qüdrətim qazanıb qanlı döyüşdə.

Əgər sinən üstə Danimarkanın

Qılınc yaraları sağalmayıbsa,

Xərac verirsənsə bizə qorxudan,

-Laqeyd yanaşma mənim əmrimə.

Məktubum bildirər gizli fikrimi,

Sənə tapşırıram: Hamleti öldür.
Məhv et, məhv et onu sən, İngiltərə.
Qanımda alışır qızdırma kimi,
Qurtar, qurtar məni bu qorxunc oddan.
Neçə ki o sağdır, düşüb dəhşətə,
Həs-rət qalacağam mən sədətə.

Gedir.

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ

Danimarkada bir düzəngah. Fortinbras, bir kapitan və hərbi nizamla addımlayan qoşun daxil olurlar.

Fortinbras.

Kapitan, siz məndən Danimarkanın
Böyük kralına salam aparın.
Ona ərz edin ki, vədinə görə,
Şanlı hökmdarın torpaqlarından
Keçir Fortinbras öz qoşunuyla.
Ordugahın yeri bellidir sizə,
Əgər əlahəzrət arzulayarsa,
O saat gələrik hüzuruna biz.
Ona belə deyin!

Kapitan. Baş üstə, milord.

Fortinbras. Qoşun, yavaş-yavaş irəliyə marş!
Fortinbras qoşunla birlikdə gedir.

Hamlet, Rozenkrants, Qildenstern və
başqaları gəlirlər.

Hamlet. Bu ordu kimindir, mehriban cənab?

Kapitan. Norveç dövlətinin əsgərləridir.

Hamlet. Haradır səfəri? Məramı nədir?

Kapitan. Polşanın üstünə yürüş edirlər.

Hamlet. Cənab, komandiri kimdir onların?

Kapitan.

Norveç kralının qardaşı oğlu,
Tax-tacın varisi Fortinbrasdır.

Hamlet.

Polşanı büsbütün tutmaqdır qəsdı,
Ya sərhəddən bir az almaq istəyir?

Kapitan.

Düzünü söyləsek, kəsə danışsaq,
Bir qarış torpağa can atırıq biz.
Oranın xeyri yox, yalnız adı var,
Beş quruş verməzdim heç vaxt ona mən.
Ya Norveç, ya Polşa satsaydı əgər,
O yerdən beş quruş qazanmazdılar. :

Hamlet. Onda qorumaz ki onu polyaklar.

Kapitan. Böyük ordu yığıb onlar bu yerə.

Hamlet.

İyirmi min qızıl, iki min adam
Bir saman çöpünə qurban gedəcək!
Bələdir bol nemət, əmin-amanlıq,
İnsanı daxilən yeyir qurd kimi, ;
Zahirən səbəbi görünmür gözə.
Təşəkkür edirəm qəlbən sizə, ser.

Kapitan. Yaradan hər zaman sizə yar olsun.

Gedir.

Rozenkrants. Getməyəkmı, milord?

Hamlet.

Gedin qabaqda,
gəlib bu saat çataram sizə.
(*Hamletdən başqa hamısı gedir*).
Hər şey, hər hadisə bir məzəmmətdir,
Necə də səsləyir qisasa məni!
Arzusu, istəyi həyatda yalnız
Yemək, yatmaq olan bir insan nədir?
Heyvandır, vəssəlam, başqa cür olmaz.

Bizi bu aləmdə xəlq edən xaliq

Bizə elə böyük zəka verib ki,
Görürük keçmiş, gələcəyi də.
Allaha bənzəyən idrakı bizə
Töhfə verməyiblər, hədəf məhv edək.
Görəsən, idrakı nədir məhv edən?
Heyvan huşsuzluğu, yoxsa hər işin
Sonunu dərindən düşünən şübhə?
Fikirlər dörd cürə olur əzəldən:
Üç payı qorxaqlıq, bir payı ağıl.
İşi görmək üçün öz məqamında
Vasitə, iradə, səbəb, güc varkən
"Bu iş olmalıdır" deyər bir sözü
Bilmirəm nə qədər təkrar eyləyim?
Məni tənbeh edir saysız misallar.
Bax, buna sübutdur bu böyük ordu.
Lovğa, təkebbürlü gənc bir şahzadə
Şan-şöhrət eşqiylə alovlanaraq
Bu qədər insanı öz arxasınca
Aparır qırğına, qanlı döyüşə.
Bu zərif, bu incə qayğısız cavan
Ağzım-burnunu əyib hər şeyə,
Düşünmür hücumun nəticəsini.
Bu qorxunc cəsarət, bu qorxulu iş
Dəyməz hətta tək bir lax yumurtaya.
Fəqət bu dünyada bir həqiqət var:
Arada böyük bir səbəb olmadan
Döyüşə atılmaq böyüklük deyil.
Əgər şərəf, ismət ləkələnirsə,
Adicə bir saman çöpündən ötrü
Vuruşmaq insana böyüklük verir.
Mən necə dayanın indi yerimdə?!
Atam öldürülüb, anamın isə
Şərəfi, isməti tapdalanıbdir.
Ağlım şaşırılmaz, qanın coşmazmı?
Bəlkə də, hələlik yatsın qeyrətim,
Baxım utanmadan bu iyirmi min
Bədbəxt adamların ölümünə mən.

Qondarma, yalançı şöhrətə uyub,
Onlar yatağına gedirmiş kimi,
Gedirlər birbaşa qəbir evinə.
Bir parça yer üçün vuruşacaqlar.
O yerə bu ordu yerləşə bilməz,
Ölənləri orda dəfn etmək üçün
Məzar da tapılmaz kifayət qədər...
Ah, ah, mənim fikrim, bu gündən belə
Ya məhv ol, ya da ki qan saç, qan çilə!
Gedir.

BEŞİNCİ SƏHNƏ

Elsinor. Qəsrde bir otaq. Rraliça,
Horatsio və bir zadəgan daxil olurlar.

Kr a l i ç a. Onunla danışmaq istəmirəm mən.
Z a d ə g a n.

Qışqırıb can atır sizi görməyə,
Doğrudan, ağlını itirib yazıq,
Yaman pis haldadır.

Kr a l i ç a. Nə olub ona?
Z a d ə g a n.

Elə hey danışır öz atasmdan,
Deyir: yalanlarla dolub bu dünya.
Sıxıb yumruğunu çırpır köksünə.
Ağlayır, hirsələnir hər cüzi işdən,
Hər yerdən, hər şeydən şübhələnir o.
Az-maz məna vardı bəzi sözündə,
Nitqi mənasızdır, rabitəsizdir.
Fəqət həmin nitqi kim eşidirsə,
Ona məna verir öz bildiyitək.
Baxışı, duruşu, hərəkətləri
Aydın göstərir ki, onun qəlbində
Dəhşətli, dözülməz bir kədər vardır.

Horat sio.

Yaxşı olardı ki, dinləyəydiniz,
Çünki o, bədniyyət, bədxah kəslərdə
Qorxulu fikirlər yarada bilər.

Kraliça.

Qoy gəlsin içəri (*Zadəgan gedir*).
(*kənara*)

Hər şey günahkartək xəstə qəlbimi
Sıxır vahiməylə məngənə kimi.
Dolur şübhələrlə ləkəli vicdan,
Açır taqsrımı öz qorxusundan.

Zadəgan Ofeliya ilə qayıdır.

Ofeliya.

Hardadır, hardadır Danimarkanın
Gözəl, əzəmətli kraliçası?

Kraliça. Nə var, Ofeliya, bu nədir, qızım?

Ofeliya (*oxuyur*).

Necə tapım onu mən?
Hanı o eşq məşəli?
Əlində var çəliyi,
Ayağında səndəli.

Kraliça. Quzum, bu nəğmənin mənası nədir?

Ofeliya. Deyim? Yox, lütf edin, bir qulaq asın (*oxuyur*).

Öldü, getdi məzara,
Yuxudadır həmişə.
Ayağında daş durur,
Başı üstə bənövşə.
O, oy!

Kraliça.

Ofeliya, fəqət...
Ofeliya.
Dinləyin.

Kral gəlir.

Kraliça.

Dəhşətdir, əzizim, bir ona baxın.
Ofeliya (*oxuyur*).
Dağ qarıtkək kəfən ağ,

Əlvan güllər naxışı.
O gülləri yuyaraq
Tökəmmədim göz yaşı.
Kral. Əhvalın necədir, qəşəng
göyərçin?
Ofeliya.

Yaxşıdır! Yaradan yar olsun sizə.
Çörəkçi qızıymış, deyirlər, bayquş...
Hökmdar, bilirik indi nəyik biz,
Lakin bilmirik ki, nə olacağıq.
Allah süfrənizi artıq eləsin.

Kral. Xəyalən danışır öz
atasıyla.
Ofeliya. Təvəqqe edirəm, bu haqda bir kəlmə də
kəsməyək.

Fəqət sizdən soruşsalar ki, bunun mənası nədir, belə
deyin (*oxuyur*):

Valentina günündə¹
Tezdən qanad çalaram,
Pəncərənin önündə
Valentinan olaram.
Oğlan açdı qapım,
İlk bəxtini atmadı.
Qız geriyyə qayıtdı,
Ancaq qız qayıtmadı.

Kral. Gözəl Ofeliya!

Ofeliya.

Həqiqətən də,
Pis söz lazım deyil, qurtarıram mən.
(*Oxuyur*).

And olsun İsayə, müqəddəs dinə,
Bu çirkin bədnamlıq artıq agahdır.
Oğlanlar deşirlər almaz tapantək,
And olsun Allaha bu iş günahdır.
Qız deyir: söz verdin mənə dəyməmiş,
Üzük taxacaqsan barmağıma sen.

Oğlan cavab verir: sənə dəyməzdim,
Əgər gəlməsəydin yatağıma sən.

¹ Bu müqəddəs gündə (14 fevralda), qədim adətə görə,
oğlanın gördüyü birinci
qız onun sevgilisi olur.

K r a l. O nə vaxtdan bəri düşüb bu hala?

O f e l i y a. İnanıram ki, hər şey yaxşı olacaq. Biz səbir
etməliyik. Ancaq düşünəndə ki, onu soyuq torpağa basdırdılar,
mən isti göz yaşlarımı saxlaya bilmirəm. Bunu qardaşıma
deyəcəyəm. Yaxşı məsləhətinizə görə sizə təşəkkür edirəm.
Tərpən, mənim karetam! Gecəniz xeyrə qalsın, xanımlar;
gecəniz xeyrə qalsın, əziz xanımlar. Gecəniz xeyirə qalsın,
gecəniz xeyrə qalsın (*Gedir*).

K r a l. Gedin arxasınca, gözdən qoymayın.

(*Horatsio ilə zadəgan gedirlər*).

Atasının müdhiş ölümü onun
Ağlını zəhərtək zəhərləmişdir.
Aman, Gertruda, ah, Gertruda,
Fəlakət gəlməyir cəsustək bir-bir,
Gəlir qoşun kimi hey yığın-yığın.
Əvvəl öldürüldü qoca Poloni,
Sonra sürgün oldu oğlumuz Hamlet,
Özü günahkardır bu işə yalnız.
Bulanlıq bir çaya dönübdür bu xalq,
Yazıq Poloninin ölümü haqda
Qorxunc şayiələr pıçıldaırlar.
Yaman təcrübəsiz hərəkət etdik:
Nahaq dəfn elədik onu gizlicə.
Sonra Ofeliya - o biçarə qız
İtirdi ağlını - gözəlliyini.
Ağılsız biz nəyik?
Yalnız bir şəkil
Və yaxud həqiqi, adicə heyvan.
Hamısından pisi, nəhsi budur ki,
Laert Fransadan gəlib xəlvətcə.
Ağır dərd içində, kədər içində
Tənha bir guşəyə çəkilib durur,

Dinləyir qərribə şeyiələri.
Onun atasının ölümü haqda
Onun dəng edirlər qulaqlarını.
Qatili bilməyib azğın əbləhlər
Tək bizdə görürlər bütün günahı.
Ağızdan-ağıza gəzir bu söhbət

Əziz Gertruda, bu müdhiş sözlər
Qırma doldurulmuş top gülləsitək
Deşik-deşik edir mənim qəlbimi.

Səhnə arxasından səs-küy eşidilir.

Kraliça. Bunu nədir?

Kral.

Hardadır gözetçilərini?!
Deyin, qapıları bərk qorusunlar.
(*Başqa zadəgan daxil olur*).
Nə olub?

Zadəgan.

Qoruyun özünüzi siz.
Hökmdar, gənc Laert keçib hücumu,
Birləşib silahlı qiyamçılarla,
Tərk-silah edir keşikçiləri.
Tufanlı dənizin coşqun suları
Belə bir sürətlə sahili aşıb,
Geniş düzənləri zəbt edə bilməz.
Ona arxa durur qara camaat
Sanki unudulub qədim zamanlar,
Ölkəmizdə həyat başlanır indi,
Adət-ənənələr yox imiş guya,
Təzə təsdiq olur qayda-qanunlar.
Deyirlər: "Laerti kral seçmişik.
Laert hökmdardır, yaşasın Laert!"
Göyə tullayaraq papaqlarını,
Əl Çalib beləcə bağırır hamı.

Kraliça.

Havaıyı sevinib hürüyür onlar!
Ey Danimarkanın satqın itləri,

Qaydın, siz izi itiribsiniz!

Səhnə arxasında hay-küy.

K r a l. Qapını qırdılar.

Silahlı Laert, onun dalınca danimarkalılar gəlirlər.

L a e r t.

Hanı bu kral? -

Cənablar, hamınız durun bayırda.

D a n i m a r k a l ı l a r . Xeyr, girməliyik içəri biz də.

L a e r t . Xahiş eyləyirəm, mənə yol verin!

D a n i m a r k a l ı l a r . Buyurun, buyurun.

Onlar qapıdan kənara çəkiliblər.

L a e r t.

Minnətdaram mən.

Bərk tutun qapını. - Ah, rəzil kral,

Ver mənim atamı!

K r a l i ç a . Sakit ol, Laert.

L a e r t.

Qanımda bir damcı sakitlik olsa,

Deməli, anadan bic doğulmuşam.

Atam qurumsaqdır, pak anamınsa

Alnında qəhbəlik damğası vardır,

İtibdir şərəfim, qeyrətim mənim.

K r a l .

Səbəb nədir, Laert, üsyan edirsən

Tarıya ağ olan nəhənglər kimi?

-Burax, Gertruda, qorxma, qoy gəlsin.

Kralı hifz edir ulu qüvvələr.

Xəyanət nə qədər əl uzatsa da,

Ona dəyə bilməz.

- Bir söylə, Laert,

Nə üçün sən belə qəzəblənmişən?

-Burax, Gertruda. - Hə, danış, kişi.

L a e r t . Hanı mənim atam?

K r a l . Atan ölübdür.

K r a l i ç a . Ancaq kral buna müqəssir deyil.

K r a l . Qoy nə istəyirsə, özü soruşsun.

Laert.

O necə ölübdür? Yox, yox, heç zaman
Mənimlə zarafat eləmək olmaz.
Qoy cəhənnəm olsun sədaqət, vəfa!
Müqəddəs andlar da qalsın iblisə!
Çürüsün zindənda vicdan, mərhəmət!
Cəhənnəm əzabı qorxutmur məni.
İnanın sözümə: həm bu, həm də o
Dünyanın mənimçün bir fərqi yoxdur.
Nə olacaq olsun, mən öz atamın
Mütləq alacağam intiqamını.

Kral. Kim seni saxlayır?

Laert.

Yalnız iradəm,
Bütün dünya gəlsə, saxlamaz məni.
Əgər vara qalsa, kifayət edər,
Azla böyük işlər görəcəyəm mən.

Kral.

Niyə, nədən öldü istəkli atan?!

Bu sirri öyrənmək istəyirsənsə,
Onda belə qisas neyə gərəkdir.
Sən qumar oynunda, mehriban Laert,
Qaliblə məğlubu bilmədiyintək,
Dostunla düşməni seçə bilmirsən.

Laert. Siz yalnız düşməni göstərin mənə.

Kral. Bilmək istəyirsən onu sən, oğlum?

Laert.

Bəli, mən atamın mərd dostlarını
Bağrıma basaram hər vaxt, hər zaman.
Köksünü dağıdıb, balalarını
Qanıyla bəsləyən qutan quşutək,
Onları bəslərəm ürək qanımla.

Kral.

İndi danışsən, həqiqətən də,
Əsil övlad kimi, zadəgan kimi.
Sevimli atanın bu ölümündə
Mənim zərrə qədər günahım yoxdur,

Ona daha artıq acıyıram mən,
Bu sənə gün kimi aydın olacaq.
Danimarkalılar (*səhnə arxasından*).
Yol verin, yol verin.

Iaert.

Bu nə hay-küydür?
(*Ofeliya qayıdır*).
Coş, ey quduz qəzəb, qurut beynimi!
Ax, ey göz yaşlarım, ax, yeddi dəfə
Artırıb duzunu gözümü yandır! -
Allaha and olsun, səni bu hala
Kim salıb çəkəcək öz cəzasını.
Ah, bahar çiçəyi! Əziz qızcığaz,
Gözəl Ofeliya, məhriban bacım! -
İlahi, sən necə qıyırsan buna:
Gənc, qəşəng bir qızın məhv olur ağı
Qoca bir adamın həyatı kimi?
Təbiət mahirdir məhəbbətində,
Alır qucağına sevgilisini,
Aparır sonra da nadir

hədiyyə.

O f e l i y a (*oxuyur*).
Üzü açıq apardılar məzara,
Dəfn etdilər, qopdu şivən, ahu-vay.
Göz yaşları axıb döndü çaylara,
Aman, aman, aman, aman ay.
Əlvida, əzizim!

L a e r t. Ağlın başında olsaydı, sübut etsəydin ki,
intiqam almaq lazımdır, sən mənə belə dəhşətli təsir edə
bilməzdin.

O f e l i y a.

Gəlin birgə oxuyaq: Öldü, öldü, siz də deyin öldü o...
Ah, nəqərat mahnıya necə də yaraşır!
Gecənin yarısı öz ağasının
Qızını qaçırdı oğru ambardar.

L a e r t. Bu cəfəng sözlərdə dərin mənə var.

O f e l i y a. Bu qərənfildir, xatirə çiçəyidir. Xahiş edirəm, sevgilim, al, mənə xatırla. Bu isə yasəməndir, yaddaş çiçəyidir, mənə yaddan çıxarma.

L a e r t. Dəliləkdə müdrikliyə bax, fikirlə hafizə necə də birləşib!

O f e l i y a. Baxın, bu lələdir, bu sırğagülüdür. Bu isə sədəfotudur. Buyurun, alın. Bir neçəsi də mənə qalsın. Buna şəfaotu da demək olar. Ah, siz onu düşünüzə başqa cürə taxın, mənə baxmayın. Bu da qızçiçəyidir. Sizə bir neçə bənövşə də verərdim, ancaq atam öləndə hamısı solub. Deyirlər ki, o çox rahat ölüb (*Oxuyur*). Robin mənə öz incim, Sevincimdir, sevincim.

L a e r t.

Dərdi də, qəmi də, cəhənnəmi də

Bu qız gör necə də

gözəlləşdirir!

O f e l i y a (*oxuyur*).

O yenə də gələcəkmi?

O yenə de gələcəkmi?

Xeyr, xeyr, o ölübdür,

Torpaqlara gömülübdür,

Bir də heç vaxt gəlməyəcək.

Saç-saqqalı döndü gülə,

Ağ deyildi qar da belə.

Heyf, öldü, biz ağladıq,

Ağ dedik, yas saxladıq.

Allah, ona rəhmət elə.

Allah cəmi ölənlərin ruhuna rəhmət eləsin.

Allah sizi saxlasın (*Gedir*).

L a e r t. Bunu görürsənmi, aman,
ilahi!

Kral.

Laert, mən şarikəm sənə dərdinə.

Əgər inanmırsan, onda özün get,

Sınanmış, ağıllı dostlarını yığ,

Danış olduğutək bu fəlakəti.

Qoy onlar düşünüb qərar versinlər.
Hərgah doğrudan da bu cinayətdə
Birbaşa və yaxud dolayı yolla
Mənim zərrə qədər əlim olarsa,
Tacımı, taxtımı, öz həyatımı,
Bütün nəyim varsa hazıram verim
Bu böyük itkiyə bir əvəz kimi.
Yox, günahsız olsam, onda səbir elə,
Gəl birgə axtaraq, araşdıraq biz,
Tapaq həqiqəti.

L a e r t.

Yaxşı, razıyam.
Atamın bu cürə sirli
ölümü,
Gizlin, təntənəsiz dəfn
olunması,
Abidə tikməmək məzarı
üstə,

Onu bəzəməmək qılıncla, gerblə,
Adət-ənənənin unudulması
-Bunların hamısı, ildırım kimi
Gurlayıb gələrək göylərdən yerə,
Amansız qisasa çağırır məni.

K r a l.

Qisas alacaqsan, inan sən
buna. Cəni tapıldımı, kim
olur-olsun, Gərək
yerindəcə boynu vurulsun.
Rica eyləyirəm, gedək
mənimlə.

Gedirlər.

Qəsrdə başqa bir otaq.
Horatsio bir xidmətçi
ilə daxil olur.

Horatsio. Mənimlə danışmaq istəyən
kimdir?

Xidmətçi.

Üç-dörd dənizçidir, deyirlər ki, ser,
Məktub gətiriblər sizə

kimdənsə.

Horatsio.

Yaxşı, de gəlsinlər.

(Xidmətçi gedir).

Heç bilmirəm ki,

Məni bu dünyada indi yad edən

Hamletdən savayı kim ola bilər?!

Dənizçilər daxil olurlar.

Birinci dənizçi. Xoşbəxt olun, cənab.

Horatsio. Sizinlə birgə.

Birinci dənizçi. Cənab, hər şey Allahın
mərhəmətindən asılıdır. Sizə məktub gətirmişik, cənab. -
Onu gəmiylə İngiltərəyə gedən bir müşavir göndərdi. - Mənə
dedikləri kimi, əgər sizin adınız Horatsiodursa, buyurun.

Horatsio *(məktubu oxuyur)*. "Horatsio, məktubumu
oxuyandan sonra kralın yanına getmək üçün bu yoldaşlara bir
yol tap. Onlar krala

məktub aparırlar. Biz dənizdə olalı heç iki gün deyildi ki,
dəniz quldurları arxamıza düşüb bizi təqib etməyə
başladılar. Gəميمizin həddindən artıq yavaş getdiyini görüb
vuruşmağa, şücaət göstərməyə məcbur olduq. Onlar bizə
yaxınlaşdılar. Əlbəyaxa döyüşərkən quldurların gəmisinə
keçdim. Elə bu an gəmilər aralandı. Beləliklə, təkcə mən
əsir düşdüm. Onlar soyğunçu olsalar da, mənimlə
mülayimliklə davranırdılar. Onlar nə etdiklərini bilirdilər.
Mən de onlara yaxşılıq etməliyəm. İmkan yarat,
göndərdiyim əlavə məktub krala çatsın. Özünsə ölümün
pəncəsindən qaçıb qurtarırsanmış kimi böyük bir sürətlə

yanıma tələs. Sənə sözüm var. Qulaqların elə şeylər eşidəcək ki, heyrətdən dilin lal olacaq. Bu sözlər hələ deyə biləcəklərimin ən adisidir. Bu xeyirxah adamlar səni mənim qaldığım yerə gətirərlər. Rozankrantsla Qildenstern İngiltərəyə gedirlər. Onların haqqında danışmaqla qurtarmaz. Sağ ol. Həmişə sədaqətinə inandığım Hamlet".

Gedəyin, məktubu verin krala.

Cəld olun, tez olun, aparın məni

Məktubu göndərən şəxsın yanına.

Gedirlər.

YEDDİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə başqa
bir otaq. Kral
və Laert daxil
olurlar.

Kral.

İndi inandınmı günahsızam
mən, Həqiqi, səmimi dostunam
sənin. Gördünmü, atamı
öldürən qatil Qəsd etmək
istəmiş mənim ömrümə?

Laert.

Bəli, bu aydındır, ancaq bir
deyin: Belə ehtiyatlı, tədbirli
ikən Qoyub təhlükədə həyatınızı,
Bu cürə dəhşətli, qorxunc
canını Niyə vermədiniz
məhkəməyə siz?

Kral.

Bunun əsas iki səbəbi vardır.
Bəlkə, sənin üçün heç nəyə
dəyməz,

Fəqət mənim üçün çox gərəklidir.

Birinci budur ki, onun anası

-Kraliça onsuz yaşaya bilməz.

Mənə qaldıqdasa, bəxtim, taleyim
Yaxşıdır, ya da pis, bir fərqi yoxdur.
Bütün həyatımla, bütün qəlbimlə
Elə bənd olmuşam kraliçaya,
Ona elə möhkəm bağlanmışam ki,
Səmadan ayrılmaz bir ulduz kimi,
Ayrıla bilmərəm mən ondan heç vaxt.
Qatili vermədim məhkəməyə mən,
-İkinci səbəbi budur ki, oğlum,
Onu qəlbən sevir qara camaat,
Sevgiyə qərq edir nöqsanlarını.
Odu parçasını əhəngli bulaq
Qiyətli bir daşa çevirdiyitək,
Adi xalq da onun cinayətini
Dəyişib döndərir ləyaqətə, bil.
Odur ki atdığım cəza oxları
Yüngül budaq kimi hədəfə çatmaz.
Hırslanmış camaat güclü yel kimi
Oxları qaytarıb sancar köksümə.
Laert.deməli, unudum mərhum atamı,
Dəhşətlər odunda yanan bacımı?!
Ah, zavallı bacım, ah, bədbəxt bacım!
Bir zaman vardı ki, bir vaxt vardı ki,
Hüsnü, ləyaqəti, kamilliyilə
Bütün qadınlığın zirvəsiydi o.
Yox, yox, qisasımı alacağam mən.

Kral.

Heç narahat olma, elə bilmə ki,
Avam yaranmışıq, kütük, axmağış.
Qorxunc təhlükənin müdhiş elinə
Heç zaman vermərik saqqalımızı,
Oynada, eylənə istədiyitək.
Çox şey biləcəksən bir azdan, oğlum.
Yaxın dostum idi istəkli atan,
Biz də özümüzdə düşmən deyilik.
Ümid edirəm ki, bunlar dərindən
Sənə düşünməyi öyrədəcəkdir... .

(Çapar daxil olur).

Nədir? Nə xəbər

var?

Çapar.

Prins Hamletdən

Məktub gətirmişlər sizə, hökmdar.

Bu sizin, bu isə kraliçanın.

K r a l. Nə, məktub? Hamletdən? Kim
gətirmişdir?

Ç a p a r.

Bir neçə dənizçi, belə deyirlər,

Həmin adamları görməmişəm mən.

Klavdio verdi bu məktubları,

O alıb bunları

dənizçilərdən. Kral.

Laert, oxuyuram, dinlə, dinlə bir. -

Sən gedə bilərsən.

Çapar gedir. Kral məktubu oxuyur.

"Böyük və əzəmətli hökmdar, məlumunuz olsun ki, mən sizin krallığın sərhədinə çılpaq bir halda gəlib çıxmışam. Sabah sizin şahənə baxışlarınızı görmək üçün icazə istəyirəm. Mərhəmətinizə nail olanda mən bu cür qəfil və çox qəribə qayıtmağımın səbəbini sizə ətraflı danışacağam. Hamlet".

Hamısı qayıdıb? Bu nə deməkdir?

Yoxsa bu yalandır, düzəlib işlər?

L a e r t. Siz onun xəttini tanıyırsınız?

Kral.

Hamletin xəttidir, o yazıb "çılpaq".

Budur, aşağıda qeyd edib "təkcə". Mənə

məsləhət ver indi sən, oğlum!

Laert.

Bilmirəm nə deyim. Ancaq qoy

gəlsin. Onun bu gəlişi ürəyimdəki

Dərdi sağaldacaq, ölməyib o vaxt

Onun gözlərinin içinə baxıb

Deyəcəyəm: "Canü".

Kral.

Bu belədirsə,
Necə belədirsə?! Nə qalıb artıq? -
Mən göstərən yolla gedərsən, Laert?

Laert

Hər şeyə hazırım, yalnız, hökmdar,
Barışıq yolunu göstərməyin siz.

Kral.

Daha nə barışıq. O gəlib indi.
Yayımb, qaçıbdır səyahətindən.
Təzədən geriyyə qayıtmaq olmaz.
Mən yeni bir kələk fikirləşmişəm,
Bu dəfə canımı qurtara bilməz.
Heç kəs şübhələnməz, budur əsası,
Onun ölümünü hətta anası
Bir təsadüf sayar.

Laert.

Böyük hökmdar,
Mütləq baxacağam siz deyənlərə.
Əgər istəsəniz, intiqam üçün
Mən alət olaram.

Kral.

Budur doğru yol.
Səyahət edəndə başqa yerdə sən,
Həmişə haqqında söz-söhbət düşüb.
Hamletin yanında bir dəfə səni,
Düzü, hər cəhətdən təriflədilər.
Lakin bir cəhətdən tərifləyəndə
Prins sənə yaman paxıllıq etdi.
Əgər mənə qalsa, həmin paxıllıq
Vacib bir şey deyil.

Laert. O nədir elə?

Kral.

Boş şeydir. Gənclərin sinə getdiyi
Şlyapada olan lent kimidir o.
Yüngül plaş geyib cavanlığında
Laqeyd-laqeyd dolanır insan.

Fəqət yaşa dolub ahıllaşanda
Qara samur xəzi geyir əyninə,
Həm gümrah görünür, həm də təmkinli.
Qulaq as, buraya iki ay əvvəl
Bir cənab gəlmişdi Normandiyadan. -
Mən özüm görmüşəm fransızları,
Bir zaman onlarla vuruşmuşam da.
Yaxşı at minməkdə bütün dünyada
Tayı-bərabəri yoxdur onların.
Ancaq sehrbazdı bu gözəl cənab,
Elə bil yəhərdə böyümüşdü o.
Atı elə sürür, elə səyirdir,
Elə möcüzələr göstərirdi ki,
Kəhərdən ayrılıb seçilmirdi heç,
Əkiz yaranmışdı sanki kəhərlə.
Hanı belə nağıl, belə əfsanə?!
Onun hünərini, şücaətini
Nə demək mümkündür, nə də düşünmək.

L a e r t. Normandiyalıydı?

K r a l. Normandiyalı.

L a e r t. Ömrümə and olsun, o Lamod imiş.

K r a l. Lap elə özüydü.

L a e r t.

Onu, hökmdar,
Yaxşı tanıyıram, incidir, inci,
Bütün bir millətin yaraşığıdır. .-

Kral.

Ürekdən danışdı sənin haqqında,
Yaman təriflədi məharətini,
Xüsusən də qılınc oynatmağını
Göylərə qaldırdı o dönə-dönə.
Hamı bilsin deyə, eşitsin deyə
Ucadan dedi ki, əgər bir nəfər
Qarşına çıxmağa cəsarət etsə,
Önündə bir an da davam gətirməz.
And içib inamla təsdiq etdi ki,
Dünyada ən mahir qılınc oynadan

Cəldlikdə, hücumda, müdafiədə
Səninlə heç cürə bacara bilməz.
Ondan bu sözləri eşidən kimi
Hamletin qəlbini diddi paxıllıq.
Təkcə təsəllisi, təkcə arzusu
Yalnız bu oldu ki, birdən gələsən,
Dil töküb o səni yola gətirə,
Qılınc meydanında vuruşasınız.
Bax, bu da bəhanə.

Laert. Necə? Bəhanə?

Kral.

Laert, bir de görüm, əziz atanın
Əziz tutursanmı xatirini sən,
Yoxsa dərd rəsmisən, kədər şəkilsən,
Ya da bir heykəlsən cansız, ürəksiz.

Laert. Nə üçün siz bunu soruşursunuz?

Kral.

Demirəm, sevmirsən öz atanı sən.
Ancaq bilirəm ki, zaman dönükdür,
Zamanla yaranır, doğulur sevgi.
Görmüşəm, ömürdən keçdikcə illər
Sevgi alovu da səngiyir az-az.
Sevgi alovunun öz daxilində
Atəş də alışır, göz də alışır,
Sevgi alovunu söndürür bir vaxt.
Daim yaxşı qalmır heç nə həyatda.
Sağlam bir bədəndə qan da coşanda
İnsan tələf olur qançoxluğundan.
Necə ki arzu var ürəyimizdə
Arzunu həyata keçirmək gerek,
Bizim borcumuzdur bu iş əzəldən.
İnsanlar, sahillər, hadisələrtək
Arzu da dəyişir, yox olub gedir.
Arzusuz iş görmək, borcu ödəmək
Bədxərcin çəkdiyi ahlara bənzər,
Bədəni məhv edər qanazlığından.
Laert, gəl verməyək fürsəti əldən,

Toxunaq yaranın özəyinə biz.
Hamlet qayıdıbdır. İndi de görüm,
Oğulluq borcunu sözlərlə deyil,
Nəylə, hansı işlə sübut edərsən?

Laert. Gedib boğazlaram onu kilsədə.
Kral.

Qatilə müqəddəs yer ola bilməz,
İntiqam tanımır nə hədd, nə sərhəd.
Onda yaxşı olar, mehriban Laert,
Heç vaxt çıxmayasan evdən qırağa.
Senin gəldiyini biləcək Hamlet.
Bəzi adamları onun yanına
Səni mədh etməkçün göndərərək biz,
Həmin fransızın təriflərindən
Səni daha artıq tərifləyərlər.
Onlar görüşdürər sizi, nəhayət,
Hətta sizin üçün mərc də gələrlər.
Fırıldaqdan kənar, hiylədən uzaq,
Sadəqəlb, səmimi bir insan kimi
Fikir verməyəcək qılınclara o.
Sən də asanlıqla, bir imkan tapıb,
Dəyişə bilərsən məharət ilə
İti bir qılıncla küt qılıncı.
İdman yarışında, bu görüşdə sən
Alarsan atanın intiqamını.

Laert.

Hökmən alacağam intiqamımı.
Yalnız bu niyyətlə, bu məqsədlə də
Bir zəhər almışam, çox dəhşətlidir.
Kim vursa bilmədən bıçağı ona,
Kəssə barmağını, ölər o saat.
Gecənin yarısı ay işığında
Yığılmış otlar da sağaltmaz onu.
Bu lənətə gəlmiş məşum zəhərdən
Qılının ağzına çəkərəm bir az.
Hamletin toxunub bircə yerinə
Yüngülcə sıyırsam, dərhal məhv olar.

Kral.

Bu haqda bir daha gəl fikirləşək.
Götür-qoy eyləyək vaxtı, imkanı,
Görək niyyətimiz baş tutacaqmı?
Hərgah məruz qalsaq uğursuzluğa,
Açılsa, faş olsa gizlin qəsdimiz,
Bütün el içində rüsvay olarıq.
Odur ki, ehtiyat bir tədbir gərək.
Bunsuz iş yaramaz. Dayan, qoy görüm,
Sizin barənizdə mərc gələrik biz...
Hə, tapdım:
Vuruşa-vuruşa siz qızıqanda -
Mən sizi daha çox qızıqdıraram -
O yanıb, odlanıb su istəyəndə
Əvvəldən xəlvətcə hazırladığım
Xüsusi qədəhi verərəm ona.
O sənin ölümcül zərbəndən əgər
Sağ qalsa, qədəhdən azca içəntək,
Şübhəsiz, məhv olar.
- Bu nə səs-küydür?
(*Kraliça daxil olur*).
Əziz kraliça, nə var, nə olub?!

Kraliça.

Fəlakət dalınca gəlir fəlakət,
Bədbəxtlik izləyir biri-birini.
Laert, yazıq bacın suda boğuldu.

Laert. Ah, necə boğuldu! Haçan, harada?

Kraliça.

Çayın kənarında bir salxım söyüd
Baxır güzgü suda yarpaqlarına.
Nakam Ofeliya gəlmiş bu yerə,
Əlində qərribə bir çələng varmış,
O özü hörübmüş həmin çələngi:
Qaymaqçıçəyindən, qızçıçəyindən,
Bir də gicitkəndən, yağiotundan,
-Bu ota kobud ad qoyub çobanlar,

Qızlar ona deyir ölü barmağı.
Çıxıb Ofeliya həmin ağaca,
İstəyib çələngi assın budaqdan.
Bu zaman qəfildən qırılıb budaq,
O yığvalı dönük yıxılıb çaya,
Donu yelkən kimi açılıb bu dəm.
Su pərisi kimi qız üzüb suda,
Ürəkdən oxuyub qədim nəğmələr.
Elə bil duymurmuş bədbəxtliyini,
Ya da suda qalan bir canlı imiş.
Axı, bu hal uzun çəkə bilməzdi.
Nəhayət, islanıb onun paltarı,
Çəkib zavallını qədim nəğmənin
Gözəl ağuşundan müdhiş ölümün
İyrənc qucağına.

L a e r t. Ah, o boğulub!

K r a l i ç a. Boğulub, boğulub.

L a e r t.

Oh, bədbəxt bacım,
Sən qərar tutmusan sular qoynunda,
Mənim göz yaşlarım nəyinə gərək!
Bəs necə saxlayım göz yaşlarımı?!
Ağlamaq əzəldən qismətimizdir.
Utanmaz təbiət öz adətiylə
Dəhşətlə göz yaşı tökdürür bizə.
Kişi ağlayanda qadına bənzər.
Əlvida, hökmdar! Odlanır dilim,
Ağzımdan alovlar püskürərdim mən,
Fəqət danışmağa yoxdur taqətim,
Sarsaq göz yaşlarım söndürür odu

(Gedir).

K r a l.

Gertruda, gedək onun dalınca.
Çalışıb, əlləşib onun bir təhər
Coşqun qəzəbini sakit etmişdim.

Qorxuram, yenidən qızışa bilər.
Gəl gedək dalınca
(*Gedirlər*).

BEŞİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Qəbiristanlıq. İki
məzarçı daxil olur.
Onların əlində bel
və külüng vardır.

Birinci məzarçı. De görüm, öz xoşu ilə o dünyaya gedən bir qızı xristian kimi dəfn etmək olarmı?

İkinci məzarçı. Mən sənə deyirəm, olar. Tez tərپən, ona qəbir qaz. Müstəntiq bu işə baxmış, onu xristian kimi dəfn etməyi qərara almışdır.

Birinci məzarçı. Axı, bu necə ola bilər? O ki suda özünü müdafiə məqsədiylə boğmamışdır.

İkinci məzarçı. Necə yəni?! O özünü müdafiə məqsədiylə boğmuşdur.

Birinci məzarçı. Bu özünə qəsd etməkdir. Başqa cür ola da bilməz. Sübut göz qabağındadır. Əgər mən özümü suda qəsdən boğuramsa, bunu işlə sübut edirəm. İşin də üç cəhəti var: birinci, işi yerinə yetirmək; ikinci, icra etmək; üçüncü də, həyata keçirmək. Deməli, o qız özünü suda qəsdən boğmuşdur.

İkinci məzarçı. Yox, qulaq as bir, ağa goreşən...

Birinci məzarçı. Sözümlə kəsmə. Bax, tutalım, bu sudur. Yaxşı. Bax, tutalım, bu da adamdır. Yaxşı. Əgər adam bu suya yaxın gedirsə, özünü boğursa, məsələn aydındır, istəsən də, istəməsən də, o gedib. Bu işə tamamilə başqa şeydir: hərgah su adama yaxın gedirsə, onu boğursa, onda adam özünü boğmur. Deməli, kim ki öz ölümündə günahkar deyil, o öz həyatına özü qəsd eləmir.

İkinci məzarçı. Məgər bu qanundur?

Birinci məzarçı. Bəli, bu qanundur. İstintaq qanunu budur.

İkinci məzarçı. Əsl həqiqəti bilmək istəyirsən, hə? Əgər o qız zadəgan olmasaydı, onu heç vaxt xristian kimi basdırmazdılar.

Birinci məzarçı. Aha, sən düz deyirsən. Adama elə ağır gələn də budur ki, varlılar istədiyi vaxt özünü suda boğa bilər və ya kəndirdən asa bilər, ancaq onların din qardaşları kasıb xristianların buna ixtiyarı yoxdur. Di qurtar, beli işə sal. Bilirsənmi, dünyada bağ-bandan, kənkandan, bir də qəbirqazandan qədim sənət sahibi olmayıb. Onlar Adəm atanın sənətini davam etdirirlər.

İkinci məzarçı. Bəyəm Adəm ata zadəgan olub?

Birinci məzarçı. İki dəfə beldən, külüngdən istifadə edib.

İkinci məzarçı. Yalandır, onun heç nəyi olmayıb.

Birinci məzarçı. Bu nədir! Sən yoxsa büt-pərəstsən? Müqəddəs kitabı - Bibliyanı necə başa düşürsən? Bibliyada yazılıb ki, Adəm yer qazıb. Bir kəllənə yerləşdir də, o heç belsiz, külüngsüz yer qaza bilərdi? Dayan, mən sənə ayrı sual verəcəyəm. Əgər düzgün cavab verməsən, vay halına,

İkinci məzarçı. Döşə gəlsin.

Birinci məzarçı. De görüm, o kimdir ki, onun düzəltdiyi şey bənnanın, dülğərin, gəmiqayıranın düzəltdiyindən daha möhkəmdir?

İkinci məzarçı. Dar ağacı quran. Çünki dar ağacı öz sakinlərindən çox yaşayır.

Birinci məzarçı. Vallah, ağıl dəryasısan. Doğrudan da, dar ağacı həmişə yaxşılıq eləyir. Ancaq kimə? Yamanlıq eləyənlərə. İndi sən də yamanlıq eləyirsən. Deyirsən ki, dar ağacı kilsədən möhkəmdir. Deməli, sənə dar ağacının yaxşılığı gərəkdir. Deməli, səni asmaq lazımdır. Suala təzədən cavab ver, di başla görək.

İkinci məzarçı. O kimdir ki, onun düzəltdiyi şey bənnanın, dülğərin, gəmiqayıranın düzəltdiyindən daha möhkəmdir?

Birinci məzarçı. Hə, cavab ver, kimdir? Ağıln cilovunu boşalt da.

İkinci məzarçı. Yaxşı, indi deyə bilərəm.

Birinci məzarçı. Tez ol.

İkinci məzarçı. Sübh ibadətinə and olsun, deyə
bilmərəm.

Hamletlə Horatsio daxil olub bir kənardə
dayanırlar.

Birinci məzarçı. Başını nahaq yerə sındırma.
Kötəklənməklə qanmaz eşşək yeyin yeriməz. Bir də nə vaxt
bu sualı sənə versələr, deyərsən qəbirqazandır. Çünki
qəbirqazanlın tikdiyi evlər ta qiyamət gününə qədər qalacaq.
Yaxşı, cəld ol. İogen dayının meyxanasına get, mənə bir
qab çaxır gətir.

İkinci məzarçı gedir, birinci məzarçı qəbir qazır, həm
də oxuyur.

Gəncliyimdə gülərdim,
Qəlb açardı gözəllər.
Ah, mən elə bilərdim,
Həyat kefdir əzəllər.

H a m l e t. Məgər bu adam nə iş gördüyünü hiss
eləmir? Qəbir qazmaq hara, mahnı oxumaq hara?

H o r a t s i o. Adət onu öz peşəsinə etinasız edib, prins.
H a m l e t. Bu, doğrudan da, belədir. Yalnız qabar tutmayan
əllər həssas olur.

Birinci məzarçı (*oxuyur*).

Birdən gəldi qocalıq,
Məni qüssə, qəm aldı.

Getdi sevgi - krallıq,
Gənclik sanki xəyaldi.

Bir kəllə çıxanb atır.

H a m l e t. O kəllənin də dili varmış, nə vaxtsa o da oxuya
bilirmiş. Gör, haramzadə onu torpağa necə tullayır. Elə bil ki,
tulladığı dünyada ilk insan qatili Qabilin kəlləsidir. Bu
uzunqulağın ələ keçirdiyi o kəllə, bəlkə, bir zamanlar Allahın
özünü belə aldatmaq istəyən bir siyasətçinin başı imiş. Ola
bilərmi?

H o r a t s i o. Ola bilər, milord.

Hamlet. Bəlkə, saray əyanının başı imiş, "sabahınız xeyir, əla-həzrət! Səhhəti-vücudunuz necədir, mərhəmətli hökmdar?" sözlərini böyük məharətlə deyirmiş. Bəlkə də, filan ağanın başı imiş, filan ağanın atını tərifləyirmiş ki, ona bağışlasın. Ola bilərmə?

Horatsio. Bəli, milord.

Hamlet. Lap elə beləymiş ki, var. İndi isə xanım qurdun aşnasıdır. Dişləri tökülüb, çənəsi düşüb, məzarçı isə beli onun təpəsinə çırpır. Budur heyratamız dəyişiklik! Ah, insan bu sirdən agah olsaydı! Bu boyda kəlləni yalnız top-top oynamaq üçün illər boyu əzab-əziyyətlə böyütməyə dəyərmə? Mən bu haqda düşündükcə az qalır öz kəlləm çatlasın.

Birinci məzarçı (*oxuyur*).

Götür beli, külüngü,
Dünya fani, ömür az. .. :
Bu zavallı aşiqə
Məzar qaz ha, məzar qaz.

Başqa bir kəlləni çıxarıb atır.

Hamlet. Bu da bir başqası. Yəqin ki, o bir hüquqşünasın, bir və-kilin kəlləsidir. Bəs onun məharəti, onun bicliyi, onun fəndləri, onun fırladaqları, onun kələkləri hanı, harada qalıb? İndi o nə üçün bu kobud yaramazın çirkin külüngünün ağır zərbələrinə dözür, onu məhkəməyə çəkmir? Hım!"Bəlkə də, bu kəllənin sahibi öz vaxtında torpaq alıb-satan böyük bir dəllal olub. Hər cür qəbzələr, hər cür pul vəsiqələri, hər cür zəmanətlər, hər cür cərimələr, hər cür qazanclar barədə sənədlər düzəldib. Budurmu cərimələrin cəriməsi, qazancların qazancı? Buna görəmi onun yaxşı başı palçıqla yaxşı dolub? Onun zəmin durduqları torpaq sahibləri indi bu iki müqavilə sənədi boyda olan yerimi ona zəmin durublar? Onun hazırladığı bütün sənədləri bir yerə toplasan bu yerə güclə yerləşə bilər. O torpaq sahiblərinin özləri bundan çox yer almayıblar, hə?

Horatsio. Bir qarış da artıq almayıblar, milord.

H a m l e t. Perqamentlər qoyun dərisindən hazırlanır, elə deyilmi?

Horatsio. Bəli, milord, dana gözündən də hazırlanır.

Hamlet. Perqamentlərdə möhkəmlik, onların üzərindəki yazılarda etibar axtaranların özləri qoyun və danadırlar. Mən bu adamla danışmaq istəyirəm. - Ey, ağa, bu qəbir kimindir?

Birinci məzarçı.

Mənimdir, cənab (*Oxuyur*). ••;

;
 Bu zavallı aşiqə
 Məzar qaz ha, məzar qaz.

H a m l e t. Bilirəm, sənindir. Doğrudan da, sən qəbirdəsən, amma yalan danışsın.

Birinci məzarçı. Siz qəbirdə deyilsiniz, cənab. Ona görə də qəbir sizin deyil. Amma mən qəbirdəyəm, qəbir də mənimdir. Deməli, mən yalan danışmıram.

H a m l e t. Sən qəbirdəsən, bu o demək deyil ki, qəbir sənindir. Qəbir ölümlər üçündür, dirilər üçün yox. Deməli, sən yalan danışsın.

Birinci məzarçı. Bu, canlı yalandır, cənab. Vaxt gələr qəbirdə həqiqət olar.

H a m l e t. De görüm, bu qəbiri hansı kişiyyə qazırsan?

Birinci məzarçı. Heç bir kişiyyə, cənab.

H a m l e t. Onda hansı qadına qazırsan?

Birinci məzarçı. Heç bir qadına.

H a m l e t. Qoçaq, bu qəbirdə kimi basdıracaqlar?

Birinci məzarçı. Bir nəfəri, cənab. O vaxtıyla qadın idi, indi isə, Allah onun ruhunu şad eləsin, nə ondandır, nə bundan.

H a m l e t. Bu haramzadə necə də inamla danışır! Onunla dəqiq ol-maq lazımdır, yoxsa bizi ikimənəli sözlər altında basdırar. Allaha and olsun, Horatsio, son üç ildə fikir vermişəm, dünyamız yaman cəsarətlənib. Qara camaat ayağının ucu ilə əyanların dabanını tapdalayır.-Sən nə vaxtdan burada qəbirqazansan?

Birinci məzarçı. Mərhum kralımız Hamletin Fortinbrasa qalib gəldiyi gündən.

H a m l e t. O hadisə haçan olub?

Birinci məzarçı. Məgər siz bunu bilmirsiniz? Bunu axmaq da bilir ki, həmin günü prins Hamlet anadan olub. İndi onun başına hava gəlib. Onu İngiltərəyə göndəriblər.

H a m l e t. Bəli, çox pakizə, bəs onu İngiltərəyə nə üçün göndəriblər?

Birinci məzarçı. Nə üçün? Onun üçün ki, o dəlidir. Orada qalib ağıllansın. Əgər ağıllanmasa, orada bir elə də eybi yoxdur.

H a m l e t. Nəyə görə eybi yoxdur?

Birinci məzarçı. Ona görə ki, onun dəliliyi orada gözə çarpmayacaq. İngiltərədə hamı dəlidir.

H a m l e t. Hamlet neçin dəli olub?

Birinci məzarçı. Deyirlər ki, bunun çox qəribə səbəbi var.

H a m l e t. Necə yəni çox qəribə?

Birinci məzarçı. Vallah, deyirlər ki, aqlım salıb itirib.

H a m l e t. Nəyin üstündə?

Birinci məzarçı. Necə bəyəm, Danimarka torpağının üstündə. Bu torpağın üstündə mən də gəncliyimdən ta bu günə qədər otuz ildir ki, qəbir qazıram.

H a m l e t. Adam torpaqda nə müddətə çürüyür?

Birinci məzarçı. Doğrusunu gəzsəniz, hərgah ölməmişdən qabaq içi çürüməyibsə - indiki vaxtda belə üzdəniraq meyitlər həddindən artıqdır, özlərini bir təhər, güc-bəla ilə qəbrə çatdırırlar - adam torpaqda səkkiz, ya doqquz il qala bilər. Dabbağ isə şəksiz-şübhəsiz doqquz il qalır.

H a m l e t. Nə üçün dabbağ başqalarından çox qalır?

Birinci məzarçı. Təəccüblənməyin, cənab. Dabbağın peşəsi onun dərisini elə aşılray ki, su uzun müddət onu yumşalda bilmir. Ölü bədənin ən qorxulu düşməni sudur. Bir bu kəlləyə baxın. Düz iyirmi üç ildir ki, torpaqda yatır.

H a m l e t. O, kimin kəlləsidir?

Birinci məzarçı. Lənətə gəlmiş bir cüvəllağının. Siz

bilən kimin olar?

H a m l e t. Nə deyim, bilmirəm.

Birinci məzarçı. Kaş bu başiboş yaramazın başına daş düşəydi. Bir dəfə o mənim başıma bir qrafın Reyn şərəbi tökmüşdü. İki həmin kəllədir, cənab, mərhum kralın təlxəyi Yorikin kəlləsidir.

Hamlet. Bu?

Birinci məzarçı. Lap bu özü.

H a m l e t. Ver, bir baxım (*Kəlləni əlinə götürür*). Yazıq, zavallı Yorik! - Mən onu tanıyırdım, Horatsio. O dedikcə zarafətçil, olduqca gözəl qaravəllilər ustası, mehriban bir adam idi. Azı min dəfə məni çiyinlərində gəzdirib. — İndi isə gör necə də iyərənc olub, ona baxdıqca ürəyim ağzımdan gəlir. Burada dodaqları vardı. Bu dodaqlardan neçə dəfə öpdüyüm yadımda deyil. - Ah, biçarə, sənin lağlağuların, sənin məzhəkələrin, sənin nəğmələrin indi harda qalıb? Məclisdəkiləri qəh-qəhə çəkməyə məcbur edən o şaqraq gülüşlərin hanı, necə olub? İndi özün özünə gülməyə belə heç nəyin yoxdur. Necə də yazıq, acınacaqlı bir hala düşmüşsən! İndi buyur, bir kübar xanımın bəzək otağına get, ona de ki, onun da koppuş al yanaqları nə vaxtsa bu kökə düşəcək. Onu bu sözlərlə güldürməyə çalış görüm. - Horatsio, xahiş edirəm, bir şeyi mənə aydınlaşdır.

Horatsio. O nədir, milord?

H a m l e t. Sən bilən, Rum qeysəri İskəndərin də başı torpaqda bu

vəziyyətdədir?

H o r a t s i o. Lap elə bu vəziyyətdə.

H a m l e t. Özü də belə iylənir? Puf?

Kəlləni yerə qoyur.

H o r a t s i o. Lap elə belə, milord.

H a m l e t. İnsan necə də miskinləşə bilərmiş, Horatsio!

Bəşər övladının aqibəti budursa, onda böyük İskəndərin cəsədi çürüyüb kaşı şərab kuzəsinin ağzına tıxac ola bilməzmi?

Horatsio. Bu çox qəribə və ağlasığmazdır, milord.

Hamlet. Xeyr, qətiyyən yox. Əksinə, biitün mümkünlüyü ilə həyatın sonunu olduğu kimi düşünsək, bu qənaətə gələ bilirik: İskəndər öldü, İskəndər dəfn edildi, İskəndər çürüyüb torpağa döndü, torpaqdan palçıq tutdular, palçıqdansa kaşı şərab kuzəsinin ağzına tıxac hazırladılar.

Ulu Sezar çürüyərək torpaq oldu məzarda,
Hökmü ilə gərdişin o, suvaq oldu divarda.
Diri torpaq dəhşətlərlə sarsıdırdı dünyanı,
Ölü torpaq küləklərdən hifz eləyir binanı.
Sus, sus! Kral gəlir, çəkilək yana.

Keşiş başda olmaqla, Laert və başqalarının müşayiəti ilə Ofeliyanın cənazəsini gətirirlər. Kral və kraliça öz məyyəti ilə daxil olurlar.

Gəlib kraliça, saray əhli də.
Kimi dəfn eyləyir onlar, görəsən?
Necə də pozulub adət-ənənə!
Görünür, intihar edib rəhmətlik.
Yəqin ki, zadəgan nəslindəndir o.
Gəl, burda gizlənib, kənardan baxaq.

Horatsio ilə bir kenara çəkilir.

Laert. Yenə görüləsi bir iş qaldımı?
Hamlet. Bir bax, o ki nəcib cavan Laertdir
Laert. Yenə görüləsi bir iş qaldımı?

Keşiş.
Biz onun dəfnini təşkil etməkçün
Heç nəyi, heç şeyi əsirgəmədik.
Bizə şübhəliydə onun ölümü.
Hökumət bu işə qarışmasaydı,
Bu qızın cəsədi qiyamətədək
Qaranlıq bir yerdə saxlanıladı.

Dua əvəzinə, onun üstünə
Daşlar tökülərdi hər bir tərəfdən.
İndisə güzəştlər edilib ona,
Tabutuna təzə çələng qoyulub.
Dini ayinlərlə, kilsə zəngləri
Onu yola salır qəbir evinə.

L a e r t. Ta heç nə qalmayıb?

Keşiş

Heç nə qalmayıb.

Öz əcəli ilə mərhum olanlar
Ölü duasına layiqdir yalnız. Onun nəşi üstdə dua
oxumaq Müqəddəs kəlamı təhqir etməkdir.

L a e r t.

Endirin məzara cənazəni siz. Onun gözəl-göyçək pak
vücudundan Bitəcək ətirli tər bənövşələr. Bunu yaxşı
bü ki, ey kobud keşiş, Bacım nurlu göydə mələk
olacaq, Sənsə cəhənnəmdə ulayacaqsan.

H a m l e t

Necə, vəfat edən Ofeliyadır?

K r a l i ç a.

Gül gülə qovuşsun, rahat yat, qızım!
(*Tabutun üstünə gül səpir*).
Dedim, Hamletimin yan olasan,
Bəzəyim gəlinlik yatağımı mən.
Demədim, qəbrinə çiçəklər düzüm.

L a e r t.

İyrənc əməliylə sənin ağlını
Başından alanın şeytan başına
Yüz dəfə, min dəfə fəlakət yağsın.
Dayanın, tökməyin torpağı hələ,
Bir daha köksümə sıxım bacımı.
(*Məzara atılır*).
Basdırın dirini ölüylə birgə.
Burda, düzəngahda bir dağ ucaldın,
Göydələn Pelion, Olimp dağları
Baxsın aşağıdan həsədlə ona.

H a m l e t (*irəli çıxaraq*).

Acı fəryadıyla, çılğın qəmiylə,
Heyrətdən mat qalmış səyyahlar kimi,
Göydə ulduzları tilsimə salan
O kimdir? Hayına gəlmişəm budur,
Mən - Danimarkanın kralı Hamlet.
(*Məzara atılır*).

L a e r t. Cəhənnəm ol, iblis!

Onunla vuruşur.

H a m l e t

Duan düz deyil.
Burax boğazımı, xahiş edirəm.
Qəzəbli, hiddətli olmasam da mən,
Nəsə içərimdə bir dəhşət yatır.
Ondan ehtiyat et. Götür əlini!

K r a l. Ayırın onları!

K r a l i ç a. Ah, Hamlet, Hamlet! Hamı.

Cənablar!..

H o r a t s i o. Əzizim, bir sakit olun.

Xidmətçilər onları ayırırlar. Hər ikisi məzardan
çıxır.

H a m l e t.

Yox, yox, bu rəqabət azala bilməz.
Necə ki, tərənir göz qapaqlarım,
Onunla hər zaman vuruşacağam.

K r a l i ç a. Rəqabət deyirsən, o nədir, oğlum?

H a m l e t.

Sevirdim, sevirdim Ofeliyanı.
Qırx min nər igidin qardaş sevgisi
Bütün böyüklüyü, əzəmətiylə
Mənim pak eşqimə tay ola bilməz.
Nə edə bilərsən onun üçün sen?

K r a l. Laert, o dəlidir, şaşırıb yenə.

K r a l i ç a. Bir Allah eşqinə, ona dəyməyin.

H a m l e t

Ah, lovğa, bir göstər, sən nə edərdin?
Göz yaşı tökərdin? Ya vuruşardın?
Üstünü cıvardın? Acını qalardın?
Ya zəhər içərdin? Timsah yeyərdin?
Mən də bacararam bunları, mən də.
Gəlmisən ağlayıb sızıldamağa?
Yoxsa atılaraq onun qəbrinə
Məni ələ salıb xar eləməyə?
Yaxud diri-diri soyuq məzarda
Onunla birlikdə dəfn olunmağa?
Mən də bacararam bunları, mən də.
Dağlar bərəsində söziün yalansa,
Qoy dağlar göylərdən kinlə, qəzəblə
Toz-torpaq yağdırsın milyon tonlarla,
Bizim üstümüzə bir dağ ucalsın,
Zirvəsi günəşə toxunub yansın,
Ziyilə göndərsin Ossa dağını.
Bəlkə, təmtəraqlı ibarələrlə
Sən məni susdurmaq niyyətindəsən?
Mən də bacararam bunları, mən də.

Kraliça

Bu bir dəlilikdir, tez keçib-gedər.
Elə ki, yenidən gəldi özünə,
Susar, sakitləşər göyərçin kimi.

Hamlet.

Laert, neçin mənə düşmən olmusan?
Sənin dostun idim mən ki əzəllər.
Ancaq indi bunun nə faydası var.
Ha yedirt, ha bəslə, hədərdir, hədər,
Pişik siçan gəzər, it sümük güdər (*Geəir*).

Kral. Horatsio, onun arxasınca get
(*Horatsio gedir*).

Laertə

Dünənki söhbəti yaxşı xatırla,
Artıq düyünləri açmaq vaxtıdır.
Əziz Gertruda, bir nəfər göndər,
Qöy gedib oğlundan göz-qulaq olsun.
Bu qəbrə canlı bir abidə gərək.

Hələlik səbir edək, dözsün qəlbimiz,
Tezliklə rahatca dincələrik biz (*Gedirhr*):

İKİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə bir salon. Hamlet və Horatsio ilə

Hamlet

Bəsdir bu barədə. İndi de görüm.
Həmin o hadisə yadımdadır mı?

Horatsio. Yadımdadır, milord.

Hamlet

Qəlbimdə mənim
Elə bir çarpışma başlanmışdı ki,
Gözümdə yuxumu çəkirdi dara.
Ayağı qandallı bir qiyamçitək
Sanki yatağımda zəncirlənmişdim.
Cəld durdum yerimdən. Var olsun cəldlik!
Bəzən bu dünyada ağılsız olmaq
Ağıllı olmaqdan çox xeyirlidir
Görünür, göylərdə bir Allah var ki;
Bizim bəxtimizi istədiyitək
Yazır, nizamlayır.

Horatsio. Şəksiz, belədir.

Hamlet.

Çıxdım kayutdan əynimdə plaş,
Qaranlıqda gəzib tapdım onları.
Qorxu ürəyimə verdi cəsarət,
Unutdum həyanı, utancaqlığı.
Məktubu gizlicə keçirib ələ.
Təzədən çəkildim öz otağıma.
Məktubu açanda dəhşətə gəldim,
Mat qaldım kralın alçaqlığına.
Məktubda qəribə bir əmr vardı.
Nələr yazılmışdı haqqımda mənim:
Guya, Horatsio, bu yer üzündə
Ən müdhiş, ən məşum bir təhlükəyəm
Mən Danimarkaya, İngiltərəyə.

Mənim həyatıma qəsd etmək üçün
Müxtəlif səbəblər göstərilirdi.

Qisası, mənzilə çatdığım günü,
Tələb olunurdu qətiyyət ilə,
Cəza baltasıyla vaxt itirmədən
Başımı kəssinlər.

H o r a t s i o. Bu ola bilməz!

H a m l e t.

Təəccüb eyləmə, əmr, bax, budur,
Sonra oxuyarsan. İşin sonunu
Sənə danışımı?

H o r a t s i o. Rica edirəm.

H a m l e t.

Rəzalət torunda çapalayaraq
Bir çıxış, bir çarə axtaran zaman
Birdən düşünməyə başladı beynim.
Özümdən yeni bir əmr uydurdum,
Əyləşib yaxşıca köçürdüm onu.
Əvvəllər, doğrusu, əyanlar kimi,
Elə zənn edirdim: gözəl, qəşəng xətt
Əskiklik, kobudluq əlamətidir.
Çalışırdım onu yadırgayım mən.
Ancaq o qurtardı məni bələdan.
Deyim nə yazmışdım?

H o r a t s i o. Əlbəttə, milord.

H a m l e t.

Kralın adından vacib, gərəkli
Nəsihət verərək mən belə yazdım:
Bizə İngiltərə sədaqətlidir,
Vaxtında ödəyir baci-xəracı.
Biri-birimizə olan məhəbbət
Palma ağacıtək daim yaşıldır.
Nazənin qız təkin sülh öz başına
Buğda sünbülündən çələng qoyaraq,
Ayrılmaz, qırılmaz dostluğumuzun
Durur arasında hər an, həmişə.
Sanki iki yaxın söz arasında
Bir vergül qoyulub haqq tərəfindən.

Bu cürə bir xeyli cümlə düzəltdim,
Yazdım ki, fərmanı oxuyan kimi,
Sualsız, sorğusuz, müzakirəsiz,
Hətta tövbə üçün vaxt verilmədən
Məktubu onlara gətirənlərin
Bir anın içində boynu vurulsun.

Horatsio. Yaxşı, bəs möhürü hardan tapdınız?

Hamlet

Göylər kömək etdi mənə bu işdə,
Atamın möhürü yanımda idi.
Eynən onun kimi Danimarkanın

İndiki möhürü hazırlanıbdır. Fərmana qol çəkdim kral
sayağı, Sonra da üstündən möhür vurdum mən.
Məktuba tez onu qoyub qaytardım, Bundan xəbər-ətər
tutmadı bir kəs. Çocuqlar yatanda bələkdə, bu cür
Pərilər onları dəyişə bilər. Sabahsa dənizdə vuruşma
oldu, Burdan o tərəfə baş verənləri Yazdığım kağızdan
bilirsən artıq.

Horatsio.

Demək, Qildenstern Rozenkrantsla Gedir açıq-aydın
ölümə doğru.

Hamlet

Özləri istəyib belə cəzam, Bununçün ağrımır
vicdanım mənim. Onlar öz qətlinə bais oldular, Ölüm
mükafatdır yaltaqlar üçün. İki güclü düşmən
qılınclaşarkən Bir zəif, bir miskin girsə araya,
Şübhəsiz, bu yaman təhlükəlidir.

Horatsio. Ay aman, bu kral nə əclaf imiş!

Hamlet

Bir özün fikirləş, sonsuz qəzəbdən
Necə alışmayım, necə yanmayım!
Atamı öldürdü o haramzadə,
Anamı sövq etdi əxlaqsızlığa.
O xain taxt-tacla mənim aramda
Dayanıb keçilməz bir sərhəd kimi,
Gömdü ürəyimdə ümidlərimi.

İndi də özümü məhv etmək üçün
Hələ tor da qurur, qarmaq da atır.
Yox, gərək məhv edəm onun özünü.
Ləkəsiz vicdanın tələbidir bu:
Bəşərin canında o bir yaradır,
Onu kəsməliyəm bu əllərimlə.
Qorxulu caniyə cəza verməmək
Özü də dünyada bir cinayətdir.

Hopatsio.

Bütün nə olubsa İngiltərədə
Tezliklə eşidib biləcək kral.

Hamlet.

Hələ o vaxtacan fürsət mənimdir.
"Bir" deyənə kimi başı bədəndən
Bir qılınc zərbəsi ayıra bilər.
Ancaq, Horatsio, sıxılır qəlbim,
Laertın qəlbinə toxundum nəhaq.
Görürəm, eynidir bədbəxtliyimiz,
Gedib almalıyam onun könlünü.
İnan, deməseydi elə ədayla,
Elə təmtəraqla kədərini o,
Mən belə coşmazdım.

Horatsio. Susun! Gələn var.

Ozrik daxil olur.

Ozrik. Zati-aliləri Danimarkaya bir daha xoş gəlib.

Hamlet. Sizə həddindən artıq təşəkkür edirəm, ser
(*Yavaşca Horatsioya*) Sen bu miğmiğam tanıyırsan?

Horatsio (*yavaşca Hamletə*). Xeyr, milord.

Hamlet (*yavaşca Horatsioya*). Xoşbəxtsən ki, tanımırısan.
Çünki belə adamı tanımaq bədbəxtlikdir, Onun çoxlu
bərəkətli torpağı var. Heyvanı heyvanlara hökmdar seçsən,
axurunu gətirib kral süfrəsiylə yanaşı qoyacaq. Bu əsl
dolaşdır. dediyim kimi, eşələnməyə də ucsuz-bucaqsız
zibilxanası var.

Ozrik. Mehriban prins, əgər siz zati-alilərin asudə vaxtı
olsaydı, əlahəzrətin bir neçə sözünü sizə ərz eləməklə mən

özümü xoşbəxt sanardım.

H a m l e t. Men o sözləri bütün qəlbimlə dinləməyə hazırım, ser. Ancaq şlyapanızı öz yerinə qoyun. O, başı örtmək üçündür.

O z r i k. Siz zati-alilərinə ürəkdən təşəkkür edirəm. Yaman istidir.

Hamlet. Xeyr, xeyr, inanın mənə, yaman soyuqdur.

Şimal küləyi əsir.

O z r i k. Doğrudan ha, düz buyurursunuz milord, yaman soyuqdur.

H a m l e t. Ancaq, mənə elə gəlir ki, yaman istidir, dəhşətli bürküdür.

O z r i k. Dəhşətli istidir, əzizim, elə bərk bürküdür ki, elə bil, yox, mən necə olduğunu ifadə etməyə söz tapa bilmirəm. Amma, əzizim, onu deyə bilərəm ki, əlahəzrət bunu sizə bildirməyi mənə əmr etdi: o sizə görə böyük məbləğdə mərc gəlib. Ser, həmin mərcin məğzi budur ki...

H a m l e t. Xahiş eyləyirəm, yadınızda saxlayasınız.

Hamlet onu şlyapasını başına qoymağa məcbur edir.

O z r i k. Yox, yox, mehriban prins, lazım deyil, vallah, mənə belə yaxşıdır. Ser, bu günlərdə Laert saraya gəlmişdi. Sizi inandırırıram ki, o əsl centlmendir. Son dərəcə əla xasiyyəti var. Adamlarla çox lətif və çox incə rəftar edir. Görkəmi elə gözəldir ki, onun məziyyətlərini bir sözlə ifadə edə bilsək deyərdik: o, ləyaqət məcmuəsi, gözəllik xəritə-sidir. Zira hər hansı alicənab bir gəncin arzu etdiyi bütün ali keyfiyyətləri onun timsalında görmək olar.

. H a m l e t. Ser, sizin tərifləritizdən onun ləyaqəti heç nə itirmir. Lakin mən bilirəm ki, onun məziyyətlərini bir-bir sadalamaq yaddaşı çətinliyə salar. Yelkənli gəmi deryada yolunu itirdiyi kimi, yaddaş da fikirlər axınında çaş-baş qalar. Buna baxmayaraq, biz onu həqiqətən tərifləsək deyə bilərəm ki, o yüksək mənəvi gözəlliklərə malik, nadir, qeyri-adi bir

insandır. O elə bir vücuddur ki, dünyada ona bərabər bir insan yalnız güzgüdə onun özüdür. Onu yamsılayanlar isə onun zəif kölgəsindən başqa bir şey deyil.

O z r i k. Siz zati-aliləri onun barəsində əsl həqiqəti buyurdunuz.

H a m l e t. Axı, bunun nə mənası var? Nə üçün biz öz uzun, kobud nitqimizlə o centlmeni təhqir edirik?

O z r i k. Ser?

H o r a t s i o. Məgər kəsə, sadə dillə danışmaq olmazmı? Hə, cənab, bir təcrübədən keçirin görək.

H a m l e t. O centlmenin adını çəkməklə siz nə demək istəyirdiniz?

O z r i k. Laertın?

H o r a t s i o (*yavaşca Hamletə*). Yazığın kisəsi boşalıb, daha xərcləməyə qızılı qalmayıb.

H a m l e t. Laertın, ser.

O z r i k. Məncə, sizə məlumdur ki, ..

H a m l e t. Mən istərdim ki, sizə məlum olsun, ser. Bir də sizin bunu bilməyinizin mənə heç bir istisi-soyuğu yoxdur. Yaxşı, sözünüzü deyin, ser.

O z r i k. Sizə məlumdur ki, Laert necə də mahirdir.

H a m l e t. Onunla müqayisədən çəkdiyim üçün bunu təsdiq etməyə cəsarətim çatmır. Belə deyirlər ki, özünün qiymətini bilməyən başqasının da qiymətini bilməz.

O z r i k. Mənim fikrim budur ki, o, silah işlətməkdə mahirdir. Bu sahədə ən şöhrətli adamdır, dünyada onun tayı-bərabəri tapılmaz.

H a m l e t. Onun silahı nədir?

O z r i k. Qılınc və xəncər.

H a m l e t. İkiqat silahlandı. Lap yaxşı.

O z r i k. Kral Laertlə, ser, altı ərəb atından mərc gəlib. Laert də öz tərəfindən, mən eşitdiyimə görə, bütün dәм-dәstgahı ilə birlikdə altı fransız qılıncı və xəncəri boyun olub. Kәmәrlәrin, aşırma qayıqların, onların üstündәki ilgәklәrin misli-bәrabәri yoxdur. Vallah, hәlqalar adamın ağılım heyran qoyur, dәstәklәrә elә yaraşır ki! Hәlqalar çox

qəşəngdir, hər naxışında, hər bəzəyində dərin mənalar gizlənilir.

H a m l e t. Siz halqalar nəyə deyirsiniz?

H o r a t s i o (*yavaşca Hamletə*). Mən bilirdim ki, söhbət izahsız keçməyəcək.

O z r i k. Halqalar, ser, elə ilgəklərdir.

H a m l e t. Əgər biz böyrümüzdə xəncər əvəzinə top gəzdirə bilsəydik, sizin bu ifadənin məzmununa daha çox yaraşardı. Qoy o vaxta qədər bu söz elə ilgək olaraq qalsın. Fikrimizi yayındırmayaq, bütün dəm-dəsgahı ilə birlikdə, hər naxışında, hər bəzəyində dərin mənalar gizlənilən halqalanyla bərabər altı fransız qılıncına qarşı altı ərəb atı. Deməli, bu, Danimarkaya qarşı Fransız mərci olur. Yaxşı, siz buyurduğunuz kimi desək, nə üçün buna boyun olublar?

O z r i k. Kral, ser, deyir ki, ser, yarış on iki zərbədən ibarət olsun. Kim on iki zərbə vursa, qalib sayılsın. Laert deyir: Hamletə üç zərbəni güzəştə gedirəm. Qoy o doqquzunu vursun. Hərgah siz zati-aliləri yarışa razılıq cavabını lütf etsəniz, bunu tezliklə yoxlamaq olar.

H a m l e t. Əgər mən "yox" cavabını lütf etsəm necə?

O z r i k. Mən demək istəyirəm ki, mülord, siz yarışa razılıq versəniz.

H a m l e t. Ser, mən bu salonda gəzinəcəyəm. İndi mənim istirahət vaxtıdır. Hərgah əlahəzrət arzu edirsə, qoy qılıncı gətirsinlər. () centlmen hazırdsam, kral fikrini dəyişməyibsə, əgər bacarsam, əlahəzrət üçün istədiyi qılınc və xəncərləri qazanacağam. Yox, əgər bacarmasam, onda qazancım yalnız rüsvayçılıq və rəqibimin ağır zərbələri olacaqdır.

O z r i k. Mən sizin sözlərinizi elə beləcə çatdırmaq səadətinə nail ola bilərəmmi?

H a m l e t. Lap elə beləcə deyə bilərsiniz, ser, ürəyinizə yatan bəlağət və məlahət çiçəkləri ilə də bəzəyə bilərsiniz.

O z r i k. Özümü bütün səmimiyyətimlə siz zati-alilərin iltifatına tapşırıram.

H a m l e t. Bu şərəfdən pək məmnunam.

Ozrik gedir.

Özünü tapşırmaqda o yaxşı eləyir. Çünki özündən başqa, onu heç kəs tapşurmaz.

H o r a t s i o. Gör, yumurtadan təzəcə çıxmış cüllüt kimi, yumurta qabığı da başında necə qaçır!

H a m l e t. O yəqin anasını əmməmişdən qabaq da bu cür nəzakətlə əzilib-büzülürmüş. İndi belələri nə qədər desən var. Onları bu dəyərsiz əsrimiz yaman qiymətə mindirir. Bu adamlar zamanın yalnız ümumi ahəngini və müasirliyin zahiri cəhətini duyurlar. Onlar saraya yığılmış bir növ adamlardı, çəlləyə toplanmış köpük kimi hamının diqqətini cəlb edirlər. Onları yoxlamaq üçün bir azca üfürəndə o saat qovuş kimi partlayıb heç olurlar.

Bir lord daxil olur.

L o r d. Milord, əlahəzrət kral gənc Ozriklə sizə salam göndərmişdi. Ozrik qayıdıb xəbər gətirib ki, siz onu salonda gözləyirsiniz. Hökmdar məni sizin yanınıza yolladı. O öyrənmək istəyir ki, siz fikrinizi dəyişməmişsiniz ki. Yarışa indi başlayırsınız, yoxsa onu başqa vaxta keçirmək arzusundasınız?

H a m l e t. Mən öz qərarıma sadıqəm. Mənim qərarım kralın arzusuna bağlıdır. Əgər hökmdar hazırdisa, mən də hazırım. İndi və yaxud başqa vaxt, nə zaman istəsə buyura bilər, tək mənim əhval-ruhiyyəmə indiki kimi yaxşı olsun.

L o r d. Belədirsə bu saat kral, kraliça və başqaları buraya gəlirlər.

H a m l e t. Xoş gəlirlər.

L o r d. Kraliça istəyir ki, siz yarışa başlamamışdan qabaq bir neçə

xoş söz deyib Laertlə barışsınız.

H a m l e t. O mənə xeyirxahlıq öyrədir

Lord gedir.

H o r a t s i o, Siz mərci uduzacaqsınız, milord.

Hamlet. Yox, güman etmirəm. Laert Fransaya gedəndən bəri müntəzəm olaraq mən qılınc təlimi keçmişəm. Yarışdakı güzəştlər də mənə xeyrimədir. Mən qalib gələcəyəm. Lakin ürəyim elə sıxılır ki, sən bunu təsəvvür edə bilməzsən. Amma zərər yoxdur, keçib gedər.

H o r a t s i o. Xeyr, necə yəni keçib gedər, mehriban milord..

Hamlet. Bu yalnız ağılsızlıqdır. Bu, gələcək haqqında elə bir narahatçılıq duyğusudur ki, ancaq qadınları qorxuya sala bilər.

H o r a t s i o. Əgər ürəyinizə nəşə damıbsa, onda ürəyinizin səsinə qulaq asın. Mən gedib onları gəlməyə qoymaram. Deyərəm ki, siz yarışa hazır deyilsiniz.

H a m l e t. Heç vaxt belə iş tutma. Gələcəkdə baş verə biləcək bir təhlükə indidən bizi sarsıda bilməz. Bütün varlığın taleyi yaradanın istəyindən asılıdır. Yaradanın istəyi olmadan bir sərçə belə ölməz. İndi olacaq şey sonraya qalmaz. Sonra olacaq şey indi olmaz. Əsas budur ki, insan ölümə həmişə hazır olmalıdır. Bir də ki, dünyadan köçən-də insan özüylə heç nə aparmır, onda nə üçün dünyadan vaxtında köçməyə? Qoy nə olacaq, olsun!

Kral, kraliça, Laert, Ozrik,
lordlar və əllərində qılınc tutmuş
xidmətçilər daxil olurlar.,,

K r a l. Gəl, Hamlet, gəl, oğlum, Laertə əl ver.

Kral Laertın əliylə Hamletin əlini birləşdirir.

Hamlet.

Məni əfv edin, ser, incitdim sizi,
Keçin günahımdan bir əyan kimi.
Burdakılar bilir, sizə də yəqin
Bunu deyiblər ki, taleyim necə
Məni dəliliklə cəzalandırıb.
Mən çox kobudluqla toxundum sizin
Bakir hissiniyə, şərəfimizə.

O gün nə etdimsə günahkar ancaq
Mənim şiddətlənən dəliliyimdir.
Laerti Hamletmi təhqir eyləyib?

Heç vədə, heç vədə bu ola bilməz!
Hamlet olmayıbdır o gün özündə.
Əgər olmayıbsa, Hamlet özündə,
Deməli, Laerti təhqir etməyib.
Bəs onda müqəssir kimdir, axı, kim?
Müqəssir Hamletin sərsəmliyidir.
Əgər belədirsə, onda Hamletin
Özü, yalnız özü təhqir olunub.
Onun düşmənidir divanəliyi.
Hamının yanında budur xahişim:
Heç vaxt düşünməyin bu cür, bu ağır
Günahı etmişəm qəsdlə, qərəzlə.
Bilmədən kamandan buraxıb oxu,
Mən öz qardaşımı yaralamışam.

L a e r t.

Təhqir elədiniz bakir hissimi,
Keçirəm mən sizin t aqsırımızdan.
Halbuki bu halda intiqam odu
Qəlbimdə daha gur alışmalıydı.
Fəqət şərəfini ləkələdiniz,
Mənim haqqım yoxdur sizi əfv edim.
Müdrək ağsaqqallar qərar verməmiş
Bərişə bilmərəm sizinlə heç cür.
Lakin o vaxtacan bu saf, səmimi
Məhəbbətinizi məhəbbətlə mən
Qəbul eyləyirəm.

Hamlet.

Ürəkdən şadam.
Hazırım yarışım öz qardaşımla.
Menə qılınc verin. - İşə başlayaq,

L a e r t. Birini də mənə, hə, gəlin görək.

Hamlet

Qılınc oynatmaqda naşıyam, Laert.
Mənimlə yarışda məharətiniz

Qaranlıq gecədə bir ulduz kimi
Daha çox parlayıb işıq saçacaq.

L a e r t. Mənə gülürsünüz?!
H a m l e t. Yox, canın haqqı.

Kral.

Onlara qılınc ver, cəld tərpen,

Ozrik.

Hamlet - qardaşoğlu, sən bilirsənmi
Yarışın şərtini?

Hamlet.

Çox gözəl, milord.
Bilirəm, mərc gəlib əlahəzrət,
Zəif durmalıdır güclüyə qarşı.

Kral.

Yox, yox, bu düz deyil, bu ola bilməz,
Yaxşı tanıyıram hər ikinizi.
O bir az üstündür, elə bununçün
Gedir üç zərbəni sənə güzəştə.

L a e r t. Başqasım verin, bu çox ağırdır.

H a m l e t

Bu isə lap mənim ürəyimcədir.
Uzunluğu birdir bu qılıncların?

O z r i k. Bəli, əziz milord.

Onlar yarışa hazırlaşırlar.

Kral

Şərab gətirin.

Hamlet ya birinci, ya da ikinci
Zərbələri vursa və yaxud da o
Üçüncü zərbəyə cavab qaytarsa,
Qalanın qoy bütün mazğallarından
Onun şərəfinə toplar atılsın.
Onun sağlığına içəcək kral,
Onun qədəhinə bir ləl atacaq,
Hə, elə bir ləl ki Danimarkanın
Bir-birinə varis dörd kralının
Tacına taxdığı nadir incidən

Daha qiymətlidir, daha gözəldir.

Verin qədəhləri. Qoy ildırım-tək
Coşsun nağaralar şeypurlarla bir,
Şeypurlar toplarla zəbanə gəlsin,
Toplarsa göyləri salsın lərzəyə,
Göylər də yerləri titrətsin zağ-zağ.
"İçirəm Hamletin sağlığına mən!"
Di gəlin başlayaq, sizsə, hakimlər,
Yarışa diqqətlə nəzarət edin.

H a m l e t. Hücuma keçin, ser.

L a e r t. Gəldim ha, milord.

Vuruşurlar.

H a m l e t. Bu biri.

L a e r t. Dəymədi.

H a m l e t. Hakimlər desin.

O z r i k. Zərbədir, şübhəsiz, həqiqi zərbə.

L a e r t. Yaxşı, elə olsun, başlayaq bir də.

Kral.

Dayanın, içəyin, şərəb paylayın.
Hamlet, yaxına gəl, bu ləl sənindir.
Sənin sağlığına, qədəhini al.

Səhnə arxasında şeypur səsləri və top gurultuları
eşidilir.

Hamlet.

Əvvəlcə döyüşü bitirim gərək.

Bir azca gözləyin. - Gəlin, başlayaq.

Vuruşurlar.

Bu da başqa zərbə. Nədir sözlünüz?

L a e r t. Toxundu, toxundu, yoxdur bir sözlüm.

K r a l. Qalib gələcəkdir bizim oğlumuz.

Kraliça.

Yaman tərleyibsən, yaxın gəl, Hamlet

Götür dəsmalımı, üz-gözünü sil.

Sənin bu qələbən şərəfinə, bax,

İçir kraliça.

H a m l e t. Sağ olun, xanım.

K r a l. İçmə, Gertruda!

K r a l i ç a.

İçəcəm, milord,

Təvəqqe edirəm, icazə verin.

K r a l. Qədəhdə zəhər var. Məhv oldu artıq.

H a m l e t.

Cəsəratim çatmır hələ içməyə,

Tezliklə, tezliklə içərəm, xanım.

K r a l i ç a. Yaxın gəl, üzünün tərini silim.

L a e r t. Hökmdar, indi mən vuracam onu.

K r a l. Ağlım çətin kəsir, inanmıram heç.

L a e r t (*kənara*). Fəqət belə bir iş vicdansızlıqdır.

H a m l e t.

Hə, üçüncü dəfə başlayaq, Laert.

Ciddi hücum edin, xahişim budur,

Elə bil, mənimlə oynayırsınız.

L a e r t. Beləmi? Beləmi? Yaxşı, başlayaq.

Vuruşurlar.

O z r i k. Heç biri tutmadı.

L a e r t. Di alın indi!

Laert Hamleti yaralayır. Vuruş davam edir. Sonra onlar
qılıncılarını dəyişirlər. Bu dəfə Hamlet Laerti
yaralayır.

K r a l. Ayırın onları! Hırslandıldır ki.

H a m l e t. Yox, yenə başlayaq.

Kraliça yığılır.

O z r i k.

Kraliçaya

Baxın, ey, yığılıb, kömək eyləyin.

H o r a t s i o.

Onlar ikisi də qan içindədir. -

Milord, o nə qandır?

O z r i k. Laert, o nədir?

L a e r t

Ozrik, öz tələmə düşdüm cüllüttək,

Xəyanət eylədim başqasına mən,

Ömrümü puç etdi öz xəyanətim.

H a m l e t. Bir deyin, nə oldu kraliçaya?

K r a l. Qan görüb, qorxudan gedib ürəyi.

K r a l i ç a.

Yox, yox, içkidəndir, - ah, əziz oğlum!

İçkidən, içkidən zəhərlənmişəm.

Ölür.

Hamlet.

Bağlayın qapını, burda xain var,

O alçaq bu saat tapılsın gərək!

Laert yığılır.

Laert.

O alçaq burdadır. Hamlet, bilin ki,

Yara almısınız siz də ölümcül.

Dünyada bir məlhəm sağaltmaz sizi,

Heç yarım saat da yoxdur ömrünüz.

Xəyanət aləti əlinizdədir,

Onun nəhs ucuna zəhər çəkilib.

Rəzil hiyləgərlik məhv etdi məni,

Bu yerdən ayağa qalxmaram bir də.

Sizin ananız da zəhərlənibdir.

Daha bacarmıram, kəsilir səsim...

Kraldır, kraldır müqəssir ancaq.

Hamlet

Deməli, qılınc da zəhərlənibdir!

Ey zəhər, dayanma, öz işini gör!

(Qılıncı kralın köksünə sancır). –

Ham1. Xəyanət! Xəyanət!

Kral.

Ah, kömək edin,
Dostlar, ölməmişəm, yaralanmışam.

Hamlet.

Al, oğraş, al, qatil, yaramaz kral!
Al, iç bu zəhəri, ləlin budurmu?
Di tərpon, anamın arxasınca get!
Kral ölür.

Laert.

Çatdı cəzasına ədalət ilə.
Zəhəri o özü hazırlamışdı.
-Gəlin, halallaşaq biz, nəcib
Hamlet. Özümlə atamın ölümü üçün
Keçirəm mən sizin günahınızdan,
Mənim günahımı siz də əfv edin.

Ölür.

Hamlet.

Göylər bağışlasın günahımızı.
Bir azdan gəlirəm arxanızca mən.
-Horatsio, ölürəm, bu da axırı.
Bədbəxt kraliça, artıq əlvida!
-Siz ey bu dəhşətdən titrəyən, əsən,
Rəngi avazıyan dilsiz şahidlər,
Ah, vaxtım olsaydı, sizə deyərdim...
Fəqət ölüm, bu küt, amansız məmur
İnsanı həbs edir təcili, dərhal,
Taleyin höknünü gecikdirmir heç!
Neynək, belə olsun, belədir qismət.
-Horatsio, ölürəm, barı sən yaşa,
Sən mənim haqqımda nə varsa bütün
Əsl həqiqəti ellərə danış.

Horatsio.

Yox, yox, bacarmaram, sizensiz yaşasam,
Danıyalı deyil, romalıyam mən.
Burda mənim üçün zəhər qalıbdır.

Hamlet.

Qədəhi mənə ver, sən ki, kişisən,
Allah xatirinə, mənə ver onu.
Əziz Horatsio, eldən-obadan
Əgər gizli qalsa dərqli həyatım,
Bürüyər adımları qara ləkələr,
Gələcək nifrətlə yad edər məni.
Hərgah dostumsansa, onda bir müddət
Əl çək, imtina et səadətindən.
Bu kobud dünyada əzablara döz,
Yenə də nəfəs al qəmlə, kədərlə,
Hamıya nəql elə hekayətimi.

Səhnə arxasından marş və yaylım atəş eşidilir.

Görən, bu hərbi marş, bu atəş

nədir?

Ozrik.

Polşa torpağından qələbə ilə
Geriyə qayıdır gənc Fortinbras.
Odur ki, ingilis səfirlərini
Yaylım atəşiylə salamlayır o.

Hamlet.

Horatsio, ölürəm, oh, kəskin zəhər
Qırır amanımı, qətiyyətimi.
Müjdələr gələndə İngiltərədən
Dünyada mən artıq olmayacağam.
Bunu qabaqcadan hiss edirəm ki,
Taxt-tac çatacaqdır Fortinbrasa.
Mən buna razıyam sidqi-ürəkdən.
Böyükü-küçüklü hadisələri
Bir-bir danışarsan sən özün ona.
Sonrasa, sonrasa... əbədi sükut.

Ölür.

Horatsio.

Heyf, susdu böyük, gözəl bir
ürək! -Yatın, rahat yatın,
mehriban prins. Müqəddəs

göylərdən enib mələklər
Sizə lay-lay çalsın
nəğmələriylə. -Nədir təbil səsi,
kimdi gələnlər?

Səhnə arxasında marş. Fortinbras, ingilis səfirləri və məyyəət
əllərində bayraqlı təbil sədaları altında daxil
olurlar.

Fortinbras. Hanı bu tamaşa?

Horatsio.

Hansı tamaşa,
Dünyada görünüb eşidilməmiş
Ağır müsibətmi?
O buradadır.

Fortinbras.

Hər tərəfdə cəsəd, hər tərəfdə qan!
Bu nədir? Bu qədər qurbanlarını
Qırıb dəhşət ilə, qırıb qeyz ilə,
Yoxsa lovğa ölüm öz sarayında
Bu gün kef eləyir, ziyafət verir?

Birinci səfir.

Nə müdhiş səhnədir! İngiltərədən
Gətirilən xəbər yaman gecikdi.
Kralın hökmü yerinə yetib,
Ölüb Rozenkrants Qildensternlə.
Kral sağ olsaydı, razı qalardı,
İndi kim edəcək bizə təşəkkür?

Horatsio.

O sizə təşəkkür etməzdi əsla,
Heç vaxt istəməyib o bu ölümü.
İndi ki, siz gəlib İngiltərədən
Polşada döyüşdən qalib çıxdınız,
Geri qayıdarkən gördünüz burda
Ürəyə dağ basan bu cinayəti,
Onda əmr əyləyin, cənazələri
Gətirib yığsınlar bir hündür yerə.
Mənə izn verin, hamıya bir-bir

Danışım burada baş verənləri.
Söyləyim şəhvətin rəzalətini,
Hiylənin qan saçan cinayətini,
Nahaq qırğınları, nəhs hökmləri,
Zorun, alçaqlığın qətlərini.
Axırda da deyim necə, nə təhər
Düşdü quyu qazan öz quyusuna.
Mən bütün bunları nəql edim sizə.

Fortinbras.

Tez gəlin dinləyək bu faciəni,
Təcili, tələsik şura çağırmaq.
Uğursuz bir gündə güldü taleyim,
Mənim taca-taxta ixtiyarım var,
Gərək öz haqqımı bildirəm indi.

Horatio.

Bunu da mən sizə bildirməliyəm,
Hamletin səsidir taleyin səsi,
O sizə səs verdi son nəfəsində.
Gəlin cəld tərənək, cəld görək işi,
Yoxsa ağıl-şüur dumanlı ikən
Daha çox dəhşətlər baş verə bilər.

Fortinbras.

Hamleti igid bir sərkərdə kimi,
Dörd nəfər kapitan çiyinə alsın,
Meydana aparsın hərbi qaydada.
Onun arxasınca hərbi musiqi
Göylərə ucalsın qəmlə, kədərlə.
Hamlet sağ olsaydı, şübhəsiz ki, o
Ən gözəl, ən yaxşı kral olardı.
Götürün, götürün cənazələri! -
Döyüslərdə olur belə cinayət,
Buralar necə də dəhşətdir, dəhşət. -
Bu qəm məskənindən uzaqlaşmaq biz,
Yaylım atəşinə əmr veriniz.

Matəm marşı. Cəsədləri apararaq gedirlər. Toplardan yaylım atəşi açılır.

